

Universitäts- und Landesbibliothek Tirol

De asyndeti apud C. Iulium Caesarem usu

Veselá, Irma

1931

De asyndeti apud C. Iulium Caesarem
(in libris: I, III, IV, VII belli Gallici et in libro II belli civilis)

usu

dissertationem conscripsit et ad adipiscendum
philosophiae doctoris gradum
ordini philosophorum universitatis
Leopoldi Francisci Aenipontanae tradidit

I r m a V e s e l á .

5392

Ad Aeni pontem, a. d. XVII. Kal. Nov. anni MCMXXXI.

UB INNSBRUCK

+C128047805

Tabula librorum.

- N ä g e l s b a c h : Lateinische Stilistik. 9. Aufl. besorgt v. *Iman Müller*.
- K r e b s - A l l g a y e r : Antibarbarus der latein. Sprache. Basel 1905,
7. Aufl. bearbeitet von Schmalz.
- H. M e u s e l : Lexicon Caesarianum.
- S t o l z - S c h m a l z : Lateinische Grammatik, 1928, 5. Aufl. neu be-
arbeitet von Leumann u. Hofmann.
- K ü h n e r : Ausführliche Grammatik der latein. Sprache II. Band: Satz-
lehre. 2. Aufl. neu bearbeitet von Stegmann.
- P u t t f a r k e n W e r n e r : Das Asyndeton bei den röm. Dichtern
der archaischen und klassischen Zeit. Diss. Kiel 1920.
- F r e s e R i c h a r d : Beiträge zur Beurteilung der Sprache Caesars
mit besonderer Berücksichtigung d. bellum civile. Diss.
München 1900.
- K r o l l W i l h e l m : Die Anfangsstellung des Verbums im Lateini-
schen. Glotta IX. (Zeitschrift f. griech. u. latein. Sprache)
Göttingen 1918. (p. 112 ff.)
- S c h n e i d e r N i k o l a u s : De verbi in lingua Latina colloca-
tione. Münster 1912 (p. 42 - 62)
- T i d n e r E r i k : De particulis copulativis apud scriptores Historiae
Augustae quaestiones selectae. Uppsala, Universitets Arsskrift
1922.
- P. L i n d e : Die Stellung des Verbs in der latein. Prosa. Glotta 1923 XII.
(p. 153 - 178)
- E. K a l i n k a : Caesars und seiner Fortsetzer Schriften (1898-1928) "
im Jahresberichte über d. Fortschritte d. klass. Altertumswissen-
schaften, Leipzig 1929 Suppl. 224.
- " " Zu Caesars Schriften. Philologus, Zeitschrift f. d. klass. Al-
tertum, Band 69 (p. 479-488) Leipzig 1902.

N o r d e n E d u a r d : Die antike Kunstprosa. 1898 (p.210 ff.)

H. M e u s e l : Beiträge zur Kritik d.bellum Gallicum in Zeitschrift
f. Gymnasialwesen XLVIII. Jg. Berlin 1894 (p.214-391)
Jahresberichte des philol. Vereins zu Berlin 1894.

Dissolutiones in libro cuiuslibet scriptoris inspicientes iam primo quasi adpectu asyndeta singularum vocum et enuntiatorum discernere possumus. Asyndeta vocum autem saepe appositis maxime variis aucta sunt. Exempla utriusque generis asyndeti extuli ex libris I. III. IV. dimidia parte libri septimi belli Gallici, ex libro II. belli civilis. Primum et septimum librum belli Gallici consulto elegi, quia tempore maxime distant et comparisonem disserendo dignam praebent.

Ad naturam asyndeti revertens dico notum esse asyndeta etiam numero esse conspicua. Denique sententia locorum cognita dissolutio enumerativa, adversativa, explicativa, consecutiva similes distingui possunt. Itaque dissolutionis generibus diversis in ordinem reductis haec tabula oculis nostris praebetur:

1. Singulae voces dissolute iunctae.

1.) Duo membra dissoluta. (p.3)

a) Asyndeton enumerativum. (p.3)

α) Substantivorum (p.3)

β) Adiectivorum, participiorum (p.10)

γ) Ablativorum absolutorum (p.12)

δ) Infinitivorum

ε) Accusativorum cum infinitivis. (p.13)

b) Asyndeton adversativum (p.14)

α) Substantivorum (p.14)

β) Adiectivorum, participiorum (p.14)

γ) Ablativorum absolutorum (p.15)

cetera videas apud asyndeton enumerativum.

c) Asyndeton consecutivum (p.17)

α) Substantivorum

β) - - -

2.) Tria membra dissoluta (p.17)

a) Asyndeton enumerativum

α) Substantivorum

β) - - -

3.) Quattuor vel plura membra dissoluta (p.25)

II. Enuntiata dissolute iuncta. (p.34)

1.) Duo membra dissoluta. (p.35)

a) Asyndeton enumerativum (p.35)

α) Enuntiatorum principalium (p.35)

β) " secundariorum (p.99)

b) Asyndeton adversativum (oppositivum) (p.115)

α) Enuntiatorum principalium (p.115)

β) " secundariorum (p.153)

c) Asyndeton explicativum (p.164)

cetera videas supra apud as. adv.

d) Asyndeton consecutivum (p.178)

α) - - -

e) Asyndeton summativum (p.196)

2.) Tria membra dissoluta (p.198)

De vocibus dissolute iunctis.

Substantiva vel adiectiva vel participia vel ablativi absoluti vel infinitivi sine coniunctionibus copulantur. Neque asyndeton adiectivorum semper purum est, sed participiis permixtum. Quod mirum non est, quia adiectivo et participio appositis eodem modo utimur et multa participia iam adiectiva facta erant, quamquam ea verba, e quibus erant orta, usque ad illud tempus vigeant velut: acutus, praeruptus, munitus, directus, sapiens, prudens. E quibus nonnulla etiam superlativum habent velut: acutus, directus, prudens. Iam ad Caesaris libros pervenio et primum duorum membrorum dissolutorum exempla adferam.

1.) De duobus membris dissolutis.

a) α Substantivorum asyndeton enumerativum.

b.c. II.4,1 remigum / gubernatorum magna copia suppetebat.

b.G. I.35,4 - quoniam M.Messala / M.Pi- Romani annum consulibus significantes creberrime nomina consulum dissolute iungebant. Qua

de causa Kühner in libro suo, qui inscribitur: Ausführliche Grammatik der latein. Sprache

II.Band p.750 d) hoc asyndeton "formelhaft" nominavit.

b.G. VII.14,10 - - - multo illa gravius existimari debere liberos / coniuges in servitutem abstrahi

b.G. I.1,2 Gallos ab Sequanis Garunna

flumen, / a Belgis Matrona et Sequana die vidit.

b.G. 1.2,5 - - angustos fines habere arbitrabantur, qui in longitudinem milia passuum CCXL, / in latitudinem milia passuum CLXXX patebant.

Secuntur exempla, quorum prius aut alterum membrum augetur:

b.G. 111.6,5 - - incolumem legionem in Kantuates, / inde in Allobroges perduxit - -

b.G. 1.10,5 inde in Allobrogum fines, / ab Allobrogibus in Segusiavios exercitum ducit.

b.G. 1.40,13 Suam innocentiam perpetua vita, / felicitatem Helvetiorum bello esse perspectam.

b.G. 1.44,2 sedes habere in Gallia ab ipsis concessas, / obsides ipsorum voluntate datos.

b.G. 1.39,1 qui ingenti magnitudine corporum Germanos, / incredibili virtute atque exercitatione in armis esse praedicabant.

b.c. 11.18,4 cives Romanos eius provinciae sibi - - - H S CLXXX et argenti

In utroque exemplo asyndetum quodam modo lenitur. Nam in illo adverbio "inde", in hoc substantivo Allobrogum duo membra dissolutionis artius coniunguntur.

Hoc exemplum hic adfero, quia "sedes" et "obsides" obiecta verbi habendi existimo. Nam si duo membra asyndeti accusativos cum infinitivis iudicaretur, commutatio subiecti nimis esset inopinata.

In hoc et in illo exemplo prius aut alterum membrum ita augetur,

pondo XX milia, / tritici modios **■**
CXX milia polliceri coegit.

ut ipsum duo membra complectatur,
quae coniunctione copulativa in-
ter se iunguntur.

Prius membrum dissolutionis
enuntiato relativo augetur:

b.c. 11.23,1 C.Curio - - - duas legio-
nes ex quattuor, quas a Caesare exce-
perat, / **D** equites transportabat.

b.c. 1.16,5 convocatis eorum principibus,
quorum magnam copiam in castris
habebat, / in his Diviciaco et Lisco

Dissolutio hic aliqua ex parte
pronomine demonstrativo leni-
tur.

Utrumque membrum
enuntiato relativo augetur:

b.c. 11.32,2 Caesar me, quem sibi ca-
rissimum habebat, ^{uit} / provinciam Sici-
liam atque Africam, sine quibus urbem
atque Italiam tueri non potest, vest-
rae fidei commisit.

Haec duo membra dissoluta ex
pronomine personali et duobus
substantivis constant. Alterum
membrum autem in duas partes est
divisum. Caesar enim pronomen "me"
cum provinciis eodem quasi tem-
pore nominare noluit, qua de
causa dissolutione usus est.

b.c. VII,3,1 - - Cenabum signo dato con-
currunt civesque Romanos, qui negoti-
andi causa ibi constiterant, / in his
Gaium Fufium Citam, honestum equita-
tem Romanum, qui rei frumentariae
iussu Caesaris praecerat, interficiunt

Alteri membro praeter enunti-
atum relativum etiam appositum
longius additur.

Sequitur exemplum, cuius utrumque membrum
enuntiatio finali augetur.

b.c. 1.9,4 - - obsidesque uti inter se
dent perficit: Sequani, ne itinere
Helvetios prohibeant, / Helvetii, ut
sine maleficio et iniuria transeant.

Asyndeton lenitur aequabilitate quadam, quae efficitur
eodem fine bis binorum substantivorum in hoc exemplo :

b.c. 1V.33,3 ita mobilitatem equitum,
/ stabilitatem peditum in proeliis
praestant.

Substantivis mobilitatis et
stabilitatis dissolute iunctis
virtutes equitum et peditum inter
se comparantur et bene discernun-
tur. Utrique substantivo geneti-
vus subiectivus additur.

Asyndeton anaphora lenius fit.

a) Anaphora efficitur praepositione repetita:

b.c. 11,39,3 proinde ad praedam, ad
gloriam properate.

Praepositione "ad" iterum po-
sita voces praedae et gloriae
acriter separantur, quarum al-
tera aliquid significatur, quod
homines avaritia et auri cupidi-
tate commoti appetunt, altera
aliquid, quod rei ipsius causa
amant et concupiscunt. Hoc loco
dissolutione adhortatio ducis
gravior fit. Nam Curio militibus
praemia virtutis alterum post
alterum demonstrat et ad maius
praemium pronuntiandum festinans

verba sine ulla adiungit coniunctione.

Anaphora hic cum commutatione loci membrorum, quam Graeci *χλασμὸν* nominabant, cohaeret. Praeterea utrumque membrum genetivo subiectivo augetur. Caesar hic praepositionem iterum scripsit, ut res, quae hostibus profuerant, magis emerent.

b.G. III.13,7 reliqua pro loci natura,
 / pro vi tempestatum illis essent aptiora.

b) Anaphora efficitur coniunctione repetita:

b.G. I.43,4 - - Caesar initio orationis
 sua senatusque in eum beneficia commemoravit, quod rex appellatus esset,
 / quod amicus.

c) Anaphora efficitur alia quadam voce repetita:

b.G. VII.33,3 - - docereturque paucis
 clam convocatis alio loco, / alio tempore atque oportuerit

b.G. I.31,14 - - ut domo emigrent, aliud domicilium / alias sedes - - petant.

b.c. II.18,4 saepe ex tribunali praedicavit adversa Caesarem proelia fecisse
 - - - ; haec se certis nuntiis, /
 certis auctoribus comperisse.

se certis nuntiis L. T
 secretis S W §

Lectio codicum S W § acciri non potest. Nam perspicuum est vitium ortum esse, quia librarius codicis, ex quo S W § descripti sunt, ordinem litterarum e et r commutavit. Accedit

quod hoc errore anaphora deletur,
quae et hic et aliis locis saepe
adhibetur cum dissolutione
et quod Varro vix nuntios secretos
nominavisset, si verba fide
digniora reddere voluit.

b.c. 1.33,5 Ipse autem Ariovistus tantos
sibi spiritus, / tantam arrogantiam
sumpserat, ut ferendus non videretur.

b.c. 11.13,2 Nullum ex muro, / nullum
a nostris mittitur telum.

Hic substantivum et pronomen
possessivum dissolute iunguntur.

Prius membrum dissolutionis
anaphora lenitae augetur :

b.c. VII.38,2 Omnis noster equitatus,
/ omnis nobilitas interiit.

b.c. 11.37,6 Non materia multitudine
arborum, / non frumentum deficere poterat.

Utrique membro
enuntiatum secundarium additur:

b.c. 11.19,2 - - nulla fuit civitas,
quin ad id tempus partem senatus mitteret,
/ non civis Romanus - - , quin ad
diem conveniret.

Iam secuntur substantiva dissolute iuncta, quibus ultimum membrum conjunctione "que" adiungitur. Qui modus enumerandi praeter eos, quibus aut omnia membra dissolute aut conjunctione "et" iunguntur, creberrimus est.

Saepissime autem nomina gentium hoc modo enumerantur.

b.G. III.1,1 Cum in Italiam proficisceretur Caesar, Servium Galbam in Nantuates, / Veragros Sedunosque misit.

b.G. III.17,3 - - - atque his diebus Aulerci, / Eburovices Lexovique - - -
- - - portas clausurunt

b.G. III.11,4 Quintum Titurium Sabinum
- - in Venellos / Coriosolitas Lexovios
que mittit.

b.G. IV.4,2 Hi ad utramque ripam fluminis agros / aedificia vicosque habebant.

b.G. IV.22,3 - - - id quaestori, / legatis praefectisque tribuit.

b.G. IV.17,2 etsi summa difficultas faciendi pontis proponebatur propter latitudinem / rapiditatem altitudinemque fluminis.

b.c. II.1,1 C. Trebonius - - - aggerem / vineas turresque ad oppidum agere instituit.

b.G. IV.19,2 liberos / uxores suaque omnia in silvis deponerent.

b.G. IV.29,3 compluribus navibus fractis reliquae cum essent funibus / ancoris reliquisque armamentis amissis ad navigandum inutiles.

Ultimum membrum coniunctione "que" adiunctum
enuntiato relativo augetur:

b.G. I.39,2 Hic primum ortus est a tri-
bunis militum, / praefectis reliquis-
que, qui ex urbe amicitiae causa Cae-
sarem secuti - -

1.) a) β Adiectivorum, participiorum
asyndeton enumerativum.

Primum membrum dissolutionis augetur:

b.G. VII.19,2 Hunc ex omnibus fere par- Prius membrum huius asyndeti
tibus palus difficilis atque impedita est bipartitum.
cingebat, / non latior pedibus quin-
quaginta

b.G. II.38,5 - - - hos oppressos som-
no, / dispersos adorti

Alterum membrum dissolutionis augetur:

b.G. ^{IV}IV.32,5 tum dispersos, / deposi- In altero membro, quod ablati-
tis armis in metendo occupatos adorti vo cum praepositione "in" auctum
est, gradatio quaedam inest.
Nam impetus hostium multo faci-
lior factus est, quod Romani ar-
ma deposuerant et in metendo erant
occupati.

b.G. IV.7,4 Haec tamen dicere: venisse
invitos, / eictos domo.

b.G. III.14,5 Una erat magno usui res Alterum membrum in duas partes
praeparata ab nostris: falces prae- est divisum.
cutae, / insertae adfixaeque longuriis

Utrumque membrum asyndeti

aliquo modo augetur:

b.G. VII.26,1 Hostes re nova perterri-
ti, / muro turribusque delecti in fo-
ro - - - constituerunt.

b.c. II.15,3 Sub tecto miles dextra ac
sinistra muro tectus, / adversus plutei
obiectum, operi quaecumque sunt usui
sine periculo subportabat.

b.G. VII.24,1 - - aggerem latum pedes
CCCXXX, / altum pedes LXXX extruxerunt.

b.c. II.25,1 Curio castra Vari conspi-
cit muro oppidoque coniuncta, / ad
portam, quae appellatur Belica, ad-
modum munita natura loci.

b.G. I.8,4 Helvetii - - - nonnunquam
interdum, / saepius noctu, si per-
rumpere possent conati.

Utrique parti asyndeti non-
nulla adduntur, quibus particiniae
illustrantur.

Adverbium temporis et ablati-
vus, quo sicut adverbio utimur,
dissoluite iunguntur.

Alteri membro

enuntiatum relativum additur:

b.c. II.2,4 antecedebat testudo pedum
LA aequandi loci causa facta item ex
fortissimis lignis, / convoluta omni-
bus rebus, quibus ignis iactus et la-
pides defendi possent.

b.G. IV.12,4 in eodem proelio ex equi-
tibus nostris interficiuntur quattuor
et septuaginta, in his vir fortis-

simus Piso Aquitanus amplissimo genere
natus, cuius pater in civitate sua
regnum obtinuerat, / amicus a senatu
nostro appellatus.

1.) a) Ablativorum absolutorum
asyndeton enumerativum.

b.G. IV.15,2 reliqua fuga desperata /
magno numero interfecto reliqui, se in
flumen praecipitaverunt.

b.G. IV.24,3 Cum illi - - omnibus mem-
bris expeditis, / notissimis locis
audacter tela conicerent

In codicibus *g* legitur: expe-
diti. Quae lectio, quamquam sen-
tentiam praebet, ^{quandam}servari non pot-
est. Quattuor enim versibus supra
Caesar "ignotis locis, / imbedi-
tis manibus scripsit. Lectione
"expediti" igitur probata simi-
litudinem horum locorum, quam
Caesar sine dubio appetivit,
turbaremus.

Asyndeton anaphora lenitur:

b.G. I.16,6 - - graviter eos accusat,
quod cum neque emi neque ex agris sumi
possit, tam necessario tempore, / tam
propinquis hostibus non sublevetur.

Sequitur exemplum, cuius extremum membrum con-
iunctione "que" additur, qui modus enumerandi
apud scriptores Romanos erat usitatissimus.

b.G. IV.38,3 At Quintus Titurius et L.
Cotta legati - - - omnibus eorum agris
vastatis, / frumentis succisis aedifi-
ciisque incensis - - se ad Caesarem
receperunt.

Iam adferam nonnulla exempla, quorum membra dissolute
iuncta esse videntur, cum prius membrum alteri subordinatum sit.

b.G. III. 3,3 nonnullae eius modi sen-
tentiae dicebantur, ut impedimentis
relictis, eruptione facta - - - ad
salutem tenderent.

b.G. IV.24,1 At barbari consilio Roma-
norum cognito, praemisso equitatu et
essediariis - - -

b.G. I.24,5 ipsi confertissima acie re-
iecto nostro equitatu, phalange facta
sub primam nostram aciem successerunt.

b.G. III.1,4 Galba secundis aliquot
^{a1}proeliis ^{a2}factis castellisque eorum ex-
pugnatis, missis ad eum undique lega-
^{a4}tis obsidibusque ^{a5}dati et pace facta
constituit

Ablativis absolutis a1 et a2
causa ablativorum a3 a4 a5 adfer-
tur. Ascendendum igitur inter a1 - a2 //
et a3 - a4 - a5 falsum est.

1.) a) Accusativi cum infinitivis

dissolute iunguntur.

b.G. VII.18,4 qua re nuntiata Caesar
celeriter sarcinas conferri, / arma
expediri iussit.

*Errore eius, qui hunc libellum de-
scripsit, hic duo exempla omis-
sunt, quae secuntur in pagina
13 a.*

b.G.VII.14,10 multo illa gravius existi-
 mari debere liberos coniuges in servi-
 tutem abstrahi, / ipsos interfici;

b.G. I.49,5 - - duas acies hostem pro-
 pulsare, / tertiam opus perficere ius-
 sit.

b.G. 1.49,2 Primam et secundam in armis
esse, / tertiam castra munire iussit.

Prius membrum est bipartitum:

b.G. 1.46,1 - - Caesari nuntiatum est
equites Ariovisti propius tumulum accer-
dere et ad nostras adequitare, / la-
pides telaque in nostros conicere.

1.) b) α Substantivorum asyndeton adversativum.

Crebro alterum membrum priori cum negatione opponitur
ut his duobus locis:

b.G. VII.45,10 occasionis esse rem, /
non proelii

b.G. 1.44,5 Amicitiam populi Romani si- Prius membrum in duas partes
bi ornamento et praesidio, / non de- est divisum.
trimento esse oportere.

1.) b) β Adiectivorum, participiorum asyndeton
adversativum.

b.c. 11.4,5 dextra pars attribuitur
Massiliensibus, / sinistra Nasidio.

Hoc genus asyndeti creberrimum
est. Nam necessarium non est res
ipsa notione contraria adversati-
va coniunctione iungere.

b.G. VII.4,10 Nam maiore commisso de-
lictio igni atque omnibus tormentis ne-
cat, / leviore de causa auribus desec-
tis - - - domum remittit

b.c. 11.32,3 Pompeius nullo proelio Et in hoc et in illo exemplo
pulsus, / vestri facti iudicio demotus aequabilitatem animadvertimus.
Italia excessit.

Appositum enim in utroque membro substantivum antecedit.

Utrumque membrum asyndeti enuntiatio finali augetur.

Hic participium praesentis et perfecti dissolute iunguntur.

Praeter codices S et L in omnibus libris legitur "veritusque". Quae lectio probari non potest, quia sententia dissolutionis sine dubio adversativa est neque credere possum Caesarem membra tam diversa coniunctione "que" iunxisse, qua plerumque res inter se artissime cohaerentes nectuntur. Itaque veri simile est librarium codicis, ex quo libri β descripti sunt, mendum fecisse.

1.) b) γ Ablativorum absolutorum asyndeton
adversativum.

b.g. VII.15,6 Datur petentibus venia
dissuadente primo Vercingetorige, $\angle$
post concedente.

b.c. II.35,5 Itaque Curio exercitum in
castra reduxit suis omnibus incolumi-
bus, $\angle$ ex numero adversariorum circiter
DC interfectis ac M vulneratis.

1.) b) *ſ* Infinitivorum asyndeton adversativum.

Alterum membrum cum negatione priori opponitur.

b.G. 1.14,7 Divico respondit: ita Helvetios a maioribus suis institutos esse, uti obsides accipere, / non dare consuerint.

b.G. 1.44,6 - - id se sui muniendi, / non Galliae oppugnandae causa fecisse.

Gerundium et substantivum cum gerundivo dissolute iunguntur. Tamen hoc exemplum in asyndetis infinitivorum attuli, quia prius membrum, quod gerundio continetur, non aliud est ac genetivus infinitivi.

Iam addam huic capiti, in quo actum est de asyndeto adversativo, duo exempla, in quibus pronomina sine ulla coniunctione adversativa iunguntur:

b.G. 1.20,2 - - neque quemquam ex eo plus quam se doloris capere, propterea quod cum ipse ~~gratia~~ plurimum domi atque in reliqua Gallia, / ille minimum propter adulescentiam posset.

b.G. 1.1,2 Gallia est omnis divisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgae - - tertiam, qui ipsorum lingua Celtae, / nostra Galli appellantur.

1.) c) γ Ablativorum absolutorum asyndeton
consecutivum.

b.G. III.24,2 tamen tutius esse arbitra- Altero ablativo ea narrantur,
 bantur obsessis viis, / comaeatu inter- quae e re primo ablativo dicta
 cluso sine vulnere victoria potiri. secuta sunt. Itaque haec verba
 in nostram linguam verteremus:
 - - Da die Wege besetzt, die
 Zufuhr infolgedessen abgeschnit-
 ten war

1.) c) ε Ablativorum cum infinitivis asyn-
deton consecutivum.

b.G. III.18,5 conclamant omnes occasio-
 negotii
 nem rei bene gerendi amittendam non es-
 se, / ad castra iri oportere

2.) De tribus membris dis-
solutis.

2.) a) α Substantivorum asyndeton enumerativum.

Scriptores Romanos asyndeto trium substantivorum saepissime usos esse
 constat. quem usum apud Caesarem crebrum esse repperi. In libris enim,
 ex quibus exempla excerpai, his modo novem locis polysyndeta trium sub-
 stantivorum inveniuntur:

b.G. I. 5,4	b.G. III. 1,1	b.G. VII.22,5
" " " 8,4	" " " 11,5	
" " " 10,4	" " " 20,2	b.c. II. 34,6
" " " 31,5		

Quanto maior numerus asyndetorum sit, ex exemplo
intelle^egimus.

b.g. 1.19,2 - - egregiam fidem, / iustitiam, / temperantiam cognoverat.

b.g. 1.1,2 Hi omnes lingua, / institutis, / legibus inter se differunt.

b.g. 1.28,2 reliquos omnes obsidibus, / armis, / perfugis traditis in dedicationem accepit.

b.g. 1.43,8 Populi Romani hanc esse consuetudinem ut socios non modo sui nihil deperdere, sed gratia, / dignitate, / honore auctiores velit esse.

b.g. III.9,6 Romanos neque ullam facultatem habere navium neque eorum locorum, ubi bellum gesturi essent, vada, / portus, / insulas novisse.

b.g. IV. 20,2 tamen magno sibi usui fore arbitrabatur, si modo insulam adisset - - loca, / portus, / aditus cognovisset.

Tribus substantivis notio naturae insulae explicatur.

b.g. IV.15,2 reliqui se in flumen praecipitaverunt atque ibi timore, / lassitudine, / vi fluminis oppressi perierunt.

Tertio membro genetivus subiectus additur.

b.c. II.4,3 omnium seniorum, / matrum familiae, / virginum precibus et fletu excitati - -

b.G. 1.1,5 Eorum una pars - - - continetur
 tur Garunna flumine, / Oceano, / finibus
 Belgarum - -

b.G. 1V.25,1 naves longas - - - ad la-
 tus apertum hostium constitui atque
 inde fundis, / sagittis, / tormentis
 hostes propelli ac submoveri iussit.

Substantiva ita enumerantur,
 ut vis orationis crescat. Nam
 primum tela levia, tum gravio-
 ra nominantur.

Omnibus membris dissolutionis
 appositum quoddam additur :

b.G. VII.17,3 Summa difficultate rei

frumentariae adfecto exercitu tenui-
 tate Boiorum, / indiligentia Haeduo-
 rum, / incendiis aedificiorum - -

b.c. 11.2,5 Sed magnitudo operum, / al-
 titudo muri atque turrium, / multitu-
 do tormentorum omnem administrationem
 tardabat.

Ordo verborum in tribus mem-
 bris semper idem est, ex quo
 aequabilitas quaedam oritur.

b.G. 1.5,2 oppida sua numero ad duode-
 cim, / vicos ad quadringentos, / re-
 liqua privata aedificia incendunt.

b.c. 11.12,3 Captam suam urbem videre,
 / opera perfecta, / turrim subrutam.

In hoc exemplo aequabilitas
 turbatur, quia in primo membro
 participium substantivo anteit.

b.G. 1.18,3 ipsum esse Dumnorigem suum-
 ma audacia, / magna apud plebem prop-
 ter liberalitatem gratia, / cupidum
 rerum novarum.

Alterum membrum asyndeti
 reliqua longitudine superat.

Iam pergam ad ea exempla adferenda, in quibus legem rhetoricam senti-

mus, qua postulatur, ut in asyndeto trium vel plurium membrorum membra magis magisque crescant.

Tertium modo membrum augetur.

b.G. III.7,4 praefectos tribunosque militum complures - - - frumenti commeatusque petendi causa dimisit; quorum in numero est T.Terrasidius missus in Essuvios, / M.Trebius Gallus in Coriosolitas, / Q.Vellanius cum T.Sillo in Venetos. Ad omnia subiecta dissolute posita fines adduntur, in quos praefecti et tribuni militum sunt missi. Verbum vero, quia primum subiectum sequitur, singulare est.

b.G. I.27,2 Eo postquam Caesar pervenit, obsides, / arma, / servos, qui ad eum perfugissent, poposcit.

Non solum extremum membrum,
sed etiam alterum augetur :

b.G. III.19,3 factum est opportunitate loci, / hostium inscientia ac defatigatione, / virtute militum et superiorum pugnarum exercitatione, ut ne unum quidem nostrorum impetum ferrent.

Asyndeton anaphora lenitur.

Scriptor in primo et altero membro anaphora est usus et tertium membrum auxit:

b.G. VII.32,5 divisum senatum, / divisum populum, / suas cuiusque clientelas.

b.G. I.19,2 His omnibus rebus unum repugnabat, quod Diviciaci fratris sum-

Tertium membrum est tripartitum.

num in populum Romanum studium, / sum-
mam in se voluntatem, / egregiam fi-
dem, iustitiam, temperantiam cognove-
rat.

Omnia membra anaphora incipiunt:

b.G. 1.14,3 quod eo invito iter per
provinciam per vim temptassent, quod
haedues, / quod Ambarros, / quod Al-
lobroges vexassent.

b.G. 1.31,6 - - omnem nobilitatem, /
omnem senatum, / omnem equitatum ami-
sisse.

b.G. VII.28,4 Sic et Cenabensi caede
et labore operis incitati non aetate
confectis, / non mulieribus, / non
infantibus pepercerunt.

In hac dissolutione, cuius
primum membrum non substantivum,
sed participium perfecti est,
magna vis rhetorica inest, quae
in ultimo membro summa fit. Nam
Caesar nobis demonstrare voluit,
milites Romanos ira et laboribus
adductos ne liberis quidem peper-
cisse.

2.) a) β Adiectivorum, participiorum
asyndeton enumerativum.

b.G. 1.31,13 hominem esse barbarum, /
iracundum, / temerarium.

In asyndetis, quae iam adferam,
membra magis magisque crescunt:

b.G. VII.23,1 Trabes directae, / per-

petuae in longitudinem, / paribus intervallis distantes inter se binos pedes in solo conlocantur.

b.g. IV.17,3 tigna bina sesquipedalia, / paulum ab imo praeacuta, / dimensa ad altitudinem fluminis - - - inter se iungebat.

b.g. IV.17,5 his item contraria (tigna) duo, / ad eundem modum iuncta intervallo pedum quadragenum, / ab inferiore parte contra vim atque impetum fluminis conversa statuebat.

b.g. II.24,3 Id autem est iugum derectum, / eminens in mare, / utraque ex parte praeruptum atque asperum.

Alteri et tertio membro Caesar appositum attribuit, quo ~~et~~ melius intellexeretur, quo modo pons esset constructus.

Caesar pontem in Rheno flumine factum describere pergens iterum dissolutis tribus membris usus est et idem fore enuntiatum atque id, quod supra attuli, construxit.

Ultimum membrum huius dissolutionis est bipartitum. Praeterea hoc exemplum non solum magnitudine membrorum, sed etiam vi rhetorica augetur, cum magis magisque manifestum fit iugum ascendere non posse.

2.) a) Ablativorum absolutorum
asyndeton enumerativum.

In omnibus membris asyndeti eundem ordinem verborum animadvertimus, quam rem grammatici "aequabilitatem" nominant.

b.g. III.7,1 Cum Caesar pacatam Galliam existimaret superatis Belgis, / expulsis Germanis, / victis in Alpibus Sedunis.

Tertium membrum ceteris longius est.

b.g. III. 12,5 summaque erat vasto atque

aperto mari, / magnis aestibus, / rar-
ris ac prope nullis portibus difficul-
tas navigandi.

Alterum quoque membrum augetur.

b.G. III.20,2 Itaque re frumentaria pro-
visa, / auxiliis equitatuque compara-
to, / multis praeterea viris fortibus
- - - nominatim evocatis in Sotiatium
fines exercitum introduxit.

Aequabilitas in uno membro turbatur.

Tertium autem membrum longissimum est.

b.G. III.24,1 Prima luce productis om-
nibus copiis, / auxiliis in mediam
aciem coniectis, / duplici acie in-
stituta, quid hostes consilii cape-
rent, expectabat.

b.c. II.22,1 delecta turri, / labefac-
ta magna parte muri, / auxiliis pro-
vinciarum et exercituum desperatis,
quos in Caesaris potestatem venisse
cognoverant, sese dedere constituerunt.

Hic alterum quoque membrum
primo longius est. Tertium au-
tem enuntiato relativo auctum
maxime eminet.

Iam adferam exemplum, in quo aequabi-
litas item turbatur. Neque tertium,
sed alterum membrum longissimum est.

b.G. VII.2,3 Tum conlaudatis Carantibus
/ dato iure iurando ab omnibus, qui
aderant, / tempore eius rei constituto
a concilio disceditur.

2.) a) Infinitivorum asyndeton enumerativum.

b.G. 1.16,4 diem ex die ducere Haedui: Hoc exemplum propter brevita-
conferri, / comportari, / adesse di- tem et gradationem praecipua vi
cere. rhetorica est.

Unicuique membro obiectum additur:

b.G. VII.12,5 - - arma capere, / portas
claudere, / murum complere coeperunt.
b.c. 11.37,4 Huc frumentum comportare,
/ castra munire, / materiam conferre
coepit.

Extremum membrum ceteris longius est:

b.G. VII.17,1 Caesar - - - aggerem ap-
parare, / vineas agere, / turres duas
constituere coepit.

b.G. III.23,6 Hi consuetudine populi Oratione dissoluta industria
Romani loca capere, / castra munire, Vocatum et Tarusatum optime
/ commeatibus nostros intercludere illustratur.
instituunt.

2.) a) Accusativorum cum infinitivis
asyndeton enumerativum.

b.G. VII.12,3 - - arma conferri, /
equos produci, / obsides dari iussit.

b.G. VII.11,2 arma conferri, / iumenta Hoc exemplum superiori est
produci, / sescentos obsides dari ius- simillimum. Tertio autem mem-
sit. bro appositum additur.

Extremum, ut fieri solet, membrum
est longissimum.

b.G. IV.32,2 Caesar - - cohortes, quae
in stationibus erant, secum in eam
partem proficisci, / ex reliquis duas
in stationem succedere, / reliquas ar-
mari et confestim se subsequi iussit.

b.G. III.9,1 Caesar naves interim lon-
gas aedificari in flumine Ligeri - -,
/ remiges ex provincia institui, / nau-
tas gubernatoresque comparari iubet.

Tertio membro enuntiatum relativum
additur, qua re longissimum fit.

b.G. II.39,2 "Videtisne" inquit, "mi-
lites, captivorum orationem cum per-
fugis convenire? / abesse regem, /
exiguas esse copias missas, quae pau-
cis equitibus pares esse non potuerint?

3.) De quattuor vel pluri-
bus membris dissolutis.

3.) a) α Substantivorum asyndeton
enumerativum.

b.c. II.32,13 Corfiniensem ignominiam, Caesar in omnibus membris eun-
/ Italiae fugam, / Hispaniarum dedi- dem ordinem verborum adhibuit,
tionem, / Africi belli praeiudicia ut aequabilitatem quandam effi-
sequimini! ceret. Extremum autem membrum
longissimum reddidit, quod iam
supra apud tria membra dissoluta
vidimus.

b.C. II.21,1 Caesar contione habita Cordubae omnibus generatim gratias egit: civibus Romanis, quod - - - studuissent habere, / Hispanis, quod praesidia expulissent, / Gaditanis, quod - - - vindicavissent, / tribunis militum centurionibusque, qui eo praesidii causa venerant, quod - - -

b.c.II.38,2 Multum ad hanc rem probandam adiuvat adulescentia, / magnitudo animi, / superioris temporis provenus, / fiducia rei bene gerendae.

Quattuor membra dissolute iunguntur, cum quintum coniunctione "que" addatur, qui modus enumerandi erat usitatissimus.

b.G. VII.7,4 - - praesidia in Rutenis provincialibus, / Volcis, / Aremoricis, / Tolosatibus circumque Narbonem constituit.

b.C. III.18,6 multae res ad hoc consilium Gallos hortabantur: superior^u dierum Sabini cunctatio, / perfugae confirmatio, / inopia cibariorum, cui rei parum ab iis esset provisum, / spes Venetici belli, et quod fere libenter homines ~~id~~ id, quod volunt, credunt.

Quinque membra dissolute enumerantur.

b.G. III.10,1 - - Sed multa Caesarem

Hic quoque extremum membrum longissimum est, quia est bipartitum. Accedit, quod enuntiatio relativo augetur. Praeterea unicuique membro sententia causalis additur.

Videmus in hoc exemplo membrum magis magisque crescere. Quo artificio antiquos scriptores crebro una cum dissolutione usos esse constat.

Quintum membrum, quod non est substantivum, sed enuntiatum causale, coniunctione "et" adiungitur.

Causae enumerantur, quibus

tamen ad id bellum incitabant: iniuria equitum Romanorum, / rebellio facta post deditionem, / defectio datis obsidibus, / tot civitatum coniuratio, / in primis ne hac parte neglecta reliquae nationes sibi idem licere arbitrarentur.

Caesar ad bellum cum Venetis gerendum incitatus est. Quatuor membra nominativo substantivi continentur, cui genetivus vel ablativus absolutus vel aliud appositum additur. Quintum autem membrum enuntiatum finale est. Caesar igitur in quinto membro non causam, sed finem dicit, ad quem bellum susceptorus est.

Quinque substantivis notio operum quasi expletur. Praeterea hoc asyndeto pingitur, quae celeritate omnia flammis sint comprehensa. Qui effectus rhetoricus etiam augetur allitteratione trium substantivorum extremorum.

b.c. 11.14,2 - - - secundo magnoque vento ignem operibus inferunt. Hunc sic distulit, ut uno tempore agger, / plutei, / testudo, / turris, / tormenta flammam conciperent.

b.G. 1.29,2 Quarum omnium rationum summa erat capitem Helvetiorum milia ducenta sexaginta tria, / Tulingorum milia XXXVI, / Latovicorum XIII, / Rauracorum XXIII, / Boiorum XXXII;

Sex vel plura substantiva dissolute iunguntur.

b.G. 1V.10,3 (Rhenus) - - per fines Nemetum, / Helvetiorum, / Sequanorum, / Mediomatricorum, / Tribocorum, / Treverorum citatus fertur.

b.G. III.9,10 socios sibi ad id bellum
 Osismos, / Lexovios, / Naumetes, / Am-
 biliatos, / Morinos, / Diablintes, /
 / Menapios adsciscunt.

b.G. I.51,2 Tum demum - - Germani suas
 copias castris eduxerunt generatimque
 constituerunt paribus intervallis Ma-
 rudes, / Marcomannos, / Triboccos, /
 Vangiones, / Nemetes, / Eudusios, /
 Suebos.

Extremum membrum coniunctione "que"
 adiungitur.

b.G. VII.4,6 Celeriter sibi Senones,
 / Parisios, / Pictones, / Cadurcos,
 / Turones, / Aulercos, / Lemovices,
 / A dos reliquosque omnes, qui Oceanum
 attingunt, adiungit.

3.) a) β Participiorum asyndeton
enumerativum.

b.c. II.22,1 Massilienses omnibus de-
 fessi malis, / rei frumentariae ad sum-
 mam inopiam adducti, / bis proelio na-
 vali superati, / crebris eruptionibus
 fusi, gravi etiam pestilentia conflic-
 tati - - sese dedere sine fraude consti-
 tuunt.

3.) a) $\mathcal{P}$ Infinitivorum asyndeton
enumerativum.

- b.G. III.23,2 Tum vero barbari - - - Tribus membris ^{is} obiectum addi-
legatos quoque versus dimittere, / tur, uni soli deest.
coniurare, / obsides inter se dare,
/ copias parare coeperunt.
- b.G. I.3,1 constituerunt ea, quae ad Omnia membra obiectis augentur,
proficiscendum pertinerent, comparare, quae ut in exemplo superiore in-
/ iumentorum et carrorum quam maximum finitivos antecedunt, ita ut
numerum coemere, / sementes quam maxi- aequabilitas efficiatur.
mas facere, ut in itinere copia fru-
menti suppeteret, / cum proximis ci-
vitatibus pacem et amicitiam confir-
mare.

3.) a) $\mathcal{E}$ Accusativorum cum infinitivis
asyndeton enumerativum.

- b.G. III.23,7 quod ubi Crassus animad- Cum hoc asyndeton gradatim vi-
vertit suas copias - - - non facile augeri dicere non possumus, ta-
diduci, / hostem et vagari et vias ob- men extremum membrum summa vi-
sidere et castris satis praesidii re- sententiae esse puto. Nam numero
linquere, / ob eam causam minus commo- hostium in dies crescente Cras-
de frumentum - - - supportari, / in sus maxime adductus est, ut co-
dies hostium numerum augeri, non cunc- lerrime proelium committeret.
tandum aestimavit, quin pugna certa- Alterum autem membrum triparti-
ret. tum est, ita ut in hac periodo
lex, qua postulatur, ut extre-
mum membrum longissimum sit,
non observetur.

Iam adferam exemplum, in quo quintum membrum coniunctione "et" adiungitur et tertium ac quartum membrum anaphora leniuntur:

b.c. II.17,4 Postea vero quam Caesarem Gradatio, quae sine dubio in ad Massiliam detineri cognovit, / co- hac dissolutione inest, ana-
 pias Petrei cum exercitu Afrani esse phora valde augetur.
 coniunctas, / magna auxilia convenis-
 se, / magna esse in spe atque expec-
 tati, et consentire omnem citeriorem
 provinciam - - -

In fine huius capituli, in quo de quattuor vel pluribus membris dissolutis egi, mihi aliquanti momenti esse videtur dicere me in libris, ex quibus exempla cepi, uno solo loco polysyndeton invenisse, quod est polysyndeton quattuor substantivorum b.C. II.37,5.

Iam explicabo tabulis, quo modo exempla asyndeti verbalis inter singulos libros sint divisa:

1.) Duo membra dissoluta:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Asyndet.enumerat.	16	6	13	9	14
Asynd. advers.	6	-	-	3	4
Asynd. consecut.	-	2	-	-	-
Summa omnium locor	22	8	13	12	18

Longitudines singulorum librorum ita inter se cohaerent:

b.G.I. : b.G.III. : b.G.IV. : b.G.VII. : b.c.II. = 7 : 3 : 4 : 5 :: 6.

Exemplis asyndeti duorum membrorum ita collectis vidimus in libro II. belli civilis pro longitudine ceterorum librorum plurimae dissolutiones inesse. Tum sequitur liber IV. belli Gallici. Tertium locum obtinet liber I. belli Gallici.

Asyndeton enumerativum

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Substant.	12	5	6	4	10
Adiect. Part.	-	1	3	3	4
Ablat. absolut.	1	-	4	-	-
Infinitiv. ⁱ	-	-	-	-	-
Accusat. c. infin.	3	-	-	2	-
Summa omnium locorum:	16	6	13	9	14

Dignum est memorando numerum asyndetorum enumerativorum inter duo adiectiva vel participia in libris IV. VII. b.G., II. b.c. optime cum longitudine librorum consentire, cum in libro primo belli Gallici exemplum huius generis asyndeti omnino desit. Mirus quoque est numerus exiguus exemplorum asyndeti enumerativi inter duo substantiva in libro VII. belli Gallici. quo libro, quamquam longitudine a libro secundo b.civilis non multum differt, continentur quattuor sola exempla, cum in b.c.II. inveniuntur decem. In asyndeto adversativo autem b.G.VII. et b.c.II. inter se optime consentiunt.

Asyndeton adversativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Substantiv.	1	-	-	1	-
Adiect. Part.	1	-	-	1	3
Ablativ.absol.	-	-	-	1	1
Infinitiv.	4	-	-	-	-
	6			3	4

In asyndeto adversativo autem b.G.VII. et b.c.II. inter se optime consentiunt.

Asyndeton consecutivum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Ablat.absol.	-	1	-	-	-
accus.c.inf.	-	1	-	-	-

Exempla asyndeti consecutivi inveniuntur in solo libro tertio belli Gallici.

Tria membra dissoluta:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enumerat.	15	9	7	10	7

Hic liber tertius b.Gallici, qui longitudine minima est, numero asyndetorum eminet.

Asyndeton enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Substantiv.	13	3	4	4	3
Adiect. Part.	1	-	2	1	1
Ablat. absolut.	-	4	-	1	1
Infinitiv.	1	1	-	2	1
accus. c. inf.	-	1	1	2	1
Summa omnium locorum:	15	9	7	10	7

In b.G.I. longe plurima exempla asyndetorum trium substantivorum insunt. Liber VII. b.G. autem numero dissolutionem infinitivorum et accusativorum cum infinitivis ceteros libros superat.

quattuor vel plura membra dissoluta:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.C.II.
enumerat.	3	5	1	2	6

In secundo libro belli civilis multo plus asyndetorum quattuor vel plurium membrorum inveni quam in libris I., III., IV., VII. belli Gallici.

Asyndeton enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Substantiv.	2	3	1	2	4
(Adiect.) Part.	-	-	-	-	1
Infinitiv.	1	1	-	-	-
accus. c. inf.	-	1	-	-	1

De enuntiatis dissolute iunctis.

Cum ea enuntiata vel enuntiatorum partes asyndeta appellamus, quae inter se coniunctionibus coordinativis (si mihi licet hoc verbo uti) coniuncta non sunt, etiam ea enuntiata dissolute iuncta dicenda sunt, quae a pronomine aut adverbio demonstrativo incipiunt. Sed tum vis, quae in dissolutione inest, aliquanto deminuitur. Item vis propria numeri membrorum in asyndeto enuntiatorum minor est. Nam cum asyndeta singularum vocum primo quasi adpectu duorum vel trium vel complurium vocum dici possint, asyndeta enuntiatorum maximam partem duorum membrorum sunt, ut ex exemplis collectis vidi. Quod natura rerum docetur. Nam scriptor res cuiuslibet generis narrans enuntiato enuntiatum sine ulla vi ita addere solet, ut arbitrato nostro non statim tria enuntiata inter se artius cohaerere dicere possimus. Si igitur alterum enuntiatum alteri sine coniunctione adiungitur, eo ipso asyndeton duorum membrorum fit. Neque vero his verbis dico exempla dissolutionum numeri maioris omnino deesse. Hanc rem ita se habere ex exemplis intellegi poterit.

Iam explicabo, quem in ordinem exempla sint redactura. Ut in asyndetis singularum vel complurium vocum, sic in enuntiatorum primum duo vel tria vel plura membra distinguam. Tum asyndetum duorum membrorum enumerativum, adversativum, explicativum similia eodemque modo asyndeta trium et plurium membrorum adferam. Denique ut in prima parte libelli mei asyndetum enumerativum en

asyndetum substantivorum

" adiectivorum

" aliorum vocabulorum

divisi, ita in asyndeto enuntiatorum

	enuntiata	principalia
et	"	secundaria

discernam.

Horum exempla eo modo in ordinem redigam, ut in unoquoque genere ea enuntiata primum adferam, in quibus dissolutio nullo modo lenitur, deinde ea, in quibus asyndeton demonstrativo vel anaphora vel verbo initio enuntiati posito vel voce quadam parvo intervallo repetita vel enuntiatio secundario antecedente minus asperum efficitur.

Praeterea in asyndeto enumerativo exempla discernam, quae coniunctione copulativa iungi non possunt.

His locis, quos in appendice capiti asyndeti enumerativi adiuncta nominabo, dissolutione nihil aliud indicatur atque progressus rerum.

Iam ad exempla asyndetorum adferenda pergam, e quibus optime natura asyndeti enuntiatorum cognosci poterit.

1.) De duobus membris dissolutis.

1.) a) α Enuntiatorum principalium asyndeton enumerativum.

Dissolutio nullo modo lenitur:

- b.G.VII.11,5 huc biduo pervenit. /
castris ante oppidum positis - - in
posterum diem oppugnationem differt.
- b.G.VII.1,5 queruntur de Adonis morte;
/ posse hunc casum ad ipsos recidere
demonstrant.
- b.G.I. 49,5 - - tertiam opus perficere
iussit. / Munitis castris duas ibi
legiones reliquit.

b.c.II.20,8 Tradita legione Varro Cordubam ad Caesarem venit; / relatis ad eum publicis cum fide relationibus, quod penes eum pecuniae est, tradit.

b.G.I.29,3 Summa omnium fuerunt ad milia trecenta sexaginta octo. / Eorum, qui domum redierant, censu habito - - - re-
pertus est numerus milium centum et decem.

b.G.I.49,5 Munitis castris duas ibi legiones reliquit et partem auxiliorum, / quattuor reliquas legiones in castra maiora reduxit.

b.G.I.28,21 - - quorum per fines ierant, his uti conquirerent et reducerent - - imperavit; / reductos in hostium numero habuit.

b.G.VII. 4,5 magnisque coactis copiis adversarios expellit ex civitate. / Rex ab suis appellatur.

b.G. I.20,2^{8 2} - - reliquos omnes in dediti-
onem accepit. / Helvetios, Tulingos - -
in fines suos reverti iussit.

b.G.I.23,3 Ea res - - - hostibus nuntia-
tur. / Helvetii - - commutato consilio
atque itinere ^converso nostros - - in-
sequi coeperunt.

b.c.II.39,1 - - equites convenit, / rem
gestam cognovit.

b.G.VII.45,1 Hac re cognita Caesar mit-

Hoc loco Caesar breviter scribendo
celeritatem imitatus est, qua res eve-
nissent.

tit complures equitatum turmas eodem,
 / media nocte imperat his, ut - - per-
 vagentur.

b.G.VII.40,4 - - agmen Haeduorum con-
 spicatur. / Immissō equitatu iter eorum
 moratur - - -

b.G.VII.1,4 Hac impulsī occasione, qui
 iam ante se populi Romani imperio sub-
 iectos dolerent, liberius - - de bel-
 lo consilia inire incipiunt. / Indic-
 tis inter se principes Galliae conci-
 liis silvestribus - - queruntur de Ac-
 conis morte.

b.G.I.50,3 Tum demum Ariovistus partem
 - - - copiarum misit. / Acrīter utrim-
 que usque ad vesperum pugnatum est.

b.C.II.1,4 Magnam - - - multitudinem
 ex p̄ omni provincia vocat, / vimina ma-
 teriamque comportari iubet.

b.G.VII.4,9 in primis equitatuī studet.
 / Summae diligentiae summam imperii
 severitatem addit.

b.G.III.19,2 Sabinus suos hortatus cu-
 pientibus signum dat. / Impeditis ho-
 stibus - - - eruptionem fieri iubet.

b.G.VII.4,6 Celeriter sibi Senones - -
 - - reliquosque omnes adiungit; / om-
 nium consensu ad eum defertur imperi-
 um.

b.G.VII.43,1 - - concurrunt ad Aristium,
 / nihil publico factum consilio demon-
 strant.

b.G.I.26,3 Nam hoc toto proelio - - -
 aversum hostem videre nemo potuit. / Ad
 multam noctem etiam ad impedimenta pug-
 natum est.

b.G.VII.38,2 Omnis noster equitatus,
 omnis nobilitas interiit. / Principes
 civitatis Eporedorix et Viridomarus -
 - ab Romanis - - - interfecti sunt.

b.c.II.39,1 Curio - - - exierat cohor-
 tibus V - - - relictis. / Progressus
 milia passuum VI equites convenit - -

b.c.II.15,4 Sub tecto miles - - - sine
 periculo subportat. / Celeriter res
 administratur.

b.G.VII.10,4 Itaque cohortatus Haeduos
 de supportando commeatu - - - praemittit
 ad Boios, ut - - - impetu^m magno
 animo sustineant. / Duabus Agedinci
 legionibus atque impedimentis - - -
 relictis ad Boios proficiscitur.

b.G.VII.45,2 - - media nocte imperat
 his, ut paulo tumultuosius - - perva-
 gentur. / Prima luce magnum numerum
 iumentorum ex castris - - - produci
 iubet.

b.G.VII.4,2 - - Vercingetorix - - convocatis suis clientibus facile incendit. / Cognito eius consilio ad arma concurritur.

b.G.I.7,2 provinciae toti quam maximum potest militum numerum imperat - erat omnino in Gallia ulteriore legio una - / pontem, qui erat ad Genavam, iubet rescindi.

b.G.IV.27,1 Hostes - - statim ad Caesarem rem legatos de pace miserunt; / obsides daturos - - - polliciti sunt.

b.G.VII.4,6 obtestatur, ut in fide maneant. / Celeriter sibi Senones Parisios - - - adiungit.

b.c.II.15,4 Celeriter res administratur; / diuturni laboris detrimentum sollertia et virtute militum reconciliatur.

b.G.VII.34,2 - - exercitum in duas partes divisit: quattuor legiones in Senones Parisiosque Labieno ducendas dedit, / sex ipse in Arvernos duxit. b.G.VII.34,2 - - sex ipse in Arvernos duxit; / equitatus partem illi attribuit, partem sibi reliquit.

b.G.I.51,1 Postridie eius diei Caesar praesidio utrisque castris, quod satis esse visum est, reliquit, / alarios omnes in conspectu hostium - - -

Hoc loco enumeratur, quid Caesar contra Helvetios paraverit.

Caesar res gestas omni ornatu supervacaneo omisso nobis tradit.

Ex duobis locis iuxta scriptis comperimus, quo modo Caesar singulis partibus copiarum usus sit. Praeterea in substantivo equitatus notionem substantivo exercitus contrariam sentimus.

constituit.

b.G.VII.42,6 Hos - - adorti omnibus impedimentis exuunt; / repugnantes diem noctemque obsident.

b.G.I.3,7 Perfacile factu esse illis probat conata perficere, propterea quod ipse suae civitatis imperium obtenturus esset - - - se - - - illis regna conciliaturum confirmat.

b.G.VII.24,2 Alii faces - - - in aggerem - - iaciebant, / picem reliquasque res - - - fundebant.

b.G.VII.35,5 - - isdem publicis - - - - - pontem reficere coepit. / Celeriter effecto opere - - - reliquas copias revocavit.

b.G.VII.15,4 Procumbunt omnibus Callis ad pedes Bituriges, ne - - - urbem - - - succendere cogantur, / facile se loci natura defensuros dicunt.

b.G.VII.15,6 Datur petentibus venia dissuadente primo Vercingetorige, post concedente - - - misericordia vulgi. / Defensores oppido idonei deliguntur.

b.G.VII.9,1 At Caesar biduum in his locis moratus - - - per causam supplementi equitatusque cogendi ab exercitu discedit, / Brutum adolescentem his copiis praeficit.

b.G.IV.7,1 (Caesar) - - - bellum cum Germanis gerere constituit. / Re frumentaria comparata - - - iter in ea loca facere coepit.

b.G.IV.18,2 - - - omni opere effecto exercitus traducitur. / Caesar - - - in fines Sugambrorum contendit.

b.G.III.24,1 Posterum diem pugnae constituit. / Prima luce productis omnibus copiis - - - quid hostes consilii caperent expectavit.

b.G.IV.16,1 His Caesar libertatem concessit. / Germanico bello confecto multis de causis Caesar statuit sibi Rhenum esse transeundum.

b.c.II.38,5 Hos adorti magnum eorum numerum interficiunt; / multi perterriti profugiunt.

b.G.IV.22,6 reliquum exercitum Q.Titurio - - - et Lucio - - - ducendum dedit. / Publium Sulpicium Rufum legatum cum eo praesidio, quod satis esse arbitrabatur, portum tenere iussit.

b.G.VII.7,2 Interim Lucterius Cadurcus in Rutenos missus eam civitatem Arvernisconciliat. / Progressus in Nitobroges et Gabalos ab utrisque obsides accipit.

De novo consilio Caesaris certiores fimus. Asyndeton igitur mirum non est.

Hoc exemplum re vera enumerativum nominari potest, quia enumeratur, quid Caesar singulis legatis mandaverit.

b.c.11.18,5 Eorum bona in publicum ad-
dicebat. / Provinciam omnem in sua
et Pompei verba iusiurandum adigebat.

b.G.IV.2,3 - - iumentis - - Germani
importatis non utuntur, sed quae sunt
apud eos nata - - - cotidiana exerci-
tatione summi ut sint laboris effici-
unt. / Equestribus proeliis saepe ex
equis desiliunt.

b.G.IV.2,6 Itaque ad quemvis numerum
ephippiatorum equitum quamvis pauci
adire audent. / Vinum ad se omnino
^{non} importari ^{patiuntur} - - -

b.G.III.4,1 - - - plaguit - - rei even-
tum experiri et castra defendere. /
Brevis spatio interiecto - - - hostes
ex omnibus partibus - - - decurrere.

b.G.IV.3,1 Vinum ad se - importari non
patiuntur, quod ea re - - - homines
atque effeminari arbitrantur. / Pu-
blice maximam putant esse laudem quam
latissime a suis finibus vacare agros.

b.G.IV.15,§ 4 Nostri ad unum omnes in-
columes - - - se in castra receperunt.
/ Caesar iis, quos in castris retinu-
erat, discedendi potestatem fecit.

Adhuc Caesar de equis, de eo-
rum usu, de proeliis equestribus
scripsit et iam ad novam rem
transit, cum ab ea voce senten-
tiam incipiat, quam attendere
maxime interest.

- b.G.IV.16,8 Ubi autem - - - magno opere crabant, ut sibi auxilium ferret - - - ; vel si id facere - - - prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret - - - . Tantum esse nomen atque opinionem eius exercitus - - - uti - - - tuti essent possent. / Navium magnam copiam ad transportandum exercitum pollicebantur.
- b.c.II.21,3 biduumque Cordubae commoratus Gadis proficiscitur; / pecunias monumentaque - - - referri in templum iubet.
- b.G.III.8,5 - - - reliquasque civitates sollicitant, ut in ea libertate - - - permanere quam Romanorum servitutem perferre malint. / Omni ora maritima celeriter ad suam sententiam perducta - - - legationem ad Publium Crassum mittunt.
- b.G.III.1,4 Huic permisit, si opus esse arbitraretur, uti in his locis legionem hiemandi causa conlocaret. / Galba secundis aliquot proeliis factis - - - constituit cohortes duas in Nantuatibus conlocare - -
- b.G.I.1,2 Hi omnes lingua - - - inter se differunt. / Gallos ab Aquitanis Garunna flumen - - - dividit.
- Hanc dissolutionem minime sentimus, quod inter duo enunciata principalia oratio obliqua intercedit.

b.G.I.30,1 Eorum, qui domum redierant,
reperitus est numerus militum centum
et decem. / Bello Helvetiorum confec-
to - - - totius fere Galliae legati
- - - ad Caesarem gratulatum venerunt.

b.c.II.18,6 Provinciam enim omnem Cae-
saris rebus favere cognoverat. / In
insula frumento navibusque comparatis
bellum ducendum non difficile existi-
mabat.

b.G.I.47,3 Conloquendi causa Caesari
visa non est et eo magis, quod pridie
- - Germani retineri non potuerant,
quin tela in nostros conicerent. /
Legatum - - - sese magno cum periculo
ad eum missurum existimabat.

Vox, in qua summus accentus
inest, ineunte in enuntiato est
posita.

b.G.I.48,4 - - equestri proelio coti-
die contendit. / Genus hoc erat pug-
nae.

b.c.II.30,2 Erant sententiae, quae co-
nandum omnibus modis castraque oppug-
nanda censuerent, quod - - - arbitra-
rentur. / Postremo praestare dicebant
per virtutem - - - belli fortunam ex-
periri.

b.G.VII.41,2 Medio fere itinere equi-
tes a Fabio missi, quanto res in peri-
culo fuerit, exponunt. / Summis copi-
is castra oppugnata demonstrant.

b.G.VII.42,6 repugnantes diem noctemque
obsident; / multis utrimque interfec-
tis maiorem multitudinem ad arma con-
citant.

b.G.VII.18,3 Illi celeriter per explo-
ratores adventu Caesaris cognito car-
ros impedimentaue sua in artiores
silvas abdiderunt, / copias omnes in
loco edito atque aperto instruxerunt.

b.G.VII.17, 2 - - - Caesar - - - turres
duas constituere coepit; nam circum-
vallare loci natura prohibebat. / De
re frumentaria Boios atque Haeduos ad-
hortari non destitit.

b.G.I.39,4 - - neque interdum lacrimas
tenere poterant; / abdit in taberna-
culis aut suum fatum querebantur aut
- - - commune periculum miserabantur.
b.G.I.39,4 - - commune periculum mise-
rabantur. / Vulgo totis castris testa-
menta obsignabantur.

b.G.I.20,5 -----rogat-finem Haec cum
pluribus verbis flens a Caesare pete-
ret, Caesar eius dextram prendit; /
consolatus rogat finem orandi faciat.
b.G.I.20,5 - - - rogat finem orandi
faciat; / tanti eius apud se gratiam
esse ostendit, uti - - -
.G.I.20,6 tanti eius apud se gratiam
esse ostendit, uti et rei publicae

Enuntiatio, quod a coniuncti-
one "nam" incipit, mediam in
narrationem interpositum est.

Hic locis Caesar statum eo-
rum, quibus timor belli incessit,
describit et ea de causa tempore
imperfecti utitur.

Ex his tribus locis, quibus
colloquium inter Caesarem et
Diviciacum habitum traditur,
cognoscimus, quanta vis in bre-
vibus enuntiatis dissolute iunc-
tis inesse possit.

iniuriam et summum dolorem - - - condo-
net. / Dumnorigem ad se vocat.

Secuntur nonnulla exempla, quorum membra quibusdam de causis arti-
us inter se cohaerent. Quae causae, ut melius intellegantur, uni-
cuique exemplo annotationem addam:

b.G.I.22,3 Caesar suas copias in proxi-
mum collem subducit, / aciem instruit.

b.G.I.8,2 praesidia disponit, / castel-
la communit.

b.G.III.4,2 - - hostes ex omnibus partibus
tibus signo dato decurrere, / lapides
gaesaque in vallem conicere.

Factum instruendi post id
subducendi quasi expectamus.

Praesidia disponendo Caesar
castella iam quadam ex parte
communit.

lapides α gaesaque β
in pedes β caesaque α
Haud difficile est hic iudicare.
Lectio enim, quae in libris β
invenitur, probata coniunctio
"que" substantivo gaesi addita
et substantivum vallis cum prae-
positione "in" supervacanea fi-
unt. Itaque lectionem codicum α
probamus, quae praeter litte-
ram c pro g in substantivo ga-
esi optima est. Librarium ali-
quem hoc mendum fecisse mani-
festum est. Item lectio "in pe-
des", quae invenitur in β expli-
cari potest ex errore librarii
orto fortasse ex scriptura cor-

rupta eius codicis, ex quo omnes libri β sunt descripti.

Iam pergam ad ipsam naturam huius exempli, quod magna vi rhetorica est. Quae vis infinitiv^o historico augetur. Duae partes asyndeti ea de causa artissime inter se cohaerent, quia hostes sine dubio eodem tempore decurrunt ac tela coniciunt.

b.G.IV.34,1 Quibus rebus perturbatis nostris - - - tempore opportunissimo Caesar auxilium tulit. Namque eius adventu hostes constiterunt, / nostri se ex timore receperunt.	Describitur, quid Caesaris adventu et apud hostes et apud Romanos acciderit. Quae duae res, quod ex una causa ortae sunt, dividi non possunt.
--	--

Secuntur tria exempla asyndetorum, quorum altera parte res voce quadam prioris partis indicata fusius exponitur.

b.G.VII.4,9 Summae diligentiae summam <u>severitatem</u> addit; / magnitudine supplicii dubitantes cogit.	
b.G.VII.42,5 Adiuvat rem inclinatam Convictolitavis plebemque ad <u>furorem</u> impellit, ut facinere admissio ad sanitatem reverti pudeat. / Marcum Aristium tribunum militum ad legionem iter facientem - - - ex oppido Cavillono educunt;	
b.G.I.16,4 diem ex die <u>ducere</u> Maedui: / conferri comportari adesse dicere.	

Prius membrum asyndeti enuntiatio relativo augetur.

b.G.VII.1,6 - - deprecantur, qui belli initium faciant et - Galliam in libertatem vindicent. / Eius in primis rationem esse habendam dicunt, - - - ut Caesar ab exercitu intercludatur.

b.G.VII.45,3 His paucos addit equites, qui latius ostentationis causa vagentur. / Longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones.

b.G.VII.5,3 - - Bituriges ad Haeduos, quorum erant in fide, legatos mittunt subsidium rogatum, quo facilius hostium copias sustinere possint. / Haedui - - - copias - - - subsidio Biturigum mittunt.

b.G.IV.22,3 Nam cum in minora castra venisset, animum advertit collem - - - undatum hominibus, qui vix prae multitudine cerni poterat. / Admiratus quid quaerit ex perfugis causam - - -

b.G.VII. 1,5 miserantur communem Galliae fortunam; / omnibus pollicitationibus ac praemiis deprecantur, qui belli initium faciant.

^{vum}
Demonstrationem hoc loco,

quia ad ea, quae secuntur, pertinet, ad asyndetum leniendum nullius momenti est.

Non prius, sed alterum membrum enuntiatio relativo augetur.

Prius membrum dissolutionis est bipartitum:

b.G.I.49,2 - - circiter passus sescentos ab his castris idoneum locum dele-

git acieque instructa ad eum locum venit. / Primam et secundam in armis esse, tertiam castra munire iussit.

b.G.VII.13,1 Caesar ex castris equitatum educi iubet proeliumque committit; / laborantibus iam suis Germanos equites circiter CCCC submittit.

b.G.I.26,5 Ex eo proelio circiter hominum milia CXXX superfuerunt eaque tota nocte continenter ierunt. / Nullam partem noctis itinere intermisso in fines Lingonum die quarto pervenerunt.

b.G.I.21,4 Ipse de quarta vigilia - - - ad eos contendit equitatumque ante se mittit. / P.Considius - - - cum exploratoribus praemittitur.

b.G.I.7,2 - - in Galliam ulteriorem contendit et ad Genavam pervenit. / Provinciae toti quam maximum potest numerum militum imperat - erat omnino in Gallia ulteriore legio una - pontem, qui erat ad Genavam iubet rescindi.

Videmus Caesarem verba contendendi, quo motus indicatur, et perveniendi, quo finis motus significatur, quia artius inter se cohaerent, coniunctione copulativa et iunxisse, cum paulo infra enuntiata dissolute iungat.

b. c. II.14,1 At hostes sine fide tempus atque occasionem fraudis ac doli querunt interiectisque aliquot diebus - - - subito meridiano tempore - - - partis se foras erumpunt, / secundo magnoque vento ignem operibus

inferunt.

b.G.IV.14,1 - - ipse omnes copias castris eduxit equitatumque - - - agmen subsequi iussit. / Acie triplici instituta - - - prius ad hostium castra pervenit.

b.G.VII.42,5 Adiuvat rem inclinatham Convictolitavis plebem⁹ue ad furorem impellit, ut facinore admissio ad sanitatem reverti pudeat. / Marcum Aristium - - - ex oppido Cavill^oino educunt;

Alterum membrum dissolutionis est bipartitum.

b.G.VII.47,5 Tum vero ex omnibus urbis partibus orto clamore - - - sese ex oppido elecerunt. / Matres familiae de muro vestem argentumque iactabant et - - - passis manibus Romanos obtestabantur, ut sibi parcerent.

b.G.I.39,4 - - - neque interdum lacrimas tenere poterant; / abditi in tabernaculis aut suum fatum querebantur aut - - - commune periculum miserabantur.

U^rptumque membrum asyndeti est bipartitum.

b.G.VII.16,3 Ibi per certos exploratores - - - quae ad Avaricum gererentur, cognoscebat et quid fieri vellet im-

perabat. / Omnes nostras pabulationes
 - - - observabat dispersosque - - -
 adoriebatur.

b.G.VII.13,1 Centuriones - - - - portas
 occupaverunt suosque omnes incolumes
 receperunt. / Caesar ex castris equi-
 tatum educi iubet proeliumque equestre
 committit.

Duo membra dissolute iunguntur,
 tertium coniunctione "et" additur.

b.c.II.41,2 Dat suis signum Saburra, /
 aciem constituit et circumire ordines
 atque hortari incipit.

Exempla asyndetorum inter enuntiata principalia non lenita, quae in-
 veniuntur his locis: b.G.I.24,4 -

b.G. VII. 40, 5	b.c. II. 41 ⁷ 7
" 47, 6	" 39, 5
	" 18, 6

hic non attuli, quia in omnibus gradatio inest. Haec exempla reliquis
 discriminibus neglectis in appendice capiti, in quo agitur de asyndeto
 enumerativo, adiuncta colligam.

Iam asyndeta inter enuntiata principalia orationis obliquae adferam,
 quae nullo modo leniuntur.

b.G.VII.20,2 Non haec omnia fortuito aut sine consilio accidere potuisse; / regnum illum Galliae malle Caesaris concessu quam ipsorum habere beneficio.	Dissolutione optime monstra- tur, quanta ira commoti Galli Vercingetorigem incusaverint, ita ut iis tempus sententiarum coniugendarum quasi deesset.
--	--

b.G.1.18,3 ipsum esse Dumnorigem - - -
cupidum rerum novarum. / Complures an-
nos portoria reliquaue omnia Haedu-
orum vectigalia - - - redempta habere.

b.G.1.40,11 iamque esse in agris frum-
menta matura; / de itinere ipsos bre-
vi tempore iudicatueros.

b.c.11.18,3 Saepe ex tribunali praedi-
cavit adversa Caesarem proelia fecis-
se, / magnum numerum ab eo militum ad
Afranium perfugisse.

b.G.1.31,6 magnam calamitatem pulsos
accepisse, / omnem nobilitatem - - -
amisisse.

b.G.1.31,5 posteaquam agros et cultum
et copias Gallorum homines feri ada-
massent, traductos plures; / nunc es-
se in Gallia ad centum et viginti mi-
lium numerum.

In locis, quos iam adferam, vim rhetoricam animadvertemus.
Totum enim caput XLIV primi libri belli Gallici eo conti-
netur, quod Ariovistus ad postulata Caesaris respondit.
Praeterea certiores fimus, quo modo facta sua excusaverit.

b.G.1.44,2 (Ariovistus) - - - de suis
virtutibus multa praedicavit: trans-
isse Rhenum sese non sua sponte, sed
rogatum - - - a Gallis; / non sine
magna spe - - - domum propinquosque
reliquisse;

b.G.I.44,2 non sine magna spe - - -
domum propinquosque reliquisse; / sedes
habere in Gallia ab ipsis concessas - -

Ariovistus in oratione prosequitur:

b.G.I.44,2	sedes habere ab ipsis concessas, obsides ipsorum voluntate datus; / stipendium capere iure belli - - -	} Vim ^p rhetoricam semper augeri sentimus. Quamquam hos locos alium post alium attuli, tamen haec exempla asyndetum quattuor membrorum dici non possunt, quia inter se non sententiis, sed sola oratione iuncta sunt.
b.G.I.44,3	stipendium capere iure belli - - - . / Non sese Gallis, sed Gallos sibi bellum intulisse.	

Prius membrum dissolutionis enuntiatio

relativo augetur:

b.G.VII.41,3 Summis copiis castra oppugnata demonstrant, cum crebro integri defessis succederent nostrosque - - - defatigarent, quibus - - - perpetuo esset in vallo permanendum. / Multitudine sagittarum - - - multos vulneratos.

b.G.VII.20,5 Romani si casu intervenireint, fortunae, si alicuius iudicio vocati, huic habendam gratiam, quod et paucitatem eorum - - - cognoscere et virtutem despiciere potuerint, qui - - - turpiter se in castra receperint. / Imperium se a Caesare per prodicionem nullum desiderare - - -

b.G.I.44,5 iniquum esse de stipendio re-
cusare, quod sua voluntate ad id tempus
pependerint. / Amicitiam populi Romani
sibi ornamento et praesidio, non de-
trimento esse oportere.

Alterum membrum asyndeti est bipartitum.

b.G.VII.41,4 ad haec sustinenda magno Equites celeriter atque ala-
usui fuisse tormenta. / Fabium disces- cribus verbis id, quod explora-
su eorum duabus relictis portis ob- verunt, Caesari renuntiant. Asyn-
struere ceteras pluteosque vallo ad- deton igitur improvisum non est.
dere - - -

Asyndeta enuntiatorum principalium orationis
obliquae, quae inveniuntur his locis:

b.G. VII. 1,8	b.G. I. 18,5
" 20,11	" 40,7
" 14, 5	" 42,6
" 14, 9	" 44,7
	" 34,3

hic non attuli, quia ea cum aliis asyndetis, quae item gradatione eminent,
in appendice propria nominabo.

Dissolutio aliquo modo lenitur.

Incipiam ab iis exemplis, quae voce demonstra-
tiva leniora fiunt.

b.G.VII. 9,2 Brutum adolescentem his	Caesar "eumque monet" quoque
copiis praeficit; / hunc monet, ut in	scribere potuisset, sed asyndeto
omnes partes equites quam latissime	et demonstrativo pronomine poten-
pervagentur.	tiore usus narrationem graviores
	ac clariorem reddidit.

b.G.VII.39,2 Eporedorix Haeduus - - -
et una Viridomarus - - - in equitum
numero convenerant nominatim ab eo
vocati. / His erat inter se de principi-
patu contentio.

b.G.IV.26,5 Neque longius prosequi po-
tuerunt, quod equites cursum tenere
atque insulam capere non potuerant.
/ Hoc unum ad pristinam fortunam Cae-
sari defuit.

b.G.VII.19,1 Collis erat leniter ab
infimo acclivis. / Hunc ex omnibus
fere partibus palus - - - cingebat - -

b.β.G.VII.19,2 Hunc - - - palus - - -
cingebat non latior pedibus quinquaginta.
/ Hoc se colle interruptis pontibus Galli - - - continebant.

b.G. III. 17,2 in fines Venellorum per-
venit. / His praerat Vir²dovix

Alterum enuntiatum cum praecedente anaphora quadam coniunctum est. Cum autem substantivum, ad quod pronomen demonstrativum refertur, nimis distet, hoc loco iterum posit^{um} est.

In codicibus β legitur his, cum in α tradatur iis. Quod discrimen facile explicari potest. puto enim in codice, ex quo omnes libri α pendent, litteram h a librario esse omissam, ita ut legeretur "is". Quae lectio adhuc in libro L inest. Tum alius librarius quidam iis pro is scripsit, ut locum corrigeret.

Praeterea lectio librorum ^{β^u} in-
vatur usu Caesaris, qui multo
saepius pronomine quod est "hic"
in asyndeto est usus.

b.c.vii.38,3 Principes civitatis - - -
ab Romanis indicta causa interfecti
sunt. / Haec ab his cognoscite, qui
ex ipsa caede fugerunt.

b.c.iv.17,6 his item contraria duo sta-
tuebat. / Haec utraque insuper bipe-
dalibus trabibus immissis - - - binis
utrimque fibulis ab extrema parte
distinebantur.

b.c.ii.14,2 - - ignem operibus inferunt.
/ Hunc sic distulit ventus, uti - - -

b.c.i.43,1 Planities erat magna et in
ea tumulus terrenus satis grandis.
/ Hic locus aequum fere spatium a
castris utriusque aberat.

b.c.iv.22,4 Huc accedebant XVIII one-
rariae naves, quae ex eo loco a mili-
tibus passuum octo vento tenebantur,
quo minus in eundem portum venire
possent; / has equitibus tribuit.

b.c.i.39,2 - - tantus subito timor om-
nem exercitum occupavit, ut non medi-
ocriter omnium mentes animosque per-
turbaret. / Hic primum ortus est a
tribunis militum.

b.G.III.20,4 (Sotiates) - - - subito

pedestres copias - - - ostenderunt.

∠ Hi nostros disiectos adorti proeli-
um renovarunt.

hi β hii S ii BML iis χ

Dubium non est, quin codices
hic lectionem rectam servaverint,
quia libri α multum inter se dif-
ferunt. Ex quo vidimus scripturam
codicis, ex quo S B M L χ sunt
descripti, hoc loco valde fuisse
corruptam. Ex his libris unus
quidem S litteram h conservavit.

b.G.VII.45,3 Prima luce magnum numerum

iumentorum ex castris - - - produci

- - - milionesque - - - equitum spe-

cie - - - collibus circumvehi iubet.

∠ His paucos addit equites, qui lati-
us ostentationis causa vagentur.

b.G.III.11,2 Itaque F. T. Labienum lega-

tum in Treveros - - - cum equitatu

mittit. ∠ Huic mandat - - - adeat atque datum sine dubio non tam breve

que - - - contineat - - -

Si Caesar "eique mandat" pro
"huic mandat" scripsisset, man-
d α grave mansisset.

b.G.IV. 1,4 Sueborum gens est longe ma-

xima et b α licosissima Germanorum om-

nium. ∠ Hi centum pagos habere dicun-
tur.

b.G.III.12,5 ibi se rursus isdem loci

opportunitatibus defendebant. ∠ Haec

eo facilius - - - faciebant, quod - -

b.c.II.43,3 Itaque perterritis omnibus

sibi quisque consulebat. qui in classe

erant proficisci properabant. ∠ Horum

In hoc loco vis rhetorica in-
est. Nam sententiis brevibus id
exponitur, quod verbis "sibi

fuga navium onerariarum magistros in- quisque consulebat" indicatur.
citabat.

b.G.I. 3,8 se suis copiis - - illis reg-
na conciliaturum confirmat. / Hac ora-
tione adducti inter se fidem et ius
iurandum dant.

b.c.II. 10,7 coria autem - - - cento-
nibus conteguntur. / Hoc opus omne
tectum vineis ad ipsam turrin perfici-
ciunt.

b.G.IV. 21, 2 - - - Gaium Volusenum
cum navi longa praemittit. / Huic man-
dat, uti exploratis omnibus rebus ad
se - - revertatur.

b.G.IV. 9,3 Cognoverat enim mahnam par-
tem exquiritatus ab iis - - - ad Ambio-
varitos trans Mosam missam; / hos ex-
spectari equites atque eius rei causa
moram interponi arbitrabatur.

b.c.II. 5,1 nam ad eas (naves), quae
factae erant Arelate per Caesarem,
captivae Massiliensium accesserant
sex. / Has superioribus diebus refe-
cerat.

b.c.II.38,2 (Curio) ex perfugis quibus-
dam oppidanis audit lubam revocatum
- - - et Saburram - - - cum mediocri-
bus copiis - - Uticae adpropinquare.
/ His auctoribus temere credens con-
siliu commutat.

6.
b.c.111 8,3 ab his fit initium retinendi - - - , quod per eos suos ^{se} recuperaturos existimabant. / Horum auctoritate finitimi adducti - - - - Trebium Terasidiumque retinent.

b.c.11. 9,2 Ubi turris altitudo perducta est ad contabulationem, eam in parietes instruxerunt, ita ut capitignorum extrema parietum structura tegerentur, ne quid immineret, ubi ignis hostium adhaeresceret. / Hanc insuper contignationem - - - latericulo adstruxerunt.

b.c.11.23,5 Reliquae Caesaris naves - - - se Hadrumetum receperunt. / Hunc secutus Marcius Rufus quaestor navibus XII, - - - - postquam in litore relictam navem conspexit, hanc remulco abstraxit.

b.c.11.22,3 Sed paucis ante diebus L. Domitius - - - - navibus III comparatis - - profectus est. / Hunc conspicuas ^a naves - - - - sublatiis ancoris sequi coeperunt.

b.c.VII.15,2 - - uno die amplius XX urbes Biturigum incenduntur. / Hoc idem fit in reliquis civitatibus.

b.C.11.21,4 Provinciae Q.Cassium praeficit; / huic IIII legiones adtribuit.

Hoc exemplum inter asyndeta quae pronomine, quod est "idem" leniuntur, iterum adferam.

Prius membrum dissolutionis enuntiatio relativo augetur:

b.G.III.18,2 - - - hominem delegit - -
ex iis, quos auxilii causa secum habebat. / Huic - - - persuadet - -

b.G.I.47,5 Commodissimum visum est Galum Valerium Procellum - - - ad eum mittere et una Marcum Laetium, qui hospitio Ariovisti utebatur. / His mandavit, ut quae diceret Ariovistus cognoscerent et ad se referrent.

b.G.VII.42,6 idem facere cogunt eos, qui negotiandae causa ibi constiterant. / Nos continuo itinere adorti omnibus impedimentis exiunt.

b.G.VII. 20,10 Producit servos, quos - - - exceperat et fame vinculisque exoruciaverat. / Hi iam ante edocti - - - milites se esse legionarios dicunt;

Prius membrum asyndeti est bipartitum.

b.G.IV.34,6 Interim barbari nuntios - -
- - - dimiserunt - - - et quantae praedae faciendae - - - facultas daretur, si Romanos castris expulissent, demonstraverunt. / His rebus celeriter magna multitudo peditatus equitatusque coacta ad castra venerunt.

b.G.VII.31,4 - - - imperat certum numerum militum civitatibus - - - sagitta-

riosque - - - conquiri et ad se mitti iubet. / His rebus celeriter id, quod Avarici deperierat, expletur.

b.g.vii.31,2 Nec minus quam est pollicitus Vercingetorix animo laborabat, ut reliquas civitates adiungeret, atque earum principes donis - - - adliciebat. / Huic rei idoneos homines deligebat.

b.c.ii.10,3 Duae primum trabes in solo collocantur inque eis columellae definguntur. / Has inter se capreolis - - - coniungunt.

b.c.ii. 4,2 - - piscatoriasque adiecerant atque contexerant, ut essent ab ictu telorum remiges tuti; / has sagittariis tormentisque compleverunt.

b.c.ii.23,2 - & C.Curio - - - duas legiones - - - D equites transportabat biduoque et noctibus tribus consumptis adpellit ad eum locum, qui appellatur Anquillaria. / Hic locus abest a Clupeis passuum XXII milia.

Prius membrum huius exempli non solum bipartitum est, sed etiam enuntiatio relativo augetur.

us
His exemplis iam addam unum, cuius ~~primum~~ ^{us} membrum
in quattuor et unum, cuius prius membrum in quinque partes
est divisum.

b.c.ii. 9,3 Hanc insuper contignationem - - - latericulo adstruxerunt su-

praeque eum locum duo tigna transversa
iniecerunt - - - supraque ea tigna -
- transversas trabes iniecerunt eas-
que axibus religaverunt. / Has trabes
paulo longiores - - - quam parietes
erant effecerunt.

b.c.11. 4,5 Nacti idoneum ventum ex
portu exiunt et Tauroenta - - - ad Na-
sidium perveniunt ibique naves expedi-
unt rursusque se ad confligendum animo
confirmant et consilia communicant. /
Dextra pars attribuitur Massiliensi-
bus, sinistra Nasidio.

Iam adferam exempla, quorum alterum
membrum est bipartitum.

b.G.VII. 3,2 Nam ubi quae maior atque
inlustrior incidit res, clamore per
agros regionesque significant; / hunc
alii deinceps excipiunt et proxime
tradunt.

hunc S hanc X B M L
hinc β

Lectionem "hunc", quamquam in
uno solo codice legitur, rectam
existimo. Neque res ipsa ab aliis
excipitur, sed clamor. Itaque
"hunc" scribendum est. Lectionem
"hanc" ea de causa ortam esse
veri simile est, quod demonstra-
ad substantivum
tivum rei relatum est. Pro hunc
quoque hinc facile legi potuit.

b.G.IV.36,2 - - legati ad Caesarem de
pace venerunt. / His Caesar numerum

obsidum - - - duplicavit eosque in
continentem adduci iussit - -

b.G.I.38,6 reliquum spatium, quod est
non amplius pedum sescentorum - - - ,
mons continet - - - ita, ut radices
eius montis - - ripae fluminis contin-
gant. / Hunc murus circumdatus arcem
efficit et cum oppido coniungit.

b.c.II.41,8 - - simul ii, qui vulnera
acceperant, neque acie excedere neque
in locum tutum referri poterant, quod
tota acies equitatu hostium circumda-
ta tenebatur. / Hi de sua salute des-
perantes - - aut suam mortem misera-
bantur aut parentes suos commendabant.

b.c.II.27,2 Proxima nocte centuriones
Marsi duo ex castris Curionis - - -
ad Attium Varum perfugiunt. / Hi sive
vere quam habuerant opinionem ad eum
perferunt, sive etiam auribus Vari
serviunt - -

b.G.VII. 23,2 Erabes directae - - - in
solo conlocantur. / Hae revinciuntur
introrsus et multo aggere vestiuntur
- - -

hae revinciuntur π L
aere vinciuntur S Q^cg
haere vinciuntur A Q¹B
aere " M¹

Diversas librorum lectiones
e scriptura continua ortas esse ma-
nifestum est. Nam singulis sylla-

bis falso divisis pro "haec revin-
ciuntur" haere vinciuntur scrip-
tum est. Quae lectio, cum nullam
sententiam praerberet, in "aere
vinciuntur" commutata est. Lectio,
quam codices A Q¹ B M¹ habent,
neglegentia librarii cuiusdam ex-
plicanda est, qui litteram n ante
c omisit.

Praepositio antecedit pronomen demonstra-
tivum in his quattuor exemplis:

<p>b.G.I.53,3 Ibi perpauci aut tranare
contenderunt aut lintribus inventis
sibi salutem pepererunt. / In his fuit
Ariovistus, qui naviculam deligatam -
- - nactus ea profugit.</p>	<p>Prius membrum est bipartitum,
alterum enuntiato relativo auge-
tur.</p>
<p>b.G.VII.37,2 - - Convictolitavis Maedu-
us - - - cum quibusdam adolescentibus
conloquitur, quorum erat princeps Li-
tavictus atque eius fratres amplissi-
ma familia nati adolescentes. / Cum
his praemium communicat hortaturque
eos - - -</p>	<p>Prius membrum enuntiato rela-
tivo augetur, alterum est bipar-
titum.</p>
<p>b.G.VII.39,3 His erat inter se de prin-
cipatu contentio et in illa magistra-
tuum controversia alter pro Convicto-
litavi, alter pro Coto - - - pugnave-
rat. / Ex his Eporedorix cognito Lita-
vicci consilio - - - rem ad Caesarem
defert.</p>	Prius membrum est bipartitum.

- b.c.11.22,4 Hunc conspicatae naves - - Alterum membrum est bipartitum.
sequi coeperunt. / Ex his unum ipsius
navigium contendit et fugere perseve-
ravit.
- b.G.IV.12,2 At hostes, ubi primum nos~~to~~ Non praepositio, sed adverbium
stros equites conspexerunt - - - im- pronomen demonstrativum antecedit.
petu facto celeriter nostros perturba-
verunt. / Rursus his resistantibus - -
- - ad pedes desiluerunt.

Demonstrativum vocabulum saepius cum
ablativo absoluto cohaeret.

- b.G.VII.40,6 Eporedorigem et Viridoma-
rum - - - inter equites versari suos-
que appellari iubet. / His cognitis
rebus et Litavicii fraude perspecta
Hadrii manus tendere - - - - incipiunt.
- b.G.VII. 8,1 - - partem copiarum ex
provincia - - - in Helvios - - conve-
nire iubet. / His rebus comparatis -
- - in Helvios proficiscitur.
- b.G.I.33,2 - - - Caesar Gallorum ani- Inter duo enuntiata principa-
mos verbis confirmavit pollicitusque lia hic brevis oratio obliqua in-
est sibi eam rem curae futuram; - - tercedit. Eandem rem in sequente
/ Hac oratione habita concilium dimi- quoque exemplo animadvertemus.
sit.
- b.G.I.14,7 Divico respondit: - - - -
eius rei populum Romanum esse testem.
/ Hoc responso dato discessit.

b.G.IV. 4,7 - - Menapios oppresserunt,
qui - - - sine metu trans Rhenum in
suos vicos remigraverant. / His inter-
fectis navibusque eorum occupatis - -
flumen transierunt.

b.G.VII.34,1 - Convictolitavem - - -
potestatem obtinere iussit. / Hoc de-
creto interposito - - - exercitum in
duas partes divisit:

b.G.VII.35, 4 reliquas copias - - - mi-
sit captis quibusdam cohortibus, uti
numerus legionum constare videretur.
/ His quam longissime possent progre-
di iussis - - - isdem publicis - - -
pontem reficere coepit.

b.G.VII. 9,3 hunc monet, ut - - - equi-
tes quam latissime pervagentur; datu-
rum se operam, ne longius triduo a ca-
stris absit. / His constitutis rebus
- - - - Viennam pervenit.

b.G.VII. 4,3 Non destitit tamen atque
in agris dilectum habet egentium et
perditorum. / Hac coacta manu, quos-
cumque adit ex civitate, ad suam sen-
tentiam perducit.

hac Tg ac & V

Hic ut multis aliis locis co-
dices ita inter se differunt,
ut alii vocem quandam cum litte-
ra h, alii sine ea conservaverint.
Quod autem multo veri similis
est litteram omissam quam addi-
tam esse, potius lectio libro-
rum Tg probanda est. Accedit,

quod Caesar vix manum, quam Ver-
cingetorix coegit; non diligen-
tius descripsisset, cum manus,
de qua agitur, sine dubio ea sit,
quae ex egentibus et perditis
hominibus constabat.

b.G.VII.23,3 Haec (trabes) revinciuntur
introrsus et multo aggere vestiuntur,
ea autem, quae diximus, intervalla
grandibus saxis effarciuntur. / His
conlocatis et coagmentatis aliis in-
super ordo additur.

b.c.II. 3,3 L.Nasidius - - freto Sici-
liae pervehitur adpulsis Messanam na-
vibus - - - ex navalibus eorum navem
unam deducit. / Hac adiuncta ad reli-
quas naves cursum Massiliam versus
perficit.

Exemplum, quod invenitur b.G.VII.15,2 inter exempla
pronomine, quod est "hic", lenita non attuli, quia
gradatione quadam est.

Iam pergam ad ea exempla adferenda, quae pronomine
demonstrativo "is" leniuntur.

b.G.III. 1,6 - - alteram partem eius
vici Gallis - - concessit, alteram va-
cuam ab his relictam cohortibus - -
attribuit. / Eum locum vallo fossaque
munivit.

b.G.VII.11,3 - - - sescentos obsides
dari iubet. / Ea qui conficeret Gaium
Trebonium legatum relinquit.

b.G.III. 7,2 - - - bellum in Gallia
coortum est. / Eius belli haec fuit
causa: - - -

b.G.III.7,3 P.Crassus adulescens cum
legione septima - - - in Andibus hie-
mabat. / Is - - - praefectos tribu-
nosque - - - frumenti commeatusque pe-
tendi causa dimisit;

Caesar certo hic dissolutione
est usus, quia duo verba, quorum
alterum perfecti
alterum est temporis imperfecti,
coniunctione copulativa coniun-
gere noluit.

b.G.VII. 5,2 ipse in Bituriges profi-
ciscitur. / Eius adventu Bituriges ad
Haeduos - - - legatos mittunt subsi-
dium rogatum.

b.G. I.12,2 Flumen est Arar, quod in
Rhodanum influit, incredibili lenita-
te, ita ut oculis in utram partem flu-
at, iudicari non possit. / Id Helvetii
ratibus ac lintribus iunctis transi-
bant.

b.G. I. 2,1 Apud Helvetios longe nobi-
lissimus fuit et ditissimus Orgetorix.
/ Is M.Messala M.Pisone consulibus - -
- - coniurationem nobilitatis fecit.

b.c.II. 8,3 Postea vero - - - inventum
est magno esse usui posse, si haec es-
set in altitudinem turris elata. / Id
hac ratione perfectum est:

Primum mebrum asyndeti enuntiato relativo
augetur in his duobus exemplis:

b.G. 1.12,3 (Caesar) - - - ad eam partem pervenit, quae nondum flumen transierat. / Eos impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum concidit.

b.G. 1. 6,4 - - diem dicunt, qua die ad ripam Rhodani conveniant. / Is dies erat a.d. V. Kal. April.

Secuntur duo exempla, quorum prius membrum est bipartitum.

b.c.11.23,4 - - - veritus navium multitudinem ex alto refugerat adpulsaque ad proximum litus trireme - - et in litore relicta pedibus Hadrumetum profugerat. / Id oppidum C.Considius Longus unius legionis praesidio tuebatur.

b.G. 1. 2,3 - - coniurationem nobilitatis fecit et civitati persuasit, ut de finibus suis - - exirent: perfacile esse - - - totius Galliae imperio potiri. / Id hoc facilius persuasit, quod - - -

Duo enuntiata principalia oratione obliqua et enuntiato finali dividuntur.

Iam adferam quinque exempla, in quibus praepositio pronomen demonstrativum antecedit:

b.G. 1. 4,3 - - Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam - - - undique coegit et - - - eodem conduxit. / Per eos, ne causam diceret, se eripuit.

b.G. 1. 6,3 Extremum oppidum est Gena-
va. / Ex eo oppido pons ad Helvetios
pertinet.

b.G. 1. 3,3 in tertium annum profec-
tionem lege confirmant. / Ad eas res
conficiendas Orgetorix deligitur.

b.B. 1.48,3 Postridie eius diei prae-
ter castra Caesaris suas copias tra-
duxit et milibus passuum duobus ultra
eum castra fecit eo consilio, uti fru-
mento - - - Caesarem intercluderet.
/ Ex eo die continuos quinque Caesar
pro castris suas copias produxit et
aciem instructam habuit.

b.c.11.34,3 simul - - equitatus omnis
et - - - levis armaturae - - complu-
res - - - cernebantur. / Ad eos Curio
equitatum et duas - - - cohortis mit-
tit.

Hoc exemplum ea de causa inter
cetera eminet, quia utrumque mem-
brum eius est bipartitum.

ad eos § π W^c ad eo se W'
ab eis σ

Dubium non est, quin codices
§ π W^c, qui omnes ex eodem libro
sunt descripti, hunc locum optime
conservaverint. Lectio autem,
quae est in σ, cum sententia
loci pugnat. Veri simile est in
libro, ex quo σ pendent, verba
"ad" et "eos" tam male scripta
fuisse, ut librarii "ab eos" pro
ad eoslegerent. Tum eos in eis
mutavit, quod cum praepositione
"ab" semper ablativus coniungi-
tur.

Ut iam in exemplis pronomine "hic" lenitis in pagina 65 et sequentibus vidimus, sic pronomen "is" quoque cum ablativo absoluto cohaeret in his exemplis:

b.G. 1. 8,2 - - murum - - fossamque perducit. / Eo opere perfecto praesidia disponit.

b.G. 1.25,2 Milites - - - facile hostium phalangem perfregerunt. / Ea disiecta gladiis destrictis in eos impetum fecerunt.

b.G. 1.30,5 petiverunt, uti sibi consilium - - - indicere liceret; sese habere quasdam res, quas ab eo - - - petere vellent. / Ea re permissa diem concilio constituerunt.

Exemplum, quod legitur b.c.II.29,1 inter asyndeta, quae gradatione eminent, adferam.

Asyndetôn pronomibus "ipse", "ille" lenitur.

b.G. 1.26,6 Caesar ad Lingones litteras nuntiosque misit, ne eos frumento neve alia re iuvarent: qui si iuvisent, se eodem loco quo Helvetios habiturum. / ipse triduo intermisso cum omnibus copiis eos sequi coepit.

Subiectum in hoc exemplo consulto pronomine, quod est ipse, significatur, quia Caesar aliquanto superius nominatus est.

b.G.VII.38,10 Continuo magnum numerum frumenti commeatusque diripit, / ipsos crudeliter excruciatum interficit.

b.g. 1.52,2 Caesar singulis legionibus
 - - - quaestorem praefecit, uti eos
 testes suae quisque virtutis haberet;
 / ipse ab dextro cornu - - - proelium
 commisit.

b.c.11.23,5 - - (Marcius Rufus) - - -
 postquam in litore relictam navem con-
 spexit, hanc remulco abstraxit; / ipse
 ad Curionem cum classe redit.

b.c.11.22,6 - - ceteras in Italiam mit-
 tit; / ipse ad urbem proficiscitur.

b.c.11.24,1 Curio Marcium Uticam navi-
 bus praemittit; / ipse eodem cum exer-
 citu proficiscitur -

b.c.11.24,2 ibi C.Caninium cum legioni-
 bus relinquit; / ipse cum equitatu an-
 tecedit ad castra exploranda Cornelia-

b.c.11.44,3 (Juba) paucos electos in
 regnum remisit, cum Varus suam fidem
 ab eo laedi quereretur neque resistere
 auderet. / ipse equo in oppidum vectus
 - - - paucis diebus quae fieri vellet
 Uticae constituit - -

b.c.11.18,3 arma omnia privata ac pu-
 blica in domum Galloni contulit. / ipse
 habuit graves in Caesarem contiones.

Scriptor vim subiecti, quam-
 quam in verbo inest, pronomine
 amplificat, ut Curionem eminen-
 tiorem reddat. Paulo infra Cae-
 sar eodem modo scribendi utitur.

Pronomine "ipse" hoc loco si-
 gnificatur Iubam coram rebus interr-
 fuisse.

Caesar hic omnia enuntiata
 dissolute iunxit, ut vim rheto-
 ricam efficeret. Asyndeto enim
 describitur, quanta industria
 quantoque studio Varro fuisset.

Prius membrum dissolutionis est bipartitum:

b.G. 1.28,2 Helvetios, Tulingos, Latovicos - - - reverti iussit et - - - Allobrogibus imperavit, ut iis frumenti copiam facerent; / ipsos oppida vicosque restituere iussit.

Pronomine, quod est ipse, Helvetii significantur, qui iam aliquanto supra nominati erant.

b.G. 1.24,2 Caesar - - - subduxit equitatumque, qui sustineret hostium impetum misit. / Ipse interim in medio colle triplicem aciem instruxit.

Dissolutio pronomine "idem" fit lenior.

b.c.11.14,5 Temptaverunt hoc idem Massilienses postero die. / Eandem nacti tempestatem maiore cum fiducia - - - pugnauerunt - -

b.G.VII.25,3 Hunc exproximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fungebatur. / Eadem ratione ictu scorpionis exanimato altero successit tertius - -

b.G.VII.42,5 M.Aristium tribunum militum - - - ex oppido Cavillono educunt; / idem facere cogunt eos, qui negotiandi causa ibi constiterant.

Alterum membrum enuntiato relativo augetur.

b.G. I.11,4 Haedui - - - legatos ad Caesarem mittunt rogatum auxilium: - / Eodem tempore Ambarri - - - Caesarem certiores faciunt sese non facile ab oppidis vim hostium prohibere.

Hoc asyndeton vi parva est, quia inter enuntiata dissolute iuncta oratio obliqua intercedit.

b.G. I.21,1 Dumnorigi custodes ponit,
ut quae agat - - - scire possit. / Eo-
dem die ab exploratoribus certior fac-
tus hostes sub monte consedisse - - -
qualis esset natura montis - - qui
cognoscerent misit.

b.c.II.19,4 - - cohortis duas - - tuen-
di oppidi causa apud se retinuit. /
Isdem diebus Carmonenses, quae est
longe firmissima totius provinciae ci-
vitas - - - per se cohortes elecit - -

b.G.I.15,1 Postero die castra ex eo lo-
co movent. / Idem facit Caesar - - -

b.G. I.48,1 Conantes dicere prohibuit
et in catenas coniecit. / Eodem die
castra promovit et milibus passuum
sex a Caesaris castris - - consedit.

Utrumque membrum est biparti-
tum.

b.G.IV. 4,1 - - Suebi tamen vectigales
sibi fecerunt ac multo humiliores - -
- redegerunt. / In eadem causa fuerunt
Usipites.

Et in hoc et in sequente exem-
plo praepositio pronomini anteit.

b.c.VII.38,10 - - ipsos - - interficit.
Nuntios tota civitate Haeduorum dimit-
tit, / in eodem mendacio de caede
equitum et principum permanet;

in eodem β eodem α
Lectio librorum β probanda
est, quia verbum permanendi, cum
eo significatur: bei etwas ver-
bleiben, in etwas beharren, sem-
per cum praepositione coniungitur.

In omnibus fere exemplis, supra scriptis pronomine "idem" gradationem
minimam adferri animadvertimus. Quae res certo cum natura huius pronominis
cohaeret. Eam vim iam in exemplo, quod positum est b.G.VII.15,2 (in p.59)

inter asyndeta, quae pronomine "hic" leniuntur, adlato sensimus.

iam adferam unum asyndeti exemplum, quod
adiectivo demonstrativo lenitur.

b.c.11. 4,3 has sagittariis tormentis-
que compleverunt. / Tali modo instruc-
ta classe omnium seniorum - - - pre-
cibus et fletu excitati - - - naves
conscendunt.

Secuntur asyndeta adverbiis demonstrativis lenita.

1.) Adverbia loci.

b.G.VII. 1,1 quieta Gallia Caesar - - -
in Italiam ad conventus agendos pro-
ficiscitur. / Ibi cognoscit de P.Clo-
dii caede;

b.c.11.24,2 (Curio) - - - ad flumen Ba-
gradam pervenit. / Ibi C.Caninium Re-
bilum legatum cum legionibus relinquit.

b.G.III.12,4 omnia seque in proxima op-
pida recipiebant; / Ibi se rursus is-
dem loci opportunitatibus defendebant.

b.c.11.21,5 - - - atque inde Massiliam
pervenit. / Ibi legem de dictatore la-
tam - - - cognoscit.

b.G.I.43,2 Hic locus aequum fere spati-
um a Castris utriusque aberat. / Eo -
- - ad conloquium convenerunt.

b.G.I.49,3 Is locus ab hoste circiter
passus sescentos - - - aberat. / Eo

circiter hominum numero sedecim milia

- - - Ariovistus misit - -

b.c.II.16,2 pecuniam omnem ex fano Herculis in oppidum Gadis contulit; / eo sex cohortes praesidii causa - - - misit.

b.G.VII.11,5 ipse - - Cenabum Caruntum proficiscitur. / Huc biduo pervenit.

Non dubito, quin Caesar hoc loco consulto asyndeto et adverbio demonstrativo usus sit, ut finem itineris iterum appellaret eoque eminentiorem redderet.

b.c.II.37,4 - - sese in castra Cornelia recepit. / Huc frumentum comportare - - - coepit.

b.G.IV.21,4 ipse cum omnibus copiis in Morinos proficiscitur, quod inde erat brevissimus in Britanniam traiectus. / Huc naves undique ex finitimis regionibus - - - iubet convenire.

b.c.II.25,3 Simul animadvertit multa undique portari atque agi plenissimis viis - - - . / Huc equitatum mittit-

b.c.II.28,3 Quintilius - - obsecrare milites coepit, ne primam sacramenti - - - - memoriam deponerent, - - - neu pro his pugnarent - - - . / huc pauca ad spem largitionis addidit.

b.G.I.10,5 - - in fines Vocontiorum ulterioris provinciae die septimo perve-

nit; / inde in Allobrogum fines - - - -
exercitum ducit.

Prius membrum dissolutionis enuntiatio
relativo augetur.

b.C.III.23,3 Mittuntur etiam ad eas ci-
uitates legati, quae sunt citerioris
Hispaniae finitimae Aquitaniae; / inde
auxilia ducesque arcessuntur.

Prius membrum asyndeti est bipartitum.

b.C.VII.16,2 Vercingetorix - - - Caesa-
rem subsequitur et locum castris deli-
git paludibus silvisque munitum ab A-
varico longe milia passuum XVI. / Ibi
per certos exploratores - - - quae ad
Avaricum gererentur cognoscebat.

Alterum membrum asyndeti est bipartitum.

b.C.II.10,3 Has (trabes) inter se capre-
olis molli fastigio coniungunt, ubi
tigna - - - conlocantur. / Eo super
tigna bipedalia iniciunt eaque laminis
clavisque religant.

Prius membrum asyndeti est tripartitum.

b.C.I.53,2 Ita proelium restitutum est
atque omnes hostes terga verterunt nec
prius fugere destiterunt quam ad flu-
men Rhenum - - - - pervenerunt. / Ibi
perpauci aut viribus confisi transire
contenderunt.

b.G.I.51,3 - - Germani suas copias castris eduxerunt generatimque constituerunt - - - Herudes, Marcomanos - - omnemque aciem suam raedis et carris circumdederunt, ne qua spes in fuga relinquⁱeretur. / Eo mulieres ⁱmposuerunt.

Exempla, quae inveniuntur his duobus locis: b.G.I.26,4, b.G.IV.22,4 et adverbio loci leniuntur, in appendice, qua contⁱnentur exempla gradatione conspicua, adferam.

2.) Adverbia temporis.

b.G.VII. 2,3 - - petunt conlatis - - signis - - gnis - - - ne facto initio belli ab reliquis deserantur. / Tum conlaudatis Carnutibus - - a concilio disceditur.

b.G. I.50,2 - - exercitum in castra reduxit. / Tum demum Ariovistus partem suarum copiarum, quae castra - - oppugnauerat, misit.

b.G.IV.32,5 (Hostes) - - in silvis delituerant. / Tum dispersos subito adorti paucis interfectis reliquos incertis ordinibus perturbaverant.

b.G. I.17,1 Multo etiam gravius, quod sit destitutus queritur. / Tum demum Liscus oratione Caesaris adductus, quod antea tacuerat, proponit.

b.c.II.34,4 - - Vari acies suos fugere et concidi videbat. / Tum Rebilus, legatus Caesaris, - - - "perterritum",

inquit, "hostem vides Curio - -

b.G.IV.25,5 - - - in hostes aquilam ferre coepit. / Tum nostri cohortati inter se - - - universi ex navi desiluerunt.

Prius membrum in his duobus exempl^{is}~~um~~ est bipartitum.

b.G.VII.22,4 Totum autem murum ex omni parte turribus contabulaverant atque has coriis intexerant. / Tum crebris - - - eruptionibus aut aggeri ignem inferebant--

b.G. I.41,3 - - princepsque decima legio - - - ei gratias egit, quod de se optimum iudicium fecisset, seque esse ad bellum gerendum paratissimam confirmavit. / Deinde reliquae legiones cum tribunis militum - - egerunt, uti per eos Caesari satis facerent.

Ex libro ab Henrico Meⁿssel composito, qui Lexicon Caesarianum inscriptum est, cognovi apud Caesarem nunquam coniunctionem "et" adverbium "deinde" antecedere.

3.) Adverbia: ita, sic.

b.G. I.15,5 Caesar - - - satis habebat in praesentia hostem rapinis populationibusque prohibere. / Ita dies circiter quindecim fecerunt.

b.G. I.26,1 - - Helvetii - - - proelium redintegrare coeperunt. Romani conversa signa bipertito intulerunt: prima et secunda acies, ut - - - , tertia, ut venientes sustineret. / Ita ancipiti proelio diu atque acriter pugnatum est.

Alterum membrum asyndeti est bipartitum.

b.G. 1.53,1 Id cum animadvertisset, Pub-
lius Crassus adolescens - - - tertiam
aciem laborantibus nostris subsidio
misit. / Ita proelium restitutum est
atque omnes hostes terga verterunt.

b.G. 1.52,3 ipse ab dextro cornu - - -
proelium commisit. / Ita nostri acriter
in hostes - - impetum fecerunt itaque
hostes repente - - procurrerunt, ut
spatium pila in hostes coliciendi non
daretur.

Asyndeton adverbialis "ita" vel "sic" lenitum

ter cum ablativo absoluto cohaeret.

b.c.11.10,5 - - - regulas - - - defi- Prius membrum enuntiatio rela-
gunt, quae lateres, qui super musculo tivo augetur.
struantur, contineant. / Ita fastigato
atque ordinatim structo - - - in late-
ribus luto musculus - - - contegitur.

b.G.111. 6,2 - - hostibus facultatem re-
linquant. / Ita commutata fortuna eos,
qui in spem potiendorum castrorum ve-
nerant, undique circumventos interci-
piunt. -

b.G.111. 6,3 - - ne in locis quidem su-
perioribus consistere patiuntur. / Sic
omnium hostium copiis fuis se intra
munitiones suas recipiunt.

Iam adferam unum solum dissolutionis
exemplum, quod anaphora lenitur.

b.G. 1.53,4 Duae fuerunt Ariovisti uxores - - - : utraque in ea fuga periiit; / duae filiae: harum altera occisa, altera capta est.

Dissolutio fit lenior
verbo ineunte in enuntiato posito:

Iam pergam ad asyndeta, in quibus verbum finitum ineunte in enuntiato positum non solum locum coniunctionis obtinet, sed etiam munere eius, ut ita dicam, fungitur.

Ac primum quidem exempla eorum verborum adferam, quae in ipsa notione vim coniugendi habent.

b.G.III.13,9 Neque enim iis nostrae ro-
stro nocere poterant - tanta in iis
erat firmitudo - neque propter alti-
tudinem facile telum adigebatur, et
eadem de causa minus commode copulis
continebantur. / Accedebat, ut tempe-
statem ferrent facilius - -

b.G.VII. 1,2 Eae res in Galliam Trans-
alpinam celeriter perferuntur. / Ad-
dunt ipsae et adfingunt Galli.

In praepositione "ad", cum qua
verbum cedendi compositum est,
gradatio quaedam una cum vi co-
pulative inest.

Etiam in hac dissolutione
gradationem sentimus. Quae eo
maiore vi est, quod brevissimo
spatio interiecto primum verbum
alterum cum praepositione "ad"
compositum sequitur.

In verbo inest, quod plurimum interest eorum, qui legunt:

b.g. 1.18,2 Caesar - - - celeriter concilium dimittit, Liscum retinet. / quaerit ex solo ea, quae in conventu dixerat.

Scire volumus, qua de causa Caesar Liscum retinuerit, et statim de hac re verbo initio posito certiores fimus.

b.c.11.24,4 id autem est iugum - - utraque ex parte praeruptum atque asperum, sed tamen paulo leniore fastigio ab ea parte, quae ad Uticam vergit. / Abest directo itinere ab Utica paulo amplius passus mille.

Praeter situm castrorum Corneli magni quoque momenti est, quantum ab Utica absint castra. Itaque Caesar novam sententiam incipit a verbo, quod est "abesse".

In exemplo sequente verbo illustratur, quid rebus supra descriptis effectum est sit:

b.c.11.11,3 Interim - - milites - - saxa - - convellunt. Musculus ex turri latericia a nostris telis - - - defenditur; hostes ex muro ac turribus submoventur; / non datur libera muri defendendi facultas.

Post longiorem orationem obliquam Caesar his duobus locis a verbo incipit, ut spatium inter enuntiata principalia minuatur :

b.g. 1.42,2 - - Ariovistus legatos ad eum mittit: quod antea de conloquio postulasset, id per se fieri licere, quoniam propius accessisset, seque id sine periculo facere posse existimaret. / Non respuit conditionem Caesar iamque

eum ad sanitatem reverti arbitrabatur.

b.G. 1.43,9 - - docebat etiam, quam veteres quamque iustae causae - - - intercederent - - - - - quod vero ad amicitiam populi Romani attulissent, id iis eripi quis pati posset? / Postulavit deinde eadem quae legatis in mandatis dederat:

In descriptione concitata, qua res, quae brevi tempore alia post aliam acciderunt, narrantur, saepe verbum primum locum enuntiati obtinet:

b.G.VII. 1,5 posse hunc casum ad ipsos recidere demonstrant; / miserantur communem Galliae fortunam.

b.G.VII. 4,2 Prohibetur a Gobanitione patruo suo reliquisque principibus, qui hanc temptandam fortunam non existimabant; / expellitur ex oppido Gergovia.

b.G.VII. 4,5 Rex ab suis appellatur. / Dimittit quoque versus legationes.

b.G.III.21,1 Hi nostros disiectos adorti proelium renovarunt. / Pugnatum est diu atque acriter

pugnatumque L

atque om. L

Cum omnes codices et α et β

praeter unum solum hoc loco asyndeton conservaverint, eos sequamur.

b.C.II.37,1 - - nuntii ab rege Iuba venerunt, qui illum adesse cum magnis copiis dicerent et de custodia - - urbis

hortarentur. quae res eorum perterritos
animos
 confirmavit. / Nuntiabantur haec eadem
 Curioni.

Saepe a verbo temporis imperfecti descriptio longior
 incipit. Hoc modo scriptores in primis imperfecto

"erat" utuntur:

b.G.IV.24,2 At barbari - - - nostros
 navibus egredi prohibebant. / Erat ob
 has causas summa difficultas, quod --
 b.c.II. 8,2 hinc (ad turrim) ad repel-
 lendum et prosequendum hostem procur-
 rebant. / Patebat haec quoquoversus
 pedes XXX - -

In tribus exemplis, quae iam adferam, mirum non est
 verbum primum locum enuntiati obtinere. Nam descrip-
 tio populo festinat et ea de causa verbum finitum,
 quo res gestae adferuntur, in initium enuntiati pro-

movetur:

b.G.III.19,3 Impeditis hostibus - - -
 duabus portis eruptionem fieri iubet.
 / Factum est opportunitate loci - - -,
 ut ne unum quidem nostrorum impetum
 ferrent - -

b.c.II.14,3 Nostri - - - arma, quae
 possunt, adripiunt, alii ex castris
 sese incitant. / Fit in hostis impe-
 tus.

Haec dissolutio magna vi rhe-
 torica est, quia complura enunti-
 ata brevissima aliud post aliud
 posita sunt.

b.c.II.39,1x - - - equites convenit,
 rem gestam cognovit; ex captivis quae-

rit, quis castris ad Bagradam praesit;

/ respondent Saburram.

Crebro quoque verba, quibus motus aliqui indicatur,
initio enuntiatorum inveniuntur:

b.c.11. 2,4 Itaque pedalibus lignis
coniunctis inter se porticus intege-
bantur atque hac agger inter manus
proferebatur. / Antecedebat testudo
pedum LX aequandi loci causa.

b.G.VII.20,9 "Haec ut intellegatis",
inquit, "a me sincere pronuntiari,
audite Romanos milites." / Producit
servos, quos in pabulatione paucis
ante diebus exceperat - - -

In descriptionibus, quibus singulis rebus non amplius
illustratis res breviter adferuntur, verbum saepe in
capite enuntiati positum est:

b.G. I. 1,7 Aquitania - - - ad Pyræ-
naeos montes pertinet; / spectat in-
ter occasum solis et septentriones.

(: Tria exempla, quae inveniuntur his locis: b.G.I.5,4 - b.G.VII.42,4
b.c.11.27,3 inter exempla, quae gradatione quadam sunt, adferam. :)

In exemplis, quae iam secuntur, verba non consulto,
sed ea de causa initio posita sunt, quod illis totum
enuntiatum continetur et ordo verborum quasi neces-
sarius est.

b.G.VII. 4,6 Dimittit quoquo versus le-
gationes; / obtestatur, ut in fide ma-
neant.

b.G.VII. 4,4 - - quoscumque adit ex ci-
vitate ad suam sententiam perducit; /
hortatur, ut - - - arma capiant.

b.G.VII.38,10 - - in eodem mendacio per-
manent; / hortatur, ut - - - iniuri-
as persequantur.

b.c.II.12,3 - - universi se ad pedes
proiciunt; / orant, ut adventus Cae-
saris expectetur.

b.G.VII.39,3 Ex his Eporedorix - - -
rem ad Caesarem defert; / orat, ne pa-
tiatur civitatem - - - ab amicitia po-
puli Romani deficere;

b.G. I.19,5 - - ostendit, quae separa-
tim quisque de eo apud se dixerit. /
Petit atque hortatur, ut - - -

b.G. I.22,2 - - Considius equo admisso
ad eum accurrit, / dicit montem, quem
ab Labieno occupari voluerit, ab hosti-
bus teneri - -

b.G.VII.14,2 Vercingetorix - - - suos
ad concilium convocat. / Docet longa
alia ratione bellum esse gerendum at-
que antea gestum sit.

b.c.II.32,1 Dimisso consilio contionem
advocat militum. / Commemorat, quo sit
eorum usus studio - - Caesar.

b.G. I.21,2 - - qualis esset natura mon-
tis et qualis in circuitu ascensus,
qui cognoscerent, misit. / Renuntia-
tum est facilem esse.

Verbum hoc loco non solum ne-
cessario sententiam incipit, sed
etiam ea de causa, quod nuntium
a Caesare expectatum adfert.

Inter enuntiata principalia brevis oratio
obliqua intercedit:

b.G. I.30,4 - - totius fere Galliae legati principes civitatum ad Caesarem gratulatum venerunt: intellegere sese - - - / Petiverunt, ut sibi concilium - - indicere - - - liceret.

b.G.VII.21,2 Conclamat omnis multitudo et suo more armis concrepat - - - - - summum esse Vercingetorigem ducem - - - - nec maiore ratione bellum administrare posse. / Statuunt, ut X milia - - - in oppidum submittantur.

b.c.II.12,4 orant, ut adventus Caesaris expectetur. Captam suam urbem videre - - - nullam exoriri moram posse, quo minus - - - e vestigio diriperentur. / Docent, si - - - , non posse milites contineri.

Asyndetum lenitur voce quadam, qua significatur, duas sententias tempore artissime esse coniunctas, vel nomine numerali adiuvatur.

b.G.IV.27,6 - - partem - - paucis diebus sese daturos dixerunt. / Interea suos in agros remigrare iusserunt.

b.G.IV.23,5 - - ad horam nonam in ancoris expectavit. / Interim legatis tribunisque militum convocatis - - - -

- - quae fieri vellet, ostendit - -

b.G.VII.31,5 His rebus celeriter id,
quod Avarici deperierat, expletur. /
Interim Teutomatus - - - rex Nitio-
bro- - - cum magno numero equitum su-
orum - - - ad eum pervenit.

b.G.IV.32,5 - - reliquos incertis ordi-
nibus perturbaverant, / simul equita-
tu atque essedis circumdederant.

b.c.II. 6,3 Neque vero coniuncti Albi-
ci comminus pugnando deficiebant neque
multum cedebant virtute nostris. / Si-
mul ex minoribus magna vis eminus mis-
sa telorum multa nostris - - - vulnera
inferebant.

Prius membrum huius exempli
est bipartitum.

b.c.II.19,3 - - neu civis Romanus, quin
ad diem conveniret. / Simul ipse Cor-
dubae conventus per se portas Varroni
clausit.

b.c.II.25,2 - - Curio castra Vari
conspicit - - - munita natura loci - -
aditu ad castra difficili et angusto.
/ Simul animadvertit multa undique
portari - - -

b.c.II.41,7 nostros vires deficiebant,
/ simul ii, qui vulnera acceperant,
neque acie excedere - - - poterant.

b.G.IV.27,2 Hostes - - - legatos - - -
miserunt; obsides daturus - - polli-
citi sunt. / Una cum his legatis Com-

nius Atrebas venit - -

b.G. 1.48,2 - - milibus passuum sex a
Caesaris castris sub monte consedit.
/ Postridie eius diei praeter castra
Caesaris suas copias traduxit - -

b.G. 1.47,1 - - multo maior alacritas
studiumque pugnandi maius exercitui
infectum est. / Biduo post Ariovistus
ad Caesarem legatos mittit:

b.G.VII.11,2 - - - oppugnare instituit
- - biduo circum val¹avit. / Tertio
die missis ex oppido legatis de dedi-
tione arma conferri - - - iubet.

b.G. I. 3,2 Ad eas res biennium sibi
satis esse duxerunt, / in tertium ann
num profectionem lege confirmant.

b.G. 1.15,1 hoc responso dato discessit. In hoc exemplo tempus ac sub-
/ Postero die castra ex eo loco movent. lectum subito mutantur. Qua de
causa dissolutionem non miram
existimo.

Alterum enuntiatum praeter ad-
verbium temporis pronomine demon-
strativo cum praecedente enuntia-
to coniungitur.

Manifestum est adiectivum "ter-
tio" ad substantivum bidui supra
scriptum pertinere eoque modo as-
sum detum leniri. Similem rem in se-
quente quoque exemplo intelli-
mus.

Idem vocabulum aut aliquod similis notiois parvo
intervallo in variis enuntiatis adhibetur. Quo mo-
do dissolutio lenior fit.

b.G.1.54,2 Caesar - - - maturius paulo
quam anni tempus postulabat in hiber-
na in Sequanos exercitum deduxit. /
Hibernis Labienum praeposuit - -

b.G. 1.50,3 Acriter utrinque usque ad
vesperum pugnatum est. / Solis occa-
su suas copias Ariovistus multis et
 inlatis et acceptis vulneribus in ca-
 stra reduxit.

Dissolutio saepe cum adiectivo "reliqui" cohaeret.

b.G.III.19,4 quos milites nostri con-
 secuti magnum numerum eorum occiderunt;
 / reliquos equites consectati paucos,
 qui ex fuga evaserant, reliquerunt.

b.G.IV.22,5 - - has equitibus tribuit.
 Reliquum exercitum Quinto Titurio Sa-
 bino et Aurunculeio Cottae in Menapi-
 os - - - ducendum dedit.

b.G.VII.37,7 Placuit, uti Litavicus
 decem illis milibus, quae Caesari - -
 mitterentur, praeficeretur - - - fra-
 tresque eius ad Caesarem praecurrerent.
 / Reliqua, qua ratione agi placeat,
 constituunt.

b.G.III.29,1 nostri celeriter arma ce-
 perunt eosque in silvas reppulerunt -
 et - - - paucos ex suis deperdiderunt.
 / Reliquis deinceps diebus Caesar sil-
 vas caedere instituit.

Iam ad ea asyndeta pervenimus, quorum vis enuntiatio secun-
dario (sive temporali, sive concessivo sive interrogativo
 similibus) ante alterum enuntiatum principale posito minu-

itur. Nam rebus in enuntiato secundo narratis
ad eas alterius enuntiatum principalis traducimur.

b.c.11.35,1 - - Fabius Paelignus quidam
Varum - - - requirebat, ut unus ex eius
militibus videretur. / Ubi ille saepius
appellatus aspexit ac restitit - - - ,
umerum apertum gladio appetit.

b.c.11.15,2 - - - aggerem novi generis
- - - facere instituerunt aequa fere
latitudine atque ille congesticius ex
materia fuerat agger. / Ubi aut spati-
um inter muros aut imbecillitas mate-
riae postulare videbatur, tigna - - -
instruebant.

b.G. 1.43,4 Ariovistus ex equis ut con-
loqueretur - - - postulavit. / Ubi eo
ventum est, Caesar - - - in eum bene-
ficia commemoravit.

b.G. 1. 5,2 Post eius mortem - - - Hel-
vetii - - - facere conantur, ut e fi-
nibus suis exeant. / Ubi iam se ad eam
rem paratos esse arbitrati sunt, oppi-
da sua omnia incendunt.

b.G.VII.33,3 - - - ipse in Haeduos pro-
ficisci statuit senatumque omnem - - -
ad se Decetiam evocavit. / Cum prope
omnis civitas eo convenisset - - - ,
Cotum imperium deponere coegit - -

b.G.IV.32,3 Caesar - - - reliquas arma-
ri et confestim se subsequi iussit. /
Cum paulo longius a castris processis-
set, suos ab hostibus ~~premi~~ premi - -
animum advertit.

b.G.IV.11,2 - - - ad eum legati rever-
tuntur. Qui ne propius progredieretur
orabant. / Cum id non impetrassent,
petebant, uti - -

b.G.IV.34,5 - - brevi tempore intermis-
so in castra legiones reduxit. / Dum
haec geruntur - - - qui erant in agris
reliqui discesserunt.

b.G.III. 1,6 (Galba) - - - constituit
- - in vico Veragrorum, qui appellatur
Octodurus, hiemare. Qui vicus positus
in valle - - - altissimis montibus un-
dique continetur. / Cum hic in duas
partes flumine divideretur, alteram
partem - - Gallis concessit, alteram
- - - cohortibus attribuit.

b.c.II.10,1 - - - fenestrasque - - ad
tormenta mittenda reliquerunt. / Ubi
ex ea turri, quae circum essent opera,
tueri se posse sunt confisi, musculum
- - - - facere instituerunt.

b.G.VII. 8,2¹ His rebus comparatis - -
- - in Helvios proficiscitur. / Etsi
mons Cebenna - - - - iter impediēbat,
tamen - - ad fines Arvernorum pervenit.

Et in his tribus exemplis et
in sequente dissolutio praeter
enuntiatum secundarium pronomi-
ne quoque demonstrativo lenitur,
quod post coniunctionem enuntia-
ti secundarii est positum.

b.G.VII.45,9 in primis monet, ut contineant milites, ne studio pugnandi aut spe praedae longius progrediantur; / quid iniquitas loci habeat incommodi proponit;

b.G. I.21,3 - - T.Labienum legatum - -
- -sumum iugum montis ascendere iubet; / quid sui consilii sit, ostendit.

b.G.III.18,3 - - timorem Romanorum proponit, / quibus angustiis ipse Caesar a Venetis prematur docet.

Iam adferam pauca exempla, in quibus pronomen aut adverbium demonstrativum vel alia quaedam vox enuntiatum secundarium antecedit.

b.c.II.41,4 sed hi (equites) erant numero CC, reliqui in itinere substitutebant. / Hi, quamcumque in partem impetum fecerunt, hostes loco cedere cogebant.

b.c.II.29,2 unusquisque enim opiniones fingeat et ad id, quod ab alio audierat, sui aliquid timoris addebat. /
Hoc ubi uno auctore ad ^{permanaverat} plures auctores eius rei videbantur.

b.G.VII. 9,5 - - per fines Haeduorum in Lingones contendit, ubi duae legiones hiemabant, ut - - - . / Eo cum pervenisset, ad reliquas legiones mittit.

b.G. 1.41,5 Eorum satisfactione accepta et itinere exquisito per Diviciacum - - - de quarta vigilia profectus est. / Septimo die cum iter non intermitteret, - - certior factus est Ariovisti copias - - - milia passuum quattuor et viginti abesse.

Exemplum, quod invenitur b.G.IV.29,3 hic non attuli, quia gradatione quadam eminet.

Secuntur exempla asyndetorum aliquo modo lenitorum inter enuntiata principalia orationis obliquae.

Asyndeta voce demonstrativa lenita incipiam ab iis iis exemplis, quae pronomine "hic" leniuntur.

b.G.VII.32,4 summo esse in periculo rem, quod - - - duo magistratum gerant et se uterque eorum legibus creatum dicat, / Horum esse alterum Convictolitavem - - - , alterum Cotum - - -

b.G.VII.14,5 necessario dispersos hostes ex aedificiis peter; / hos omnes cotidie ab equitibus deleri posse.

b.G. 1.31,5 - - - factum esse, uti ab Arvernibus Sequanisque Germani - - arcescerentur. / Horum primo circiter milia XV Rhenum transisse.

b.G. 1.31,5 Locutus est pro his Diviciacus Haeduus: Galliae totius factiones esse duas: / harum alterius principa-

tum tenere Haeduos, alterius Arvernos.

b.G. 1.17,2 esse nonnullos, - - - qui
privatim plus possint quam ipsi magi-
stratus. / Hos seditiosa atque improba
oratione multitudinem deterrere, ne
frumentum conferant.

Prior pars huius dissolutio-
nis enuntiatio relativo augetur.

b.G. 1.37,4 - - legati ab Haeduis et a
Treveris veniebant: Haedui quæstum,
quod - - - ; Treveri autem, pagos cen-
tum Sueborum ad ripas Rheni consedis-
se, qui Rhenum transire conarentur; / his
præesse Nasuam et Cimberium fratres.

Alterum membrum dissolutionis est bipartitum

in hoc uno exemplo :

b.G. 1.18,4 complures annos - - - vecti-
galia parvo pretio redempta habere,
propterea quod illo licente contra li-
ceri audeat nemo. / His rebus et suam
rem familiarem auxisse et facultates
ad largiendum magnas comparasse;

Consuetudines Dumnorici et
modi enumerantur, quibus magnam
potestatem adeptus est. Rectissi-
me igitur hoc asyndeton enumera-
tivum nominari potest.

Praepositio vocem demonstrativam antecedit

in hac dissolutione :

b.G. 1.31,6 nunc esse in Gallia ad cen-
tum et viginti milium numerum. / Cum
his Haeduos eorumque clientes semel at-
que iterum armis contendisse.

Asyndeton cum ablativo absoluto cohaeret:

b.c.11.20,2 consensisse Gaditanos prin-

cipes - - - , ut Gallonium ex oppido
expellerent, urbem Caesari servarent.

∠ Hoc inito consilio denuntiavisse Gal-
lonio, ut - -

lam pergam ad exempla adferenda, quae pronomine

"is" leniuntur:

b.G.VII.14,3 omnibus modis huic rei stu-
dendum, ut pabulatione et commeatu Ro-
mani prohibeantur. ∠ Id esse facile,
quod equitatu ipsi abundant - -

b.G. I.18,10 Reperiebat etiam in quae-
rendo Caesar - - - initium eius fugae
factum ab Lumnorige atque eius equitibus
bus - - - ; ∠ eorum fuga reliquum
esse equitatum perterritum.

b.G. I.74 14,7 Divico respondit: ita
Helvetios a maioribus suis institutos
esse, ut - - - consuerint; ∠ eius rei
populum Romanum esse testem.

b.G. I.44,6 Quod multitudinem Germano-
rum traducat, id se sui muniendi - - -
causa facere. ∠ Eius rei testimonium
esse, quod nisi rogatus non venerit.

Prius membrum asyndeti aununtiato relativo
augetur:

b.G.VII.37,3 Unam esse Haeduorum civi-
tatem, quae certissimam Galliae victo-
riam distineat; ∠ eius auctoritate re-
liquas contineri.

Pronomini, quod est "is", praepositio

anteit:

b.G.1.31,9 Unum se esse ex omni civitate Haeduorum, qui adduci non potuerit, ut iuraret aut liberos suos obsides daret. / Ob eam rem se ex civitate profugisse.

Semel asyndeton inter duo enuntiata principalia orationis obliquae pronomine "idem"

fit lenius:

b.G. 1.17,5 hos - - - multitudinem de-
terrere, ne frumentum conferant, quod
debeant: praestare - - - Gallorum
quam Romanorum imperia perferre; neque
dubitare, quin, si Helvetios apperave-
rint, Romani - - - Haeduis libertatem
sint erepturi. / Ab isdem nostra consilia
lia - - - hostibus enuntiari.

Hoc exemplum ea de causa dictum est describendo, quod in oratione obliqua altera inclusa est. Asyndeton igitur minime sentitur.

Asyndeton lenitur verbo finito ineunte in enuntiato posito:

b.c.11.17,2 M.Varro in ulteriore Hispania - - - amicissime de Caesare loquebatur: praeoccupatum sese legatione ab Cn.Pompeio, / teneri obstrictum fide.

b.G. 1.36,7 Cum vellet, congregaretur: / intellecturum, quid invicti Germani - - - virtute possent.

b.G. 1.18,8 - - - propinquas suas nuptum Caesaris maxime interfuit, in alias civitates conlocasse. / Fave- quo animo Dumnorix esset in Hel-

re et cupere Helvetiis propter eam ad-
finitatem

vetios. Qua de causa verbum, ex
quo animus Dumnorigis intelle-
gitur, primum locum enuntiati
obtinet.

b.G. I.31,13 Hominem esse iracundum,
barbarum, temerarium; / non posse eius
imperia diutius sustinere.

Dissolutio enuntiato secundario, quod enuntiato princi-
pali antecit, lenior fit. (Hoc genus asyndeti leniti iam
inter exempla orationis rectae in pag. 91 - 94 descripsi).

b.G. I.44,8 Provinciam suam hanc esse
Galliam, sicut illam nostram. / Ut ip-
si concedi non oporteret, si in nostros
fines impetum faceret, sic item nos es-
se iniquos, quod in suo iure se inter-
pellaremus.

b.G.VII.20,6 summam imperii se consul-
to nulli - - - tradidisse, ne is mul-
titudinis studio ad dimicandum impel-
leretur, cui rei - - - studere - - -
videret, quod - - - . / Romani, si
casu intervenirent, fortunae, si ali-
cuius indicio vocati, huic habendam
gratiam - -

Vercingetorix ad unamquamque
accusationem Gallorum respondit
eo ordine servato, quo a Gallis
prolata erant. Itaque hoc asyn-
detum re vera enumerativum est.

b.G. I.14,4 - - - num etiam recentium
iniuriarum - - - memoriam deponere
posse? / quod sua victoria tam inso-
lenter gloriarentur quodque tam diu
se impune iniurias tulisse admiraren-
tur, eodem pertinere.

Hoc exemplum aliquanta vi
rhetorica est. Asyndeto enim
optime significatur, quanta ira
commotus Caesar Helvetiis re-
sponderit.

1.) a) β Enuntiatorum secundariorumasyndeton enumerativum.

Asyndeton nullo modo lenitur:

b.c.11.11,4 - - pars reliqua consequens
procumbebat, cum hostes urbis direptione perterriti inermes cum infulis se porta foras universi proripiunt, / ad legatos atque exercitum supplices manus tendunt.

b.c.111. 4,4 - - sed hoc superari, quod
- - - hostes defessi proelio excedebant, / alii integris viribus succedebant.

b.c.11.18,6 (M.Varro) - - - bellum parabat. Ratio autem haec erat belli, ut se cum 11 legionibus Gadis conferret, / naves frumentumque omne ibi contineret.

b.c.11.20,3 - - consensisse Gaditanos
Callonium
principes - - -, ut Callienum ex oppido expellerent, / urbem insulamque Caesari servarent.

Sequitur exemplum, cuius utrique membro

enuntiatum relativum additur:

b.c.11.32,4 aut quid irati gravius de In hoc exemplo aequabilitas
vobis sentire possunt quam ut eos pro- est admiranda, qua duo membra
datis, qui se vobis omnia debere iudi- asyndeti sunt constructa.

cant, / in eorum potestatem veniatis,
qui se per vos perisse existimant?

Bis terna enuntiata secundaria enumerantur ita,
ut tertium membrum coniunctione copulativa ad-
datur:

b.G.IV.19,2 - - haec ab iis cognovit:
Suebos - - - nuntios in omnes partes
dimisisse, uti de oppidis demigrarent,
/ liberos uxores suaque omnia in sil-
vis deponerent atque omnes, qui arma
ferre possent unum in locum convenirent.

b.G. I.31,14 - - omnibus Gallis idem es-
se faciendum, quod Helvetii fecerint,
ut domo emigrent, / aliud domicilium
- - - petant fortunamque experiantur.

Hic tertium enuntiatum con-
iunctione "que" adiungitur, quod
genus enumerandi, ut iam in asyn-
detis singularum vocum vidimus,
erat usitatissimum.

Iam pergam ad ea asyndeta, quae aliquo modo leniuntur.

Incipiam a duobus exemplis, quorum altera pars
pronomine demonstrativo adiungitur:

b.G.III.29,2 - - cum iam pecus atque ex-
trema impedimenta a nostris tenerentur,
/ ipsi densiores silvas peterent.

b.G. I.22,1 Prima luce, cum summus mons
a Labieno teneretur, / ipse ab hostium
castris non longius mille et quinquaginta passibus abesset neque - - - aut
ipsius adventus aut Labieni cognitus
esset - -

Ultimum membrum coniunctio-
ne copulativa est adiunctum.

Asyndeton anaphora lenius fit.

b.G.VII.17,6 sic se complures annos il- Haec anaphora non est pura,
lo imperante meruisse, ut nullam igno- quia negatione modo, quae pri-
miniam acciperent, / nunquam infecta ori membro cum altero communis
re discederent. est, efficitur.

In exemplis, quae iam adferam, anaphora efficitur
pronomine aut coniunctione bis positis:

b.G. I. 1,4 - - proximique sunt Germa-
nia, qui trans Rhenum incolunt, / qui-
buscum continenter bellum gerunt.

b.G. I.17,1 esse nonnullos, quorum auc-
toritas apud plebem plurimum valeat,
/ qui privatim plus possint quam ipsi
magistratus.

b.G. I.20,6 Dumnorigi custodes ponit,
ut quae agat, / quibuscum loquatur,
scire possit.

b.G. I.43,7 Docebat etiam, quam veteres
- - - causae necessitudinis cum Haedu-
is intercederent, / quae senatus con-
sulta - - - in eos facta essent.

b.G.IV.28,1 - - - naves XVIII, de qui-
bus supra demonstratum est, / quae
equites sustulerant, ex portu - - -
solverunt.

b.G.VII.20,12 "Haec", inquit, "a me" Ver- Dissolutione et anaphora Cae-
cingetorix, "beneficia habetis, quem sar effecit, ut vis rhetorica
proditionis insinulatis, / cuius opera orationis Vercingetorigis ali-
sine vestro sanguine tantum exercitum quanto augeretur.

- - paene consumptum videtis:

b.G. I.20,6 quae ipse intellegat, /
quae civitas queratur, proponit.

b.G. I.43,4 - - beneficia commemoravit,
quod rex appellatus a senatu, quod
amicus, / quod munera amplissima mis-
sa.

b.G. I.14,3 - - - num etiam recentium
iniuriarum, quod eo invito iter per
provinciam per vim temptassent, / quod
Haeduos, quod Ambarros, quod Allobro-
ges vexassent, memoriam deponere pos-
se?

Et in hoc et in illo exemplo
Caesar eadem coniunctione ad le-
nianda enuntiata et substantiva
est usus. Qua re vim orationis
multo auxit.

Tria enuntiata enumerantur, quorum primum cum
altero coniunctione iungitur, alterum autem
cum tertio anaphora:

b.G.III. 6,4 quo proelio facto quod
saepius fortunam temptare Galba nole-
bat atque alio se in hiberna consilio
venisse meminerat, / aliis occurrisset
rebus videbat - -

quattuor enuntiata relativa enumerantur, quorum
primum et alterum dissolute iunguntur, tertium
et quartum coniunctione copulativa adduntur:

b.G.IV.21,7 - - eos (Britannorum lega-
tos) domum remittit et cum iis Commi-
um, quem ipse Atrebatibus superatis re-
gem ibi constituerat, / cuius et vir-
tutem et consilium probabat et quem

sibi fidelem esse arbitrabatur cuius-
que auctoritas in his regionibus mag-
ni habebatur, mittit.

Iam pervenimus ad appendicem a me in paginis

51, 54, 67, 71, 78, 85, 94

indicatam, in qua omnia asyndeta enumerativa,
quibus gradatio quaedam adfertur, colligam.

- b.G.I.24,4 - - impedimenta sarcinas in Manifestum est in hac dissolu-
unum locum conferri et eum ab iis, qui tione gradationem quandam inesse.
in superiore acie constiterant, muniri Nam Caesar dicere voluit Helveti-
iussit. / Helvetii - - - impedimenta os quoque sicut Romanos impedi-
in unum locum contulerant.^u menta in unum locum contulisse.
- b.G.VII.40,5 Immisso equitatu iter eo- Dubium non est, quin imperio
rum moratur atque impedit, interdic- a Caesare Eporedorigi et Viri-
que omnibus, ne quemquam interficerent. domaro dato in narratione gra-
/ Eporedorigem et Viridomarum - - - datio quaedam adferatur.
- inter equites versari suosque appella-
re iubet.
- b.G.VII.47,6 Matres familiae de muro
vestem argentumque iactabant et Roma-
nos obtestabantur, ut sibi parcerent,
- - - - ne a mulieribus quidem atque
infantibus abstinerent; / nonnullae
de muro per manus demissae sese mili-
tibus tradebant.
- b.c.II.41,7 sic neque - - - manere - -
neque procurrere - - - tutum videba-
tur. / Hostium copiae submissis ab re- Hunc locum in nostram linguam
ge auxiliis crebro augebantur. vertere possumus: - - und zudem
mehrten sich die feindlichen Trup-
pen - - - häufig.

b.c.11.39,5 Haec tamen ab ipsis infla-
tius commemorabantur, ut de suis homi-
nes laudibus libenter praedicant. /

Multa praeterea spolia praeferabantur.

b.G. 1.34,3 si quid ille se velit, il-
lum ad se venire oportere. / Praeter-
ea se neque sine exercitu in eas par-
tes Galliae venire audere - -

b.G.VII.14,5 hos omnes cotidie ab equi-
tibus deleri posse. / Praeterea salu-
tis causa rei familiaris commoda neg-
legenda.

b.G.VII.14,9 neque interesse ipsosne
interficiant impedimentisne exuant,
quibus commissis bellum geri non posse
sit. / Praeterea oppida incendi opor-
tere, quae non munitione et loci na-
tura - - sint - - tuta.

b.c.11.18,6 provinciam omnem in sua et
Pompei verba ius iurandum adigebat.
/ Cognitis his rebus, quae sunt gestae
in citeriore Hispania, bellum parabat.

b.G.VII. 1,8 id esse facile, quod neque
legiones absente imperatore egredi,
neque imperator sine praesidio ad le-
giones pervenire possit. / Postremo
in acie praestare interfici quam - -

b.G.VII.20,11 - - fame atque inopia ad-
ductos clam ex castris exisse, si quid

In quattuor exemplis iuxta scrip-
tis gradatio quodam modo in adver-
bio "praeterea" inest.

frumenti aut pecoris - - reperire possent; / simili omnem exercitum inopia premi - -

b.G. 1.18,5 - - - et facultates ad largiendum magnas comparasse; / magnum numerum equitatus suo sumptu semper alere et circum se habere.

b.G. 1.40,7 Ex quo iudicari posse, quantum haberet in se boni constantia, propterea propterea quod quos aliquamdiu inermes sine causa timuissent, postea hos armatos ac victores superassent. / Denique hos esse eosdem, quibuscum saepe numero Helvetii congressum non solum in suis, sed etiam in illorum finibus superassent.

b.G. 1.42,6 pollicitum se in cohortis praetoriae loco decimam legionem habiturum, / ad equum rescribere.

b.G. 1.44,7 Se prius in Galliam venisse quam populum Romanum. / Nunquam ante hoc tempus exercitum populi Romani Galliae fines ingressum.

b.c.11.29,1	Atque in castris Curionis magnus omnium incessit timor animis; / is variis hominum sermonibus celeriter augetur.	Gradatio, quae in altero membro dissolutionis inest, aliqua ex parte in verbo augendi sentitur.
-------------	--	---

b.G.1V.22,4	quidquid - - navium longarum habebat - - - praefectisque tribuit. / Huc accedebant XVIII onerariae naves.	Ut in superiore exemplo, sic in hoc quoque gradatio in verbo senti-
-------------	---	---

- b.G. 1.26,4 - - impedimentis castrisque nostri potiti sunt. / Ibi Orgetorigis filia atque unus ex filiis captus est.
- b.G. 1.5,4 - - trium mensium molita cibaria sibi quemque domo efferre iubent. / Persuadent Rauracis - - - uti - - - una cum iis proficiscantur.
- b.G.VII.42,4 - - - caedes faciunt, in servitutem abstrahunt. / Adiuvat rem inclinatham Convictolitavis plebemque ad furorem impellit.
- b.c.II.27,3 - - - Varus postero die mane legiones ex castris eduxit. / Facit idem Curio - -
- b.G.IV.29,3 Ita uno tempore et longas naves - - - aestus complebat. et onerarias - - - tempestas adflictabat neque ulla nostris facultas aut administrandi aut auxiliandi dabatur. / Compluribus navibus fractis reliquae cum essent funibus ancoris armamentis amissis ad navigandum inutiles, magna - - - totius exercitus perturbatio facta est.

Ut numerus eorum asyndetorum, in quibus gradationem inesse constat, compleatur, hic quoque duos locos

iam pagina 81 nominatos adferam:

b.G.III.13,9 Neque enim iis nostrae

roostro nocere poterant - - - - neque
propter altitudinem facile telum adige-
batur et eadem de causa minus commode
copulis continebantur. / Accedebat,
ut tempestatem ferrent facilius - -

b.G.VII. 1,2 Eae res in Galliam Trans-
alpinam celeriter perferuntur. / Ad-
dunt ipsi et adfingunt Galli.

Iam addam caput a me ineunte in dissertatione indi-
catum, quo enuntiata continentur, quae coniunctione
copulativa coniungi non possunt, ita ut asyndeton
quasi necessario oriatur.

b.G.III.15,1 omnes enim colles ac loca
superiora - - - ab exercitu teneban-
tur. / Deiectis ut diximus antennis
- - milites summa vi transcendere in
hostium naves contendebant.

Verba "deiectis ut diximus
te is" ad locum 14,7, quo le-
gitur: "ⁿantennae necessario con-
cidebant", pertinent. Caesar igi-
tur propter spatium decem versuum
interiectum coniunctione copula-
tiva usus non est.

b.G. I. 6,3 Ex eo oppido pons ad Helvetiae Caesar, postquam latius de
tios pertinet. / Allobrogibus sese vel itineribus, quibus Helvetii exire
persuasuros - - - existimabant vel
vi coacturos, ut per suos fines eos
ire paterentur.

Caesar, postquam latius de
tios pertinet, egit, nos certior facit,
quo modo Helvetii Allobroges com-
moturi sint, ut eos per suos fi-
nes ire sinerent. Dissolutio igi-
tur propter rem subito mutatam
mira non est.

b.G. I.45,1 Quodsi decessisset et libe-
ram possessionem Galliae sibi tradi-

Totum caput quadragesimum
quantum oratione obliqua comple-

disset, magno se illum praemio remuneratur et inter duo enuntiata principalia dissolute iuncta intercedit. Ea de causa mirum fuisset, si Caesar post tantum interval- lum coniunctione usus esset.

b.G. I.42,1 Septimo die - - - ab exploratoribus certior factus est Ariovisti copias a nostris milia passuum quattuor et viginti abesse. / Cognito Caesaris adventu Ariovistus legatos ad eum mittit.

Caesar hic subito tempora mutat, cum a narratione ad alacriorem descriptionem transeat.

b.c.II. 4,1 (L.Nasidius) - - - Domitium^M massiliensisque de suo adventu certiores facit eosque magnopere hortatur, ut rursus cum Aruti classe - - - confligant. / Massilienses post superius incommodum veteres - - - navis refecerant.

Descriptio ad Massilienses revertitur et eas res quoque audimus, quae illi iam prius fecerint. Itaque non solum subiecto, sed etiam tempore mutatis asyndeton fere expectamus.

b.G.VII. 4,1 Nam quae Cenabi oriente sole gesta essent, ante primam vigiliam in finibus Arvernorum audita sunt, quod spatium est milium circiter centum sexaginta. / Simili ratione ibi Vercingetorix - - - Arvernus - - - convocatis suis clientibus facile incendit.

Ea, quae altero enuntiato adferuntur, non ad prius enuntiatum, sed ad ea pertinent, quae ineunte in capite tertio dicta sunt. Quae de causa dissolutio nobis non aliena videtur.

Secuntur exempla, quae aliquo modo leniuntur.

Incipiam ab iis asyndetis, quae voce demonstrativa minus aspera fiunt.

b.c.II.28,1 Erat in exercitu Vari Quin-

tilius Varus, quem fuisse Corfinii supra demonstratum est. / Hic dimissus a Caesare in Africam venerat.

b.G.IV.17,4 Tigna bina - - - intervallo pedum duorum inter se iungebat. / Haec cum machinationibus immissa in flumen defixerat.

b.c.II.38,5 Numidae autem quadam barbara consuetudine nullis ordinibus passim consederant. / Hos oppressos somno dispersos adorti magnum eorum numerum interficiunt.

b.G.VII.45,4. Longo circuitu easdem omnes iubet petere regiones. / Haec procul ex oppido videbantur - - -

b.c.II.23,3 (Curio) - - - adpellit ad eum locum, qui appellatur Anguillaria. Hic locus abest a Clupeis - - - habetque non incommodam aestate stationem et duobus - - - promonturiis continetur. / Huius adventum L.Caesar filius cum X longis navibus praestolans - - - ex alto refugerat.

b.G.III. 1,3 causa mittendi fuit, quod iter per Alpes - - - patefieret volebat. / Huic permisit - - - uti in his locis legionem hiemandi causa conlocaret.

Et in hoc et in illo exemplo Caesar post nonnulla verba temporis imperfecti subito plusquamperfecto usus est. Qua de causa coniunctio non requiritur.

Praesentem historicum subito plusquamperfectum sequitur, ita ut asyndeto non obstupefiamus.

Substantivum, ad quod pronomen demonstrativum "huius" pertinet, aliquanto supra est scriptum. Itaque scriptor duo enuntiatam coniunctione copulativa iungere non potuit.

Hic quoque pronomen demonstrativum multum a substantivo, ad quod refertur, distat. Qua re dissolutio satis explicatur.

b.c.11.38,3 multum ad hanc rem proban-
dam adiuvat adulescentia - - - fiducia
rei bene gerendae. / His rebus impul-
sus equitatum - - - ad castra hostium
mittit.

b.G.IV.27,3 Una cum his legatis Commius
Atrebas venit, quem supra demonstrave-
ramus a Caesare in Britanniam praemis-
sum. / Hunc illi e nave egressum - - -
comprehenderant atque in vincula con-
iacerant.

b.G.IV.15,5 illi - - - remanere se apud Hic optime animadverti potest
eum velle dixerunt. / His Caesar li- asyndeto narrationem produci.
bertatem concessit.

b.G.IV. 4,2 (Usipetes et Tencteri) - -
ad Rhenum pervenerunt, quas regiones
Menapii incolebant. / Hi ad utramque
ripam fluminis agros - - habebant.

b.G. I. 1,2 Gallia est - divisa in par- Dubium non est, quin dissolu-
tes tres, quarum unam incolunt Belgae, tio voce "omnes" adiuvetur.
aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum
lingua Celtae, nostra Galli appellan-
tur. / Hi omnes lingua - - - inter se
differunt.

b.G. I. 1,3 Gallos ab Aquitanis Garun-
na flumen - - - dividit. / Horum om-
nium fortissimi sunt Belgae.

b.c.11.12,4 Docent, si omnino turris
concidisset, non posse milites conti-

neri, quin - - - urbemque delerent. /
haec atque eiusdem generis complura
- - - - pronuntiantur.

b.c.11.17,5 M.Varro in ulteriore His-
pania - - - amicissime de Caesare lo-
quebatur: - - - - neque se ignorare -
- - - quae voluntas erga Caesarem to-
tius provinciae. / Haec omnibus fere-
bat sermonibus - - -

Inter duo enuntiata principa-
lia dissolute iuncta longior ora-
tio obliqua intercedit.

In exemplis, quae secuntur, pronomen demonstrati-
vum "hic" cum ablativo absoluto cohaeret:

b.c. 1.35,1 ei legationi Ariovistus re-
spondit: - - - - sibi autem mirum vi-
deri, quid in sua Gallia - - - aut Cae-
sari aut omnino populo Romano negotii
esset. / His responsis ad Caesarem re-
latis iterum ad eum Caesar legatos -
- - mittit.

b.c. 1.13,1 Ita sive casu sive consilio
deorum immortalium, quae pars civita-
tis Helvetiae insignem calamitatem po-
pulo Romano intulerat, ea princeps
poenas persolvit. qua in re Caesar -
- - etiam privatas iniurias ultus est,
quod eius soceri - - - avum - - - in-
terfecerant. / Hoc proelio facto - -
pontem in Arari faciendum curat.

b.c.11.20,4 progressu ei paulo longius
litterae Cadibus redduntur - - - hoc

timore adductum Gallonium Gadibus excessisse. / His cognitis rebus altera ex duabus legionibus - - - ex castris Varronis - - - signa sustulit - -

b.G.11.25,1 sed hoc itinere est fons, Priori membro duo enuntiata quo mare succedit, longius lateque is relativa adduntur, quo fit, ut locus restagnat; quem siqui vitare vo- coniunctionem non requiramus. luerit, VI milium circuitu in oppidum pervenit. / Hoc explorato loco Curio castra Varri conspicit.

b.c.11.26,1 (naves onerariae) sublatiis ancoris ancoris omnes Uticam relinquunt et quo imperatum est transeunt. Quae res omnium rerum copia complevit exercitum. / His rebus gestis Curio se in castra ad Bagradam recipit.

b.G.111. 8,2 - - - amplissima auctori- In hoc asyndeto praepositio tas, quod et naves habent Veneti plu- pronomen demonstrativum antecedit. rimas - - - omnes fere, qui eo mari uti consuerunt, habent vectigales. / Ab his fit initium retinendi Silvi.

Iam pergam ad enumerandum ea asyndeta, quae pronomine "is" leniora fiunt.

b.G. 1.13,3 - - legatos ad eum mittunt. Cuius legationis Divico princeps fuit, qui bello Cassiano dux Helvetiorum fuerat. / Is ita cum Caesare egit:

b.G.1.26,5 Ibi Orgetorigis filia atque Hic coniunctionem copulativam unus ex filiis captus est. / Ex eo non expectamus, quod pronomen "is"

proelio circiter hominum milia CXXX
superfuerunt.

non ad vocem quandam prioris enun-
tiati, sed ad eas res, quae supra
in capite XXVI. narrantur, perti-
net. Ut iam apud exempla pronomi-
ne "hic" lenita paulo prius vidi-
mus, hic quoque vox demonstrativa
praepositione anteceditur.

Semel asyndetum a pronomine "idem" incipit:

b.c.II.21,5 Ibi - legationes Caesaris
adventum expectabant. / Eadem ratio-
ne privatim ac publice quibusdam ci-
vitatibus habitis honoribus Tarracone
discedit pedibusque Narbonem atque in-
de Massiliam pervenit.

"Eadem ratione" refertur ad
res, quae Cordubae evenerint et
quae aliquanto supra descriptae
sint. Quo fit, ut dissolutio sit
quasi necessaria.

Additur unum exemplum, in quo asyndeton adverbio
demonstrativo lenitur.

b.c.II.21,4 Ipse - - - Tarraconem pau-
cis diebus pervenit. / Ibi totius fe-
re ceterisque provinciae legationes
Caesaris adventum expectabant.

Vis asyndeti minuitur verbo ineunte in enuntiato
posito.

b.G.VII.30,1 Postero die concilio con-
vocato consolatus cohortatusque est,
ne - - - . Interea aequum esse ab
illis impetrari, ut castra munire insti-
tuerent, quo facilius - - hostium im-
petus sustinere possent. / Fuit haec
oratio non ingrata Gallis.

Caesar hoc loco coniunctione
copulativa uti non potuit, quia
longissima oratio Orgetorigis
inter duo enuntiata principalia
intercedit.

b.G. I. 6,1 - - Boiosque - - - receptos Asyndeto hic narratio produ-
ad se socios sibi adsciscunt. / Erant citur.
omnino itinera duo, quibus itineribus
domo exire possent.

lam adferam tria exempla, quae leniuntur

enuntiatio secundario

alteri membro asyndeti praeposito.

b.G.VII.33,1 - - id ne accidat, positum
in eius diligentia atque auctoritate.
/ Caesar etsi a bello atque hoste dis-
cedere detrimentosum esse existimabat,
tamen - - - - ne - - - auxilia a Ver-
cingetorige arcesseret, huic rei prae-
vertendum existimavit.

b.c.II.11,2 - - et quidquid incidit,
fastigio musculi elabatur. / Id ubi
vident, mutant consilium

Oppidaⁿⁱ musculum delere stu-
dent. Ad quem finem saxa in eum
volvunt. Hoc primo conatu male
gesto consilium mutant.

In priore membro dissolutio-
nis describitur, quo modo ictum
firmitate musculi sustentum sit,
in altero membro agitur de novo
Massiliensium consilio. Qua re
coniunctio copulativa aliena es-
set.

b.G.III.17,1 Itaque omni senatu necato
reliquos sub corona vendidit. / Dum
haec in Venetis geruntur, Quintus Ti-

Enuntiatio temporali, quo cer-
tiores finis res in Venetis gestae
et adventum Sabini in Venellos

turius Sabinus - - - in fines Venellorum pervenit.

eodem tempore fuisse, coniunctio copulativa superflua fit.

Praeterea asyndeton iuvatur subiectis diversis.

1.) b)

Duorum membrorum asyndeton adversativum.

α) Enuntiata principalia dissolute iunguntur
neque dissolutio ullo modo lenitur.

Priusquam exempla adferam, pauca de ordine, in quem ea redactura sum, exponam. Duo enim genera asyndeti adversativi discernam, alterum, in quo sententia enuntiatorum est contraria, alterum, in quo subiecta modo adversative opponuntur. Qua de causa illud genus adversativum, hoc oppositivum nominabo.

b.G. 1.32,3 Eius rei quae sit causa,
miratus ex ipsis quaesivit. / Nihil Sequani respondere, sed - - -

b.G. 1.43,3 item equites Ariovisti pari
intervallo constiterunt. / Ariovistus
ex equis ut conloqueretur - - - postulavit.

b.G.VII.40, 7 His cognitis et Litavicci
fraude perspecta Haedui manus tendere
et - - mortem deprecari incipiunt. /
Litaviccus cum suis clientibus - - -
Gergoviam perfugit.

b.G. I.18,2 - - - celeriter consilium
dimisit, / Discum retinet.

b.c.II.32,14 equidem me Caesaris mili-
tem dici volui, / vos me imperatoris
nomine appellavistis.

b.G.VII.41,2 Caesar - - - castra ad Ger-
goviam movit. / Medio fere itinere
equites a Fabio missi quanto res in
periculo fuerit exponunt.

b.G. IV. 9,2 Interea ne propius se ca-
stra moveret, petiverunt. / Ne id qui-
dem Caesar ab se impetrari posse dixit.

b.G.VII.36,1 Caesar - - - perspecto ur-
bis situ - - - de expugnatione despe-
ravit, / de obsessione non prius agen-
dum constituit quam rem frumentariam
expedisset.

In codicibus α legitur:

"perspecto urbis situ de expugna-
tione non prius agendum constitu-
it" verbis "desperavit, de ob-
sessione" omissis.

In libris β invenimus hanc
lectionem, quam Alfredus Klotz
quoque in suam editionem recepit:
- - de oppugnatione desperavit,
de obsessione non prius agendum
constituit.

Ego autem puto in utraque
lectione aliquid recti servatum
esse. Nam lectionem librorum β
ea de causa probare non possum,
quia vox oppugnationis non tam
contraria est voci obsessionis,
ut asyndeton adversativum intel-

legi possit. Sed hanc fuisse primam lectionem existimo: de expugnatione desperavit, de obsessione non prius agendum constituit --

Librarius autem eius codicis, ex quo postea libri α sunt descripti, propter eundem exitum "ione" vocum expugnationis et obsessionis ad alterum substantivum aberraverat et ibi scribere perrexerat: non prius - - -

Lectionem autem, quae in libris β inest, "oppugnatione" pro expugnatione ex errore librarii ortam esse veri simile est. Fortasse ea de causa, quod litterae syllabae "ex" erant corruptae.

b.G.I.39,6 Horum vocibus ac timore etiam ii, qui magnum in castris usum habebant - - - perturbabantur. $\angle$ qui se ex his minus timidos existimari volebant, non se hostem vereri, sed angustias - - - dicebant.

b.G.VII.33,4 - - Ceterum imperium deponere coegit, $\angle$ Convictolitavem - - - potestatem obtinere iussit.

b.G.IV.38,5 Eo duae omnino civitates ex Britannia obsides miserunt, $\angle$ reliquae neglexerunt.

b.G.VII.35,3 - - e regione unius eorum pontium, quos Vercingetorix rescindendos curaverat, postero die cum duabus legionibus in occulto restitit; / reliquas copias cum omnibus impedimentis - - misit - - - uti numerus legionum constare videretur.

b.G.VII. 4,9 - - armorum quantum quaeque civitas domi quodque ante tempus efficiat, constituit; / in primis equitatu studet.

b.G.III.14,5 - - tamen has (naves Romanorum) altitudo puppium ex barbaris navibus superabat, ut neque - - - tela adigi possent et missa a Gallis gravius acciderent. / Una erat magno usui res praeparata ab nostris.

b.G. I.20,6 praeterita se Diviciaco fratri condonare dicit. / Dumnorigi custodes ponit, ut quid agat - - scire possit.

Factum Caesaris cum eis verbis pugnare videtur. Sed propter insidias Dumnorigis temporibus futuris quidem providere vult, quamquam praeterita condonat.

b.G. I.22,3 Caesar - - - aciem instruit. / Labienus, ut erat ei praeceptum a Caesare - - - monte occupato nostros expectabat - - -

b.c.II. 9,6 Ubi vero ea pars turris, quae erat perfecta, tecta atque munita est - - - pluteos ad alia opera

abduxerunt; / turris tectum per se ipsum pressionibus ex contignatione prima suspendere ac tollere coeperunt.

b.G. 1.48,4 Ariovistus his omnibus diebus exercitum castris continuit, / equestri proelio cotidie contendit.

b.G. III. 9,3 - - - ipse (Caesar) - - - ad exercitum contendit. / Veneti reliquaeque item civitates - - - pro magnitudine periculi bellum parare - - - instituunt.

b.G. 1.44,2 Ariovistus ad postulata Caesaris pauca respondit, / de suis virtutibus multa praedicavit.

Hoc asyndetum aequabilitate eminet. Ordo enim verborum in utroque membro idem est. Quare vis dissolutionis^{is} maxime augetur.

b.G. 1. 4,2 damnatum poenam sequi oportebat, ut igni cremaretur. / Die constituta causae dictionis Orgetorix ad iudicium omnem suam familiam - - - undique coegit.

b.G. 1.12,3 Eos impeditos et inopinantes adgressus magnam partem eorum concidit; / reliqui se fugare mandaverunt.

b.G. III. 14,8 - - antennaeⁿ - - concidebant, ut - - - omnis usus navium uno tempore eriperetur. / Reliquum erat certamen positum in virtute.

b.c. II. 41,2 (Saburra) peditatu - - procul ad speciem utitur, / equites in

aciem inmittit.

b.G. 1.39,3 Quorum alius alia causa in-
lata - - - petebat, ut eius voluntate
discedere liceret; / nonnulli pudore
adducti - - - remanebant.

b.G. 1.25,1 ipsi (Helvetii) - - - sub
primam nostram aciem successerunt. /
Caesar primum suo, deinde omnium ex
conspectu remotis equis - - - cohor-
tatus suos proelium commisit.

b.G. 1.25,3 - - gladiis destrectis in
eos impetum fecerunt. / Gallis magno
ad pugnam erat impedimento, quod plu-
ribus eorum scutis - - - transfixis
et conligatis - - - neque evellere si
nistra impedita satis commode pugnare
poterant.

b.G. III.26,5 - - prius in hostium ca-
stris constitierunt quam plane - - cog-
nosci posset. Tum vero nostri - - -
acrius impugnare coeperunt. / Hostes
undique circumventi - - - se per mu-
nitiones deicere et fuga salutem pe-
tere contenderunt.

b.G. II.22,5 - - duo (navigia) perterri-
ta - - in portum receperunt. / Massi-
lienses arma tormentaue ex - - oppi-
do - - proferunt.

Alterum enuntiatum non solum
priori, sed etiam omnibus, quae
antecedunt et in quibus timor
ceterorum describitur, contrari-
um est.

Impetus Caesaris ab Helvetiis
minime expectatur, quod illum
ad subitum discessum timore im-
pulsus esse existimant. Eius im-
petus igitur maxime contrarius
est Helvetiorum expectationi.

b.G. 1.25,6 Tandem vulneribus defessi
et pedem referre et - - - eo se reci-
pere coeperunt. / Capto monte et suc-
cedentibus nostris Boi et Tulingi, qui
agmen hostium claudebant, - - - ex
itinere nostros - - - circumvene-
runt.

b.G. 1.28,2 reductos in hostium numero
habuit; / reliquos omnes - - - in de-
ditionem accepit.

b.G. 11.42,5 equites ex proelio per-
pauci se recipiunt; sed ii, quos no-
vissimum agmen - - - substituisse de-
monstratum est, - - - sese incolumes
in castra conferunt. / Milites ad unum
omnes interficiuntur.

b.G. 1.16,4 Interim cotidie Caesar Hae-
duos frumentum - - - flagitare. Nam
propter frigora - - - non modo frumen-
ta in agris non erant, sed ne pabuli
quidem - - - suppetebat. Eo autem fru-
mento - - - uti minus poterat, quod -
- - . / Diem ex die ducere Haedui.

Enuntiatum, quod a voce diei
incipit, non praecedenti, sed ei
enuntiato contrarium est, quod
initium capit ab adverbio "interim".
Inter haec duo enuntiata duo alia
intercedunt, quibus causae adfe-
runtur, cur Caesar ab Haeduis
frumentum petiverit.

b.G. 1.20,1 (Caesar) petit atque horta-
tur, ut vel ipse de eo - - - statuatur vel
civitatem statuere iubeat. / Divicia-
cus multis cum lacrimis Caesarem com-
plexus obsecrare coepit, ne quid gra-
vius in fratrem statueret.

- b.c.11.20,2 Hoc vero magis properare Aayndeton adversativum senti-
 Varro, ut cū legionibus quam primum tur inter primum et tertium enun-
 cadis contenderet, ne itinere aut tra- tiatum principale. Alterum enun-
 iectu intercluderetur. Tanta ac - - - tiatum narrationi quasi inter-
 voluntas provinciae reperiēbatur. / lectum est.
 Progresso ei paulo longius litterae
 cadibus redduntur.
- b.G. 1.46,4 (Caesar) - - aciem instruc-
 tam habuit, ut si vellet Ariovistus
 proelio contendere, ei potestas dare-
 tur. / Ariovistus his omnibus diebus
 exercitum castris continuit.
- b.c.11.31,1 Erant qui censerent de ter-
 tia vigilia in castra Cornelia rece-
 dendum, ut - - - facilius in Siciliam
 receptus daretur. / Curio utrumque im-
 probans consilium, quantum alteri sen-
 tentiae deesset animi, tantum alteri
 superesse dicebat;
- b.G.VII. 5,7 Id eane de causa, quam le-
 gatis pronuntiaverint, an perfidia ad-
 ducti fecerint - - - non videtur pro
 certo ponendum. / Bituriges eorum dis-
 cesso statim se cum Arvernīs coniun-
 gunt.
- b.G. 1.47,2 Biduo post Ariovistus ad
 Caesarem legatos mittit: velle se - -
 - - agere cum eo - - - . / Conloquen-
 di Caesari causa visa non est.

b.G. 1.28,5 Helvetios, Tulingos, Latovicos in fines suos - - - reverti iussit et - - - Allobrogibus imperavit, ut iis frumenti copiam facerent; ipsos oppida - - restituere iussit. Id ea maxime ratione fecit, quod noluit eum locum, unde Helvetii discesserant vacare, ne - - - Germani - - - in Helvetiorum fines transirent et finitimi Galliae provinciae Allobrogibusque essent. / Boios petentibus Haeduis - - ut in finibus suis collocarent, concessit.

Enuntiatum dissolute adiunctum omnibus rebus, quae supra narrantur, opponitur, in primis autem enuntiato, quod incipit a nomine Helvetiorum.

Priori membro asyndeti enuntiatum relativum additur:

b.G. 1.53,3 In his fuit Ariovistus, qui naviculam deligatam ad ripam nactus ea profugit. / Reliquos omnes consecuti equites nostri interfecerunt.

b.G. 1.11.17,5 magnaue praeterea multitudo - - - convenerat, quos spes - - - ab agri cultura - - - revocabat. / Sabinus - - - castris se tenebat.

Cum Viridovix eiusque socii pugnandi sint cupidissimi, Sabinus in castris remanet. Asyndetum adversativum igitur manifestum est.

b.G. 1.49,4 Eo - - - sedecim milia expedita cum omni equitatu Ariovistus misit, quae copiae nostros terrerent et munitione prohiberent. / Nihilo secius Caesar - - - duas acies hostem propulsare - - - iussit.

b.c.II.35,2 - - paulumque afuit, quin Varum interficeret; quod ille periculum sublato - - scuto vitavit. / Fabius a proximis militibus circumventus interficitur.

b.G.IV. 1,5 Hi centum pagos habere dicuntur, ex quibus quotannis singula milia armatorum bellandi causa suis ex finibus educunt. / Reliqui, qui domi manserunt, se atque illos alunt.

Alterum enuntiatum principale re vera enuntiato relativo contrarium est. Sed quod enuntiatum relativum semper artissime cum eo cohaeret, in quo vox inest, ad quam pronomen relativum refertur, hoc exemplum γ inter enuntiata principalia dissolute iuncta attuli.

Alterum membrum enuntiato relativo augetur

in hoc uno exemplo:

b.c.II. 1,3 Massilia enim fere tribus ex oppidi partibus mari adluitur; / reliqua quarta est, quae aditum habet ab terra.

Prius membrum asyndeti adversativi est

bipartitum.

b.G. III.27,2 - - - maxima pars Aquitaniae sese Crasso deditit obsidesque ultro misit. quo in numero fuerunt Tarbelli Bigeriones - - - ; / paucae ultimae nationes - - - id facere neglexerunt.

b.G.VII.10,1 - - - Vercingetorix rursus
in Bituriges exercitum reducit atque
inde profectus Gorgobinam - - - oppug-
nare instituit. / Magnam haec res Cae-
sari difficultatem ad consilium capi-
endum adferebat - -

b.G.VII.11,7 - - - in posterum oppugna-
tionem differt et - - - duas legiones
in armis excubare iubet. / Cenabenses
paulo ante mediam nocte^m silentio ex
oppido egressi flumen transire coepe-
runt.

b.G.III.19,2 Huc magno cursu contende-
runt (Galli) - - - exanimatique perve-
nerunt. / Sabinus suos cohortatus - -
signum dat.

b.G.VII.45,8 - - - raros milites - - -
in minora (castra) traducit legatis-
que, quid fieri velit, ostendit; / in
primis monet, ut contineant milites -

b.G.IV. 6,5 - - Germani latius iam va-
gabantur et in fines Eburonum - - -
pervenerant. / Principibus Galliae
evocatis Caesar ea, quae cognoverat,
dissimulanda sibi existimavit - - -

b.G.IV.15,3 (Germani) - - se in flumen
praecipitaverunt atque ibi - - - per-
ierunt. / Nostri ad unum omnes inco-
lumes - - - se in castra receperunt.

b.G. I.22,4 Labienus - - - monte occupato nostros expectabat proelioque abstinebat. / Multo denique die - - - Caesar cognovit - - - Considium timore perterritum, quod non vidisset, pro viso sibi renuntiavisse.

b.c.II.39,1 - - ad Curionem equites revertuntur captivosque ad eum reducunt. / Curio cum omnibus copiis exierat.

Alterum membrum asyndeti adversativi est
bipartitum.

b.G. VII.46,3 quicquid huc circuitus ad molliendum clivum accesserat, id spatium itineris augebat. / A medio fere colle in longitudinem - - - ex grandibus saxis sex pedum murum - - praeduxerant Galli atque - - compleverant.

b.G.IV.35,2 Caesar - - - legiones in acie pro castris constituit. / Commisso proelio diutius nostrorum militum impetum hostes ferre non potuerunt ac terga verterunt.

b.G.III. 4,2 hostes - - - lapides gaeasque in vallum conicere. / Nostri primo integris viribus fortiter repugnare neque ullum frustra telum - - mittere.

b.G. 1.15,4 - - - Helvetii - - audaci-
us subsistere et novissimo agmine no-
stros lacescere coeperunt. / Caesar
suos a proelio continebat ac satis ha-
bebat in praesentia hostem rapinis - -
- - prohibere.

b.c.11.39,2 ex captivis quaerit, quis Curio captivos interrogat, quis
castris ad Bagramdam praesit; responde, castris ad Bagramdam praesit, re-
dent / Saburram. / Reliqua studio iti- liqua autem quaerere praetermit-
neris conficiendi quaerere praeter- tit. Haec est certo sententia
mittit proximaque respiciens signa huius dissolutionis, cuius vis
"videtisne", inquit, "milites - - - brevissimo responso captivorum
interiecto paulo minuitur.

Secuntur tria exempla, quorum prius membrum
est tripartitum.

b.G.111.29,2 - - Caesar - - instituit
et - - - omnem eam materiam - - con-
locabat et pro vallo - - - exstruebat.
/ Incredibili celeritate magno spatio
- - - confecto - - - - eius modi tem-
pestates sunt consecutae - - -

b.G.VII.26,1 exanimato altero successit
tertius et tertio quartus nec prius est
ille a propugnatoribus vacuus relictus
locus quam restincto aggere - - - fi-
nis est pugnandi factus. / Omnia ex-
perti Galli, quod res nulla successe-
rat, postero die consilium ceperunt ex
oppido profugere - -

b.c.II.22,4 ex his unum ipsius navigium
 contendit et fugere perseveravit auxi-
 lioque tempestatis e conspectu abiit,
 / duo perterrita concursu nostrarum
 navium sese in portum receperunt.

Prius membrum in quattuor partes est divi-
 sum:

b.c.II.26,2 - - se recipit atque - - -
 - - imperator appellatur posteroque
 die Uticam exercitum ducit et prope
 oppidum castra ponit. / Nondum opere
 castrorum perfecto equites ex statione
 nuntiant magna auxilia - - - Uticam ve-
 nire.

Utrumque membrum asyndeti est bipartitum:

b.c.II.11,1 - - oppidani saxa quam ma-
 xima possunt vectibus promovent prae-
 cipitaeque muro in musculum devolvunt.
 / Ictum firmitas materiae sustinet et
 quidquid incidit, fastigio musculi ela-
 bitur.

b.G.III.28,4 - - - subito ex omnibus
 partibus silvae evolaverunt et in no-
 stros impetum fecerunt. / Nostri ce-
 leriter arma ceperunt eosque reppule-
 runt et - - -

Hic alterum membrum est tri-
 partitum.

Sequitur exemplum, cuius ^{us} prius membrum in
 quinque, alterum in duas partes est divisum:

b.G.IV.33,2 --- primo per omnes partes

perequitant et tela coniciunt atque -
 - - - ordines plerumque perturbant et
 - - - ex essedis desiliunt et pedibus
 proeliantur. / Aurigae interim paulum
 ex proelio excedunt atque ita cunrus
 conlocant, ut - - -

Iam adferam exempla,asyndeti adversativi inter
enuntiata principalia orationis obliquae:

- b.G. 1.53,7 Is se praesente de se ter
 sortibus consultum dicebat, utrum ig-
 ni statim cremaretur an in aliud tem-
 pus reservaretur; / sortium beneficio
 se esse incolumem.
- b.G. 1.36,3 Si ipse populo Romano non
 praescriberet, quem ad modum suo iure
 uteretur, non oportere se a populo Ro-
 mano in suo iure impediri. / Haeduos
 sibi - - - stipendiarios esse factos.
- b.G. 1. 31,16 Haec si enuntiata Ariovi-
 sto sint, non dubitare, quin de omni-
 bus obsidibus - - - gravissimum sup-
 plicium sumat. / Caesarem vel auctori-
 tate sua - - - vel nomine populi Roma-
 ni deterrere posse, ne maior multitudo
 Germanorum Rhenum traducatur.
- b.G. 1.31,8 - - coactos esse (Haeduos)
 Sequanis obsides dare - - - et civi-
 tatem obstringere, sese neque obsides
 repetituros neque auxilium - - - im-

ploraturos - - - . / Unum se esse ex
omni civitate Haeduarum, qui adduci
non potuerit, ut iuraret - - -

b.G. 1.18,9 Siquid acciderit Romanis, sum-
mam in spem - - - regni obtinendi ve-
nire; / imperio populi non modo de reg-
no, sed etiam de^{ea} ~~de~~, quam habeat, gra-
tia desperare.

b.G. 1.31,6 Cum his Haeduos - - semel
atque iterum armis contendisse; / mag-
nam calamitatem pulsos accepisse - -

b.G. 1.40,13 scire enim quibuscumque
exercitus dicto audiens non fuerit aut
- - - fortunam defuisse aut - - avari-
tiam esse convictam. / Suam innocentiam
perpetua vita - - - esse perspec-
tam.

Prius membrum asyndeti est bipartitum.

b.G. VII.20,5 - - - equitum vero operam
neque in loco palustri desiderare de-
buisse et illic fuisse utilem, quo es-
sent profecti. / Summam imperii se con-
sulto nulli - - tradidisse, ne - - -

Alterum membrum est bipartitum in his
duobus exemplis:

b.G. III. 9,6 tamen se plurimum navibus
posse, / Romanos neque ullam faculta-
tem habere navium neque - - - novisse.

b.G. VII.14,7 Horum ipsis rerum copiam

suppetere, quod quorum in finibus bellum geratur, eorum opibus subleventur.
 / Romanos aut inopiam non laturos aut magno cum periculo longius a castris processuros;

Asyndeton adversativum

inter enuntiata principalia

aliquo modo lenitur.

Primum adferam exempla, quae voce demonstrativa

"hic" lenitur.

- b.G.VII.44,1 Ipse maiorem Galliae motum Aliquid, quod Caesar non ex-
 expectans - - - consilia inibat, quem spectabat, accidit eoque res
 ad modum a Gergovia discederet ac rur- statim mutantur.
 sus omnem exercitum contraheret, ne
 profectio nata a timore - - - videre-
 tur. / Haec cogitanti accidere visa
 est facultas bene gerendae rei.
- b.G. I.39,4 nonnulli pudore adducti, ut
 timoris suspicionem vitarent, remane-
 bant. / Hi neque vultum fingere neque
 interdum lacrimas tenere poterant.
- b.G. I.39,5 Vulgo totis castris testa-
 menta obsignabantur. / Horum vocibus
 ac timore paulatim etiam ii, qui mag-
 num in castris usum habebant - - -
 perturbabantur.
- b.G.VII.25,3 Quidam - - Gallus - - -
 scorpione - - traiectus exanimatusque

concidit. / Hunc ex proximis unus iacentem transgressus eodem illo munere fungebatur.

b.G.VII.23,5 Sic deinceps omne opus contextitur, dum iusta muri altitudo expleatur. / Hoc cum in speciem varietatemque opus deforme non est - - - tum ad utilitatem et defensionem urbium summam habet opportunitatem - - -

b.G.VII.24,1 Hoc cum - - - opus deforme non est - - - tum ad - - - defensionem urbium summam habet opportunitatem, quod - - . / His tot rebus impedita oppugnatione, cum - - - tardarentur, tamen - - - omnia haec superaverunt.

Hoc quoque exemplum hic adfero, quia coniunctio "tamen" non ad superius enuntiatum principale, sed ad concessivum pertinet. Sententia adversativa autem, quae inter duo enuntiata principalia sentitur, nulla coniunctione significatur.

b.G.IV.11,4 ea condicione, quae a Caesare ferretur, se usuros ostendebant: ad has res conficiendas sibi tridui spatium daret. / Haec omnia Caesar eodem illo pertinere arbitrabatur, ut - - -

b.G.IV.21,1 Itaque evocatis ad se undique mercatoribus neque quanta esset insulae magnitudo - - - neque qui essent idonei portus, reperire poterat. / Ad haec cognoscenda priusquam periculum faceret, idoneum esse arbitratu Caium Volusenum cum navi longa praemittit.

Praepositio pronomini demonstrativo anteit.

Prius membrum asyndeti enuntiato relativo
augetur:

b.G. I.19,2 - - satis esse causae arbi- Sententia adversativa ali-
trabatur, qua re in eum aut ipse anim- qua ex parte iam in verbo re-
adverteret aut - - - iuberet. / His pugnandi inest.
omnibus rebus unum repugnabat - -

Alteri membro asyndeti enuntiatum relativum
additur:

b.c.II.36,3 itaque de deditioe omnes
iam palam loquebantur et cum P.Attio
agebant, ne - - - omnium fortunas per-
turbari vellet. / Haec cum agerentur,
nuntii praemissi a rege lura venerunt,
qui illum adesse cum magnis copiis di-
cerent - - - -

Prius membrum dissolutionis est bipartitum.

b.c.II.39,6 at illi (equites) itinere
totius noctis confecti subsequi non
peterant atque alii alio loco resiste-
bant. / Ne haec quidem res Curionem
ad spem morabatur.

Secuntur tria exempla, in quibus pronomen "hic"
cum ablativo absoluto cohaeret:

b.c.II.38,1 itaque omnium suorum consen-
su Curio reliquas copias exspectare et
bellum ducere parabat. / His constitu-
tis rebus probatisque consiliis ex per-
fugis quibusdam oppidanis audit lura

revocatum finitimo bello.

b.G.III.24,5 sese (Barbari)castris tenebant. / Hac re perspecta Crassus - -
- - ad hostium castra contendit.

b.c.II.28,4 - - pauca ad spem largitionis addidit, quae ab sua liberalitate - - - expectare deberent. / Hac habita oratione nullam in partem ab exercitu Curionis fit significatio.

Secuntur asyndeta, pronomine, quod est "is" lenita.

b.G.VII. 1,2 - - dilectum tota provincia habere instituit. / Eae res in Galliam Transalpinam celeriter perferuntur.

Priori membro asyndeti enuntiatum relativum additur:

b.G.VII.13,2 laborantibus iam sua suis Germanos equites CCCC submittit, quos ab initio secum habere instituerat. / Eorum impetum Galli sustinere non potuerunt atque in fugam coniecti - - se ad agmen receperunt. Altera pars asyndeti ^s et bi-partita.

b.G. I.10,2 Caesari nuntiatur Helvetiis esse in animo - - - iter in Sa tonum fines facere, qui non longe a Tolosatium finibus absunt - - - . / Id - - intellegebat magno cum periculo provinciae futurum.

lam adferam tria exempla, quorum prius membrum

^S
~~est~~ bipartitum:

b.G. I. 4,1 Hac oratione adducti inter
se fidem - - - dant et - - - totius
Galliae sese potiri posse sperant. /
Ea res est Helvetiis per iudicium enun-
tiata.

b.G. I.23,2 - - iter ab Helvetiis aver-
tit ac Bibracte ire contendit. / Ea
res per fugitivos L.Aemilii - - - ho-
stibus nuntiatur.

b.G.VII. 5,5 - - legatisque nostris re- Alterum enuntiatum praeter
nuntiant se Biturigum perfidiam veri- pronomen demonstrativum etiam
tos revertisse, quibus id consilii fu- enuntiato secundo antecedi-
isse cognoverint, ut - - - circumsiste- tur, quo fit, ut asyndeton du-
rant. / Id eane de causa, quam legatis obus modis leniatur.
pronuntiaverint, an perfidia adducti
fecerint, - - - non videtur pro certo
esse ponendum.

Vox demonstrativa cohaeret cum ablativo ab-
soluto:

b.G. I.31,1 Ea re permissa diem conci-
lio constituerunt et iure iurando, ne
quis enuntiaret - - - inter se sa xe-
runt. / Eo concilio dimisso idem prin-
cipes civitatum, qui ante fuerant, ad
Caesarem reverterunt.

Prius membrum huius disso-
lutionis est bipartitum.

Secuntur duo exempla, in quibus praepositio
pronomen demonstrativum antecedit:

b.G. I. 5,1 - - - Orgetorix mortuus est,
neque abest suspicio - - - quin ipse
sibi mortem consciverit. / Post eius
mortem nihilo minus Helvetii id, quod
constituerant, facere conantur.

b.G. I. 3,2 constituerunt - - - amicitiam
confirmare. / Ad eas res confi-
ciendas biennium sibi satis esse du-
xerunt.

Asyndeton adversativum pronomine, quod est

"ille", fit lenius.

b.G.IV. 1,6 Hi rursus invicem anno post
in armis sunt, / illi domi remanent.

b.G.IV.15,5 Caesar iis, quos in castris
retinuerat, discedendi potestatem fe-
cit. / illi supplicia cruciatusque
vallorum veriti - - - remanere se apud
eum velle dixerunt.

b.c.II. 6,5 (naves triremes) - - - sese
in eam incitaverant. Sed tantum re pro-
visa Brutus celeritate navis enisus
est, ut parvo momento antecederet. /
illae adeo graviter inter se incitatae
conflixerunt, ut vehementissime - - -
laborarent.

b.G.IV. 4,4 Sed tantae multitudinis per-
territi ex iis aedificiis, quae trans
flumen habuerant, demigraverunt et - -

Prius membrum est bipartitum,
alterum tripartitum.

- - Germanos transire prohibebant. /

Illi - - - - reverti se in suas sedes
simulaverunt et - - - rursus reverten-
runt atque - -

b.c.11.43,1 - - Marcius Rufus - - cohort - Alterum modo membrum in duas
tatur suos, ne animo deficient. / Illi partes est divisum.
orant atque obsecrant, ut in Siciliam
navibus reportentur.

Iam perveni ad ea exempla, quae pronomine,
quod est "ipse", leniuntur.

b.G.VII. 5,1 - - Lucterium Cadurcum sum-
mae hominem audaciae - - in Rutenos
mittit; / ipse in Bituriges proficis-
citur.

b.G.VII.12,5 Hic cum fratri auxilium
ferret, illum ex periculo eripuit, /
ipse equo vulnerato defectus - - - -
fortissime restitit.

b.G. I.51,1 - - alarios omnes - - pro
castris minoribus constituit, quod -
- - ; / ipse triplici instructa acie
usque ad castra hostium accessit.

b.G.VII.43,5 quae tametsi Caesar intel- Cratone obliqua, quae inter
legebat, tamen quam mitissime potest duo enuntiata principalia inter-
legatos appellat; nihil se propter in- cedit, vis asyndeti minuitur.
scientiam - - vulgi gravius - - iudi-
care neque de sua benevolentia deminu-
ere. / ipse maiorem Galliae motum ex-
spectans - - - consilia inibat - - -

b.G. 1.21,3 quid sui consilii sit, ostendit. / Ipse de quarta vigilia eodem itinere, quo hostes ierant, ad eos contendit equitatumque omnem ante se mittit.

Alterum membrum huius exempli est bipartitum.

Secuntur duo asyndetorum exempla, quae adverbio demonstrativo leniuntur:

b.G.VII. 6,2 - - in Transalpinam Galliam profectus est. / Eo cum venisset, magna difficultate adficiebatur, qua ratione ad exercitum pervenire posset.

b.G.IV.27,4 hunc - - - comprehenderant atque in vincula coniecerant. / Tum proelio facto remiserunt.

Asyndeton lenitur verbo initio enuntiati posito.

b.G.VII. 4,2 Cognito eius consilio ad arma concurritur. / Prohibetur a Gobanitione patruo suo.

b.G. 1.32,2 Hac oratione ab Diviciaco habita omnes, qui aderant, magno fletu auxilium a Caesare petere coeperunt. / Animadvertit Caesar unos ex omnibus Sequanos nihil earum rerum facere - -

b.G.VII.15,4 Deliberatur de Avarico in communi consilio, incendi placeat an defendi, / Procumbunt omnibus Gallis ad pedes Bituriges, ne pulcherissimam prope totius Galliae urbem - - - suis manibus succendere cogantur.

b.c.11. 8,1 Massilienses tamen nihilo
setius ad defensionem urbis reliqua
apparare coeperunt. / Est animadver-
sum ab legionariis - - - ex crebris
hostium eruptionibus magno sibi esse
praesidio posse - - -

b.c.11.36,1 Postero die Curio obsidere
Uticam - - instituit. / Erat in oppi-
do multitudo insolens belli - - -

Alteri membro enuntiatum relativum
additur :

b.G. 1.52,5 At Germani celeriter - - -
phalange facta impetus gladiatorum exce-
perunt. / Reperti sunt complures no-
stri, qui in phalangem insilirent et
scuta manibus revellerent.

Alterum membrum dissolutionis est
bipartitum :

b.c.11.41,3 Sed peditatu (Saburra) - -
ad speciem utitur; equites in aciem
inmittit. / Non deest negotio Curio
suosque hortatur - - -

Hunc locum sic in nostram
linguam vertere possumus: Aber
auch Curio war nicht müde und
ermahnte die Seinen - - -

Nam certo in hac dissolutione
praeter sententiam adversativam
gradatio quaedam inest.

Prius membrum asyndeti in quattuor par-
tes est divisum:

b.G.VII.36,5 At Vercingetorix - - -

separatim singularum civitatum copias
 conlocaverat atque - - - horribilem
 speciem praebebat principesque - - -
 cotidie ad se venire iubebat - - neque
 ullum fere diem intermittebat, quin
 equestri proelio - - - periclitaretur.
 / Erat e regione oppidi collis - - -
 egregie munitus - -

iam pergam ad ea exempla, asyndeti adferenda,
 quae leniuntur enuntiato secundo alteri
 membro dissolutionis praeposito.

b.G. I.50,4 Solis occasu suas copias
 Ariovistus - - - in castra reduxit. /
 Cum ex captivis quaereret Caesar, quam
 ob rem Ariovistus proelio non decerta-
 ret, hanc reperiēbat causam - - -

b.G.III. 5,1 Sed ne saucio quidem eius
 loci, ubi constiterat, relinquiendi ac
 sui recipiendi facultas dabatur. / Cum
 iam amplius horis sex continenter pug-
 naretur - - - resque esset iam ad ex-
 tremum perducta casum, Publius Sextius
 Baculus - - - et item C.Volusenus -
 - - ad Calbam adcurrunt.

b.G.III. 2,1 alteram partem eius vici
 Gallis concessit, alteram vacuum ab
 his relictam cohortibus attribuit. Eum
 locum vallo fossaque munivit. / Cum
 dies hibernorum complures transisset

frumentumque eo comportari iussisset,
subito per exploratores certior factus est ex ea parte vici, quam Gallia concesserat, omnes noctu discessisse.

b.G.IV.12,6 - - - ipse (Piso Aquitanus)

- - - quoad potuit, fortissime restitit. / Cum circumventus multis vulneribus acceptis cecidisset atque id frater - - - animadvertisset, incitato equo hostibus se obtulit - - -

b.G. I.52,6 Reperti sunt complures nostri, qui in phalangem insilirent et

- - - vulnerarent. / Cum hostium acies - - - in fugam coniecta esset, a dextro cornu vehementer - - - nostram aciem premebant.

b.G. I.38,1 Itaque re frumentaria - -

comparata magnis itineribus ad Ariovistum contendit. / Cum tridui viam processisset, nuntiatum est ei Ariovistum - - - ad occupandum Vesontionem - - - contendere.

b.G. I.32,3 Nihil Sequani respondere,

sed in eadem tristitia taciti permanere. / Cum ab his saepius quaereret - - - idem Diviciacus Haeduus respondit:

b.G. I. 4,3 Per eos, ne causam diceret,

se eripuit. / Cum civitas ob eam rem incitata armis ius suum exequi cona-

retur - - - , Orgetorix mortuus est.

b.G.VII.25,1 Tamen - - - celeriter factum est, ut alii eruptionibus resisterent, alii turres reducerent, omnis vero ex castris multitudo - - - concurreret. / Cum in omnibus locis - - - pugnaretur semperque hostium spes victoriae redintegraretur - - - , accidit inspectantibus nobis, quod dignum memoria visum praetereundum non existimavimus.

b.G.VII.26,4 Iamque haec facere noctu apparabant, cum matres familiae repente in publicum procurrerunt flentesque - - - petiverunt, ne se - - - hostibus dederent - - - . / Ubi eos in sententia perstare viderunt, - - - conclamare et significare de fuga Romanis coeperunt.

b.G. I. 8,3 - - castella communit, quo facilius, si se invito transire conarentur, prohibere possit. / Ubi ea dies, quam constituerat cum legatis, venit et legati - - - reverterunt, negat se - - - posse iter ulli per provinciam dare.

b.G. I.12,2 Id (flumen) Helvetii - - - Alterum membrum huius exempli transibant. / Ubi per exploratores enuntiatio relativo augetur. Caesar certior factus est tres iam partes copiarum Helvetios - - traduxis-

se - - - e castris profectus ad eam
partem pervenit, quae nondum flumen
transierat.

b.G.VII.28,2 Hostes - - - in foro ac /
locis patentioribus cuneatim consti-
terunt, ut si qua ex parte ob viam
contraveniretur, acie instructa de-
pugnarent. / Ubi neminem in aequum
locum sese demittere - - - viderunt,
- - - - armis abiectis ultimas oppidi
partes - - - petiverunt.

b.G. I.46,4 Nam - - - - committendum
non putabat, ut pulsus hostibus dici
posset eos ab se per fidem in conlo-
quio circumventos. / Posteaquam in
vulgus elatum est, qua arrogantia - -
Ariovistus usus - - - - multo maior
alacritas studiumque - - - exercitui
iniectum est.

b.c.II.23,5 Hunc secutus Marcius Rufus
quaestor navibus ~~XX~~ XII, quas - - -
Curio ex Sicilia eduxerat, / postquam
in litore relictam navem conspexit,
hanc remulco abstraxit;

b.G. I.27,4 (Caesar) - - - obsides ar-
ma servos - - - poposcit. / Dum ea
conquiruntur et conferuntur nocte in-
termessa, circiter hominum milia sex
eius pagi, qui Verbigenus appellatur
- - - - ex castris Helvetiorum egres-

si ad Rhenum - - - contenderunt.

b.G. I.39,1 Huc (Vesontionem) Caesar magnis nocturnis diurnisque itineribus contendit - - - praesidium conlocat. / Dum paucos dies ad Vesontionem rei frumentariae - - causa commoratur, ex percontatione nostrorum - - - tantus timor omnem exercitum occupavit - - -

Dum α cum β B^c

Manifestum est hic libros α rectam lectionem servavisse, quia "cum" cum indicativo coniunctum hoc loco nullam sententiam praebet. Facillime autem librarius eius codicis, ex quo omnes libri β orti sunt, narum diligenter litteras observans pro "dum" cum legere ac scribere potuit.

b.G.IV.32,1 Itaque cum summo studio a militibus administraretur, XII navibus amissis reliquis, ut navigari commode posset, effecit. / Dum ea geruntur, - - - ii, qui pro portis castrorum in statione erant, Caesari nuntiaverunt pulverem maiorem quam consuetudo ferret, in ea parte videri, quam in partem legio iter fecisset.

b.G.VII.46,2 Oppidi murus a planitie atque initio ascensus recta regione - - - mille passus aberat; / quicquid huc circuitus ad molliendum cli- vum accesserat, id spatium itineris augebat.

Prius membrum asyndeti est bipartitum/:

b.G.VII.37,1 Tamen silentio noctis Caesar ex castris egressus - - - potitus

loco duas ibi legiones conlocavit fos-
samque - - - perduxit, ut tuto - - -
etiam singuli commeare possent. / Dum
haec ad Gergoviam geruntur, Convicto-
litavis Maedus - - sollicitatus ab
Arvernīs pecunia cum quibusdam adules-
centibus conloquitur - -

b.G.IV.22,1 Volusenus - - - quinto die
ad Caesarem revertitur quaeque ibi per-
spexisset renuntiat. / Dum in his lo-
cis Caesar navium parandarum causa mo-
ratur, ex magna parte Morinorum ad eum
legati venerunt. -

Prius membrum asyndeti est tripartitum:

b.G. I.50,2 - - Caesar ex castris utris-
que copias suas eduxit paulumque - -
progressus aciem instruxit hostibusque
pugnandi potestatem fecit. / Ubi ne-
tum quidem eos prodire intellegit, cir-
citer meridiem exercitum in castra re-
duxit.

Enuntiato secundo, quo dissolutio lenitur,
membrum, quod enuntiato secundo et principali com-
mune est, anteit.

b.C. II.42,1 Plena erant omnia timoris
et luctus. / Curio, ubi perterritis
omnibus neque cohortationes suas neque
preces audiri intellegit, unam - - -
spem reliquam salutis esse arbitratus

proximos colles capere - - - iubet.

b.G.IV.35,1 His rebus celeriter magna
multitudine - - - coacta ad castra ve-
nerunt. / Caesar etsi idem, quod supe-
rioribus diebus acciderat, fore vide-
bat, tamen - - - legiones in acie pro
castris constituit.

b.G. I. 7,4 rogare, ut eius voluntate
id sibi facere liceat. / Caesar, quod
memoria tenebat L.Cassium consulem oc-
cisum exercitumque eius ab Helvetiis
pulsum et sub iugum missum, conceden-
dum non putabat.

b.G.VII.40,3 C.Fabium legatum cum legi-
onibus duabus castris praesidio relin-
quit. / Fratres Litavicii, cum compre-
hendi iussisset, paulo ante reperit ad
hostes fugisse.

b.G.VII.20,1 Sic milites consolatus eo-
dem die reducit in castra reliquaque
quae ad oppugnationem oppidi pertine-
bant administrare instituit. / Vercin-
getorix, cum ad suos redisset, prodi-
tionis insimulatus, quod - - -

b.G.VII.12,6 - - equitatus hostium pro-
cul visus est. Quem simulatque oppida-
ni conspexerunt atque in spem auxilii
venerunt - - - murum complere coepe-
rant. / Centuriones in oppido, cum ex
significatione Callorum novi aliquid

Coniunctione "tamen" non duo
enuntiata principalia huius exem-
pli iunguntur, sed ea coniunctio
ad concessivam coniunctionem "et-
si" pertinet.

Vis asyndeti in hoc exemplo
aliquanto minuitur, quod longior
verborum ambitus, qui a pronomi-
ne relativo incipit, intercedit.

ab iis iniri - - intellexissent, gladiis destrictis portas occupaverunt.

Subiectum cum ablativo absoluto ante enuntiatum secundarium positum est.

b.G.VII.38,1 reliqua, qua ratione agi placeat, constituunt. / Litaviccus accepto exercitu, cum milia passuum circiter XXX a Gergovia abesset - - - lacrimans: "quo proficiscimur" inquit, "milites?"

b.G.IV.15,1 At reliqua multitudo puorum mulierumque - - - fugere coepit. Ad quos consectandos Caesar equitatum misit. / Germani post tergum clamore audito cum suos interfici viderent, - - - se ex castris elecerunt.

b.G.VII.12,4 - - obsides dari iubet. / Parte iam obsidum tradita cum reliqua administrarentur, centurionibus et paucis militibus intronmissis - - - equitatus hostium visus est - -

Solus ablativus absolutus enuntiatum secundarium, a quo alterum membrum asyndeti incipit, antecedit. Similem rem in sequente quoque exemplo animadvertemus.

b.G.VII.32,2 Caesar Avarici - - commoratus summamque ibi copiam frumenti - - - nactus exercitum - - - reficit. / Iam prope hieme confecta cum ipso anni tempore ad gerendum bellum vocaretur et ad hostem proficisci constituisset - - - legati ad eum principes Haeduorum

veniunt oratum, ut - - - civitati subveniat.

Una vel complures voces enuntiatum secundarium, quo dissolutio lenitur, praecedunt.

b.G. I.26,4 Ad multam noctem etiam ad impedimenta pugnatum est, propterea, quod - - - carros obiecerant et - - - tela coiciebant et - - - . / Diu cum esset pugnatum, impedimentis castrisque nostri potiti sunt.

b.G. I.26,1 Ita ancipiti proelio diu atque acriter pugnatum est. / Diutius cum sustinere nostrorum impetus non possent, alteri se - - in montem receperunt, alteri ad impedimenta et carros suos se contulerunt.

b.G.VII.11,1 Duabus Agedinci legionibus - - relictis ad Boios proficiscitur. / Altero die cum ad oppidum Senonum Vella^{un}modunum venisset, - - - oppugnare instituit - -

Hoc asyndetum ea de causa adversativum appellandum est, quia non id accidit, quod expectamus. Caesarem enim confestim Gorgobinam profecturum esse putamus. Sed ille intermisso itinere Vella^{un}modunum oppugnare coepit.

b.G. I.22,1 P.Considius - - cum exploratoribus praemittitur. / Prima luce cum summus mons a Labieno teneretur - - Considius equo admisso ad eum accurrit - -

b.G.IV. 9,1 Legati haec se ad suos relationes dixerunt et re deliberata - - -

Hoc exemplum praeter enuntiatum secundarium adverbio "interea"

ad Caesarem reversuros. / Interea ne quoque lenius fit.
propius se castra moveret, petiverunt.

Dissolutio adverbio temporis lenior fit.

b.G. I.16,1 Ita dies circiter quindecim Et in hoc exemplo et in septem exemplis, quae secuntur, iter fecerunt, uti inter novissimum hostem exemplis, quae secuntur, stium agmen et nostrorum primum non Caesar adverbis "interea" vel amplius quinque aut sex milibus passu- "interim" indicare voluit, res um interesset. / Interim cotidie Caesar in duobus enuntiatis principa- libus descriptas eodem fere tempore accidisse atque ita artissime cohaerere, quamquam sententia membrorum asyndeti est contraria.

b.G.IV.21,5 Huc - - - classem iubet convenire. / Interim consilio eius cognito et per mercatores perlato ad Britannos a compluribus eius insulae civitatibus ad eum legati venerunt.

b.c.II.11,3 - - - (cupae) delapsae ab lateribus longuriis furcisque ab opere removentur. / Interim sub musculo milites vectibus infirma saxa turris hostium, quibus fundamenta continebantur, convellunt.

b.G.VII.43,1 multis utrimque interfectis maiorem multitudinem ad arma concitant. / Interim nuntio adlato omnes eorum milites in potestate Caesaris teneri concurrunt ad Aristium. -

b.G.IV.34,5 Secutae sunt continuos complures dies tempestates, quae et nostros in castris continerent et hostem a pugna prohiberent. / Interim barbari nuntios in omnes partes dimiserunt - -

b.G.IV.37,3 - - circiter milia sex convenerunt. Qua re nuntiata Caesar omnem ex castris equitatum suis auxilio misit. / Interim nostri milites impetum sustinuerunt - -

b.G. I. 8,1 tamen - - - legatis respondit diem ad deliberandum se sumpturum, siquid vellent, ad idus Apriles reverterentur. / Interea ea legione, quam secum habebat - - - murum fossamque perducit.

b.G. I.23,1 Eo die - - - hostes sequitur et milia passuum tria ab eorum castris castra ponit. / Postridie eius diei - - - rei frumentariae prospiciendum existimavit.

Et in hoc et in superiore exemplo duo enuntiata principalia enuntiato relativo dividuntur, qua de causa asyndetum minus sentitur.

Ea, ^{na} quae Caesar agit, cum eius verbis non congruunt, qua de causa conjunctionem adversativam requirimus.

Asyndetum adversativum inter enuntiata principalia
orationis obliquae
aliquo modo lenitum.

Incipiam ab exemplis voce demonstrativa
lenitis.

b.G. I.17,6 Ab isdem nostra consilia
quaeque in castris gerantur, hostibus

enuntiari; / hos a se coerceri non posse.

b.G.VII.44,4 Constabat inter omnes - - - Alterum membrum huius exempli
dorsum esse eius iugi prope aequum, sed est bipartitum.
silvestre et angustum, qua esset adi-
tus ad alteram oppidi partem; / huic
loco vehementer illos timere nec iam
aliter sentire - -

b.G.VII.41,3 Multitudine sagittarum at- Pronomen demonstrativum prae
que omni genere telorum multos vulne- position anteceditur.
ratos; / ad haec sustinenda magno usui
fuisse tormenta.

b.G. I.44,3 omnes Galliae civitates ad Prius membrum huius dissolu-
se oppugnandum venisse ac contra se tionis in duas partes est divi-
castra habuisse; / eas omnes copias sum.
uno a se proelio pulsas ac superatas
esse.

b.G.VII.38,5 Producentur ii - - - atque Alterum membrum asyndeti est
eadem, quae Litavicus pronuntiaverat, bipartitum.
multitudini exponunt: omnes equites
haeduorum interfectos, quod conlocuti
cum Arvernīs dicerentur; / ipsos se
inter multitudinem militum occultasse
atque - - - fugisse.

In exemplo, quod sequitur, dissolutio lenitur
adverbio temporis:

b.G.VII.29,7 - - - unum consilium Galliae
effecturum, cuius consensu ne orbis qui-
dem terrarum possit obsistere; idque se

prope iam effectum habere. / Interea
aequum esse ab iis communis salutis cau-
sa impetrari, ut castra munire institu-
erent - -

Iam adferam exempla, quae enuntiato secundo
ante alteram partem asyndeti posito leniuntur:

b.c.ii.20,3 Hoc inito consilio denunti-
avisse Gallonio, ut sua sponte - - -
excederet Gadibus; / si id non fecis-
set, sibi consilium capturos.

b.G. I.44,4 eas omnes copias - - a se
- - superatas esse. / Si iterum expe-
riri velint, se paratum esse decerta-
re.

b.G. I.36,7 - - neminem secum sine sua
perniciem contendisse. / Cum vellet,
congrederetur.

b.G. I.31,5 Horum primo circiter milia
XV Rhenum transisse; / posteaquam agros
et cultum et copias Gallorum homines
feri - - adamassent, traductos plures;

b.G. I.40,8 Denique hos esse eosdem,
quibuscum saepe numero Helvetii con-
gressi - - - plerumque superassent,
qui tamen pares esse nostro exercitui
non potuerint. / Siquis adversum proe-
lium et fuga Gallorum commoveret, hos
- - - reperire posse - - - Ariovistum
- - - desperantes - - - magis ratione

Prius membrum duobus enunti-
atis relativis augetur.

et consilio quam virtute vicisse.

Enuntiatum secundarium, a quo altera pars asyndeti incipit, pronomine demonstrativo anteceditur.

b.G. 1.31,4 harum alterius principatum tenere Haeduos, alterius Arvernos. / Hi, cum tantopere de potentatu inter se - - contenderent, factum esse, uti ab Arvernīs Sequanisque Germani mercede arcesserentur.

b.G.VII.14,10 Praeterea oppida incendi oportere, quae non - - - ab omni sint periculo tuta, ne suis sint - - - receptacula neu Romanis proposita ad copiam - - - tollendam. / Haec, si ~~per~~ gravia aut acerba videantur, multo illa gravius existimari debere liberos coniuges in servitutem abstrahi - -

b.G.VII.32,5 Quodsi diutius alatur controversia, fore uti pars cum parte civitatis confligat; / id ne accidat, positum esse in eius diligentia atque auctoritate.

Hic potius pro enuntiato condicionali enuntiatum concessivum expectaretur. Ea de causa in altero enuntiato principali conjunctionem "tamen" requirimus.

1.) b) / 3

Asyndeton adversativum

enuntiatorum secundariorum.

Asyndeton nullo modo lenius fit in his tribus exemplis:

b.c.II.22,2 Sed paucis ante diebus L.Domitius cognita Massiliensium voluntate

navibus illi comparatis, ex quibus duas familiaribus suis adtribuerat, / unam ipse conscenderat, - - - profectus est.

b.G.III.13,7 - - eius modi congressus erat, ut una celeritate et pulsu remorum praestaret, / reliqua - - - illis essent aptiora et adcommodatiora.

b.c.II.43,4 Sed tanta erat completis litoribus contentio, qui potissimum ex magno numero conscenderent, ut multitudine atque onere multi deprimerentur, / reliqui hoc timore propius adire tardarentur.

Accedit quoque exemplum non lenitum, cuius prius membrum tripartitum, alterum bipartitum est :

b.G.III. 5,3 paulisper intermitterent proelium ac - - tela missa exciperent seque ex labore reficerent, / post dato signo ex castris erumperent atque omnem spem salutis in virtutem ponerent.

Secuntur nonnulla exempla, in quibus dissolutio aliquo modo lenitur.

Incipiam ab exemplo voce demonstrativa, quae est "hic", lenito.

b.c.II.31,5 nam neque pudentis suspicari oportet sibi parum credi neque improbos scire sese timeri, quod illis licentiam timor augeat noster, / his studia deminuat.

iam pergam ad ea exempla adferenda, in quibus anaphora efficitur pronomine aut coniunctione iterum positis.

b.G.VII.19,3 - - ut qui propinquitatem loci videret, paratos prope aequo Marte ad dimicandum existimaret, / qui iniquitatem condicionis perspiceret, inani simulatione sese ostentare cognosceret.

Cetera asyndeta anaphora lenita, quae iam adferam, mira non sunt, quia enuntiata condicionalia semper sine coniunctione adversativa opponi solent.

b.G.VII. 6,4 Nam si legiones in provinciam arcesseret, se absente in itinere proelio dimicatueros intellegebat; / si ipse ad exercitum contenderet, ne iis quidem, qui eo tempore parati viderentur, suam salutem recte committi videbat.

b.G.VII.10,1 Magnam haec res Caesari difficultatem ad consilium capiendum adferebat, si reliquam partem hiemis uno loco legiones contineret, ne stipendiariis Haeduorum expugnatis cuncta Gallia deficeret - - - ; / si maturius ex hibernis educeret, ne ab re frumentaria - - - laboraret.

b.G. I.34,2 - - Ariovistus respondit: si quid ipsi a Caesare opus esset, sese ad eum venturum fuisse; / siquid

ille se velit, illum ad se venire oportere.

b.G. I.44,4 Si iterum experiri velint, se paratum esse decertare; / si pace uti velint, iniquum esse de stipendio recusare. -

b.G. c.11. 5,5 Nam et honesti ex iuventute et cuiusque aetatis amplissimi nominatim evocati atque obsecrati navis conscenderant, ut siquid adversi acciderisset, ne ad conandum quidem sibi quicquam reliqui fore viderent; / si superavissent, vel domesticis opibus vel externis auxiliis de salute urbis confiderent.

b.G. I.35,4 Si id ita fecisset, sibi -
- - gratiam atque amicitiam cum eo futuram; / si non impetraret, sese - - -
Haeduorum iniurias non neglecturum.

b.G. I.36, 5 Haeduis se obsides redditurum non esse, neque his neque eorum sociis iniuria bellum inlaturam, si in eo manerent, quod convenissent - - - ;
/ si id non fecissent, longe his fratrum nomen populi Romani afuturum.

His duobus locis alterum membrum asyndeti est negativum. Itaque mirum non est Caesarem dissolutione usum esse.

Iam perveni ad alterum genus asyndeti adversativi a me in
in pagina 115 indicatum quod est:

Asyndeton oppositivum.

α) Dissolutio inter enuntiata principalia nullo modo lenior fit.

b.c.11.32,14 ^evestrum vobis beneficium
remitto, / mihi meum restituite nomen,
ne - - -

b.c.11.14,3 hunc sic distulit ventus, /
uti - - - agger - - - tormenta flammam
conciperent et prius haec omnia consu-
merentur quam - - - animadverti posset.
/ Nostri repentina fortuna permoti ar-
ma - - - adripiunt.

b.G.111.23,1 tamen, uti eadem deditio-
nis condicione uteretur a Crasso impe-
travit. / Armis obsidibusque acceptis
Crassus in fines Vocatium - - profec-
tus est.

b.G.1V.25,3 - - qui decimae legionis
aquilam ferebat - - - "desilite", in-
quit, "commilitones, nisi vultis aqi-
lam hostibus prodere; / ego certe meum
- - - officium praestitero!

b. c.11.40,2 ipse (Iuba) - - - lentius
subsequitur. / Suspiciatus praemissis
equitibus ipsum adfore Curionem Sabur-
ra copias instruit - -

b.G. 1.25,7 - - Helvetii - - - rursus
instare et proelium redintegrare coe-

perunt. / Romani conversa signa bipertito intulerunt:

b.G. I.27,1 Ipse triduo intermisso - -
eos sequi coepit. / Helvetii omnium rerum inopia adducti legatos de deditio-
ne ad eum miserunt.

b.G.VII.41,1 Litaviccus cum suis clientibus - - - Gergoviam perfugit. / Caesar nuntiis ad civitatem Haeduorum missis - - - castra ad Gergoviam movit.

b.G.VII.32,1 Interim Teutomatus - - -
rex Nitobrogum - - - cum magno numero equitum - - - ad eum pervenit. / Caesar Avarici - - - exercitum - - reficit.

b.G. I.44,1 Postulavit deinde eadem -
- - ne - - bellum inferret, obsides redderet - - - ne quos amplius Rhenum transire pateretur. / Ariovistus ad postulata Caesaris pauca respondit - -

b.G.VII.14,1 - - Caesar ad oppidum Avaricum - - profectus est, quod ex oppido recepto civitatem Biturigum se in potestatem redacturum confidebat. / Ver-
cingetorix - - - suos ad concilium convocat.

b.c.II.40,1 Ne haec quidem res Curionem - - morabatur. / Iuba certior factus a Saburra de nocturno proelio II milia Hispanorum et Gallorum equitum - - -

Saburrae ^u~~e~~mittit.

b.G. 1.18,1 Tum demum Liscus - - - proponit: - - - intellegere sese, quanto id cum periculo fecerit et ob eam causam - - - tacuisse. / Caesar hac oratione Lisci Dumnorigem - - designari sentiebat.

iam adferam quattuor exempla, quorum prius membrum est bipartitum:

b.G. 1. 8,4 negat se - - - posse iter ulli per provinciam dare et si - - - conentur, prohibiturum ostendit. / Helvetii ea spe delecti - - - hoc conatu destiterunt.

b.G.VII.45,7 Augetur Gallis suspicio atque omnes illo ad munitionem copiae traducuntur. / Vacua castra hostium Caesar conspiciatus - - - raros milites - - - ex maioribus castris in minora traducit.

b.G.VII.28,1 Illi subito ex omnibus partibus evolaverunt murumque celeriter compleverunt. / Hostes re nova perterriti - - - in foro ac locis patentioribus cuneatim constiterunt - - -

b.G. 1.13,2 Hoc proelio facto - - pontem - - faciendum curat atque ita exercitum traducit. / Helvetii repentino eius adventu commoti - - - legatos ad eum mittunt.

Alterum membrum asyndeti ter est bipartitum.

b.G.VII.36,1 Vercingetorix re cognita,
ne contra suam voluntatem dimicare co-
geretur, magnis itineribus antecessit.
/ Caesar ex eo loco - - Gergoviam per-
venit equestrique eo die proelio levi
facto perspecto urbis situ - - - de
expugnatione desperavit - - -

b.G.VII.16,1 Defensores oppido idonei
deliguntur. / Vercingetorix minoribus
itineribus Caesarem subsequitur et lo-
cum castris deligit - - -

b.G. I.11,1 - - in Segusiavorum exercitum
ducit. Hi sunt extra provinciam trans
Rhodanum primi. / Helvetii iam per an-
gustias et fines Sequanorum suas co-
piae traduxerant et - - -

Vis dissolutionis hic enunti-
ato interiecto, quo situs Segu-
savorum describitur, minuitur.

Utrumque membrum asyndeti est bipartitum.

b.G.VII.46,4 - - murum praeduxerant
collis atque inferiore omni spatio va-
cuo relicto superiorem partem collis
- - - castris compleverant. / Milites
dato signo celeriter ad munitionem
perveniunt eamque transgressi trinis
castris potiuntur.

b.G.IV.27,5 Tum proelio facto remise-
runt - - - et propter imprudentiam
ut ignosceretur petiverunt. / Caesar
- - - ignoscere imprudentiae dixit ob-

sidesque imperavit.

Prius membrum asyndeti est tripartitum:

b.G.IV.19,1 At Sugambri - - finibus suis excesserant suaque omnia exportaverant seque in solitudinem ac silvas abdiderant. / Caesar paucos dies in eorum finibus moratus - - - se in fines Ubiorum recepit.

b.G.VII.17,1 (Vercingetorix) - - observabat dispersosque - - - adoriebatur magnoque incommodo adficiebat, etsi - - ab nostris occurrebatur, ut incertis temporibus diversisque itineribus iretur. / Castris ad eam partem oppidi positis Caesar, quae - - - - aditum habebat, aggerem apparare - - - coepit.

3) Asyndeton oppositivum aliquo modo lenitur:

Primum adferam exempla, quae pronomine demonstrativo leniuntur.

b.G.III.21,3 (Crassus) - - vineas turresque egit. / Illi alias eruptione temptata - - - - legatos ad Crassum mittunt.

b.G.III.26,2 Crassus - - - quid fieri vellet ostendit. / Illi - - - celeriter ad eas, quas diximus, munitiones pervenerunt.

b.G.VII.18,3 - - Caesar ex captivis
cognovit Vercingetorigem consumpto pa-
 bulo castra movisse propius Avaricum
 atque ipsum cum equitatu - - - eo pro-
 fectum, quo nostros - - - venturos ar-
 bitraretur. Quibus rebus cognitis me-
 dia nocte silentio profectus ad hosti-
 um castra mane pervenit. / Illi cele-
 riter per exploratores adventu Caesa-
 ris cognito carros - - - in artiores
 silvas abdiderunt -

b.G.VII.12,2 Vercingetorix - - - oppug-
 natione desistit atque obviam Caesari
 proficiscitur. / Ille oppidum Bituri-
 gum positum in via Noviodunum oppugna-
 re instituerat.

b.c.II.34,5 Tum Rebilus, legatus Cae-
 saris - - - "perterritum", inquit,
 "hostem vides Curio; quid dubitas, uti
 temporis opportunitate?" / Ille unum
 elocutus, ut memoria tenerent milites
 ea - - - - sequi se iubet et praecur-
 rit ante omnes.

b.G. I.14,1 Is (Divico) ita cum Caesa-
 re egit: - - - - quare ne committeret,
 ut is locus, ubi constitissent, ex ca-
 lamitate populi Romani nomen caperet
 aut memoriam proderet. / His Caesar
 ita respondit:

Propter magnum intervallum,
 quod inter duo enuntiata dis-
 solve iuncta intercedit, asyn-
 deton minime fere sentitur.

Prius membrum huius exempli
 est bipartitum.

Alterum membrum asyndeti hic
 est bipartitum.

Inter duo enuntiata princi-
 palia dissolute iuncta longior
 oratio obliqua intercedit, ita
 ut asyndeton minime fere senti-
 atur.

Asyndetum lenitur semel voce quadam brevi spatio inter-
iecto iterum posita, bis adverbio temporis.

b.c.ii.24,1 ipse ad ^{nem}Curio cum classe
 redit. / ~~Curione~~ Marcium Uticam navi-
 bus praemittit.

b.c.ii.25,6 neque vero - - - impetum
 nostrorum Nunidae ferre potuerunt, sed
 interfectis circiter CXX reliqui se in
 castra ad oppidum receperunt. / Interim
 adventu longarum navium Curio pronun-
 tiari onerariis navibus iubet. -

b.c.ii. 3,1 Crebrae etiam per Albicos.
 eruptiones fiebant ex oppido ignesque
 aggeri et turribus inferebantur. Quae
 facile nostri milites repellebant - -
 / Interim L.Nasidius - - - freto Sici-
 liae pervehitur.

Asyndeton oppositivum lenitur enuntiato secundario,
 quod alterum enuntiatum principale praecedit.

b.G. 1.24,1 Helvetii - - - nostros ab	Helvetii subito via mutata
novissimo agmine insequi ac lacescere	Romanos secuti sunt. Tum Caesar
coeperunt. / Postquam id animum adver-	novum consilium capit.
tit, copias suas Caesar in proximum	Oppositio duorum subiectorum
collem subduxit.	hic re vera evidens est.

b.G. 1. 7,3 pontem, qui erat ad Genavam,
 iubet rescindi. / Ubi de eius adventu
 Helvetii certiores facti sunt, legatos
 ad eum mittunt.

b.c.II.12,2 - - militesque aversi a proelio ad studium audiendi - - feruntur.

/ Ubi hostes ad legatos exercitumque pervenerunt, universi se ad pedes proiciunt.

Subiectum commune enuntiatum secundarium, quo asyndeton lenitur, antecedit his tribus locis :

b.c.III.24,2 Prima luce productis omnibus copiis - - - quid hostes consilii caperent, expectabat. / Illi, etsi propter multitudinem et - - - se tuto dimicaturos existimabant, tamen tutius esse arbitrabantur - - -

Asyndeton praeter enuntiatum secundarium pronomine quoque demonstrativo lenius fit.

b.c.IV.27,1 Hoc unum ad pristinam fortunam Caesari defuit. / Hostes proelio superati simulatque se ex fuga receperunt, statim ad Caesarem legatos de pace miserunt.

b.c.VII.12,1 - - exercitum Ligerim traducit atque in Biturigum fines pervenit. / Vercingetorix, ubi de Caesaris adventu cognovit, oppugnatione desistit atque obviam Caesaris proficiscitur.

Utrumque membrum huius exempli est bipartitum.

1.) c) Duorum membrorum asyndeton
explicativum.

α) Enuntiata principalia dissolute iunguntur neque ullo modo leniuntur.

- b.c.II. 1,2 - - - C.Trebonius legatus,
qui ad oppugnationem Massiliae relic-
tus erat, duabus ex partibus aggerem
vineas turresque ad oppidum agere in-
stituit. / Una erat proxima portu na-
valibusque, altera ad portam. - - -
- b.c.II.13,2 operibus custodias relin-
quunt. / Indutiarum quodam genere mi-
sericordia facto adventus Caesaris ex-
spectatur.
- b.c.II.18,1 (Varro) - - - se quoque
ad motum fortunae movere coepit. / Di-
lectum habuit tota provincia, legioni-
bus completis duabus cohortes - - ad-
didit.
- b.G. I. 9,3 Hi cum sua sponte persuade-
re non possent, legatos ad Dumnorigem
Haeduum mittunt, ut eo deprecatore a
Sequanis impetrarent. / Dumnorix gra-
tia et largitione apud Sequanos pluri-
mum poterat.
- b.c.II.41,4 - - neque equitibus ut pau-
cis et labore confectis, studium ad
pugnandum virtusque deerat; sed hi
erant numero CC, / reliqui in itinere
substiterant.
- b.G.IV. 1,3 causa transeundi fuit, quod
ab Suebis - - - bello premebantur. /
Sueborum gens est longe maxima et bel-
licosissima Germanorum omnium.

b.c.II.18,3 ipse habuit graves in Caesarem contiones. / Saepe ex tribunali praedicavit adversa Caesarem proelia fecisse - -

b.G.IV.33,1 (hostes) - - reliquos - - perturbaverant, simul equitatu atque essedis circumdederant. / Genus hoc est ex essedis pugnae:

b.G.III.18,6 conclamant omnes occasionem negotii bene gerendi amittendam non esse, ad castra iri oportere. / Multae res ad hoc consilium hortabantur.

Frius membrum enuntiato relativo augetur.

b.G.IV. 1,2 Ea, quae secuta est hieme Caesar enuntiato causali per-
 - - - Usipetes - - - Rhenum transieru⁰nt, sequi potuisset. Substantivae
 runt non longe a mari, quo Rhenus in- causae autem et verbo transeundi
 fluit. / Causa transeundi fuit, quod repetito narratio multo clarior
 - - - fit.

b.G.VII.25,2 - - - accidit inspectantibus nobis, quod dignum memoria visum praetereundum non existimavimus. / quidam ante portam oppidi Gallus, qui - - - glabras in ignem - - - proiciebat, scorpione ab latere dextro traiectus exanimatusque concidit.

b.G.III. 1,2 Servium Gallium - - - in Nantuates Veragros Sedunosque misit, qui a finibus Allobrogum - - - ad summas Alpes pertinent. / Causa mittendi

fuit, quod iter per Alpes - - - - pate-
fieri volebat.

Secuntur duo exempla, quorum prius membrum
est bipartitum.

b.c.11.37,5 huc - - - materiam conferre
coepit statimque in Siciliam misit,
uti duae legiones reliquusque equita-
tus ad se mitteretur. / Castra erant
ad bellum ducendum aptissima. -

b.c.11.38,2 His auctoribus temere cre-
dens consilium commutat et proelio rem
committere constituit. / Multum ad hanc
rem probandam adiuvat adulescentia

Asyndeton explicativum inter duo enuntiata princi-
palia aliquo modo lenitur:

Incipiam ab iis exemplis, quae de pronomine demonstrativo
leniora fiunt.

b.G.VII.43,2 - - legatos ad Caesarem
purgandi sui gratia mittunt. / Haec
faciunt recipiendorum suorum causa.

b.G. I.10,5 - - ab Allobrogibus in Se-
gusiavios exercitum ducit. / Hi sunt
extra provinciam trans Rhodanum primi.

b.G. I. 2,4 Id hoc facilius iis persua- Inter duo enuntiata dissolute
sit, quod undique loci natura Helvetii iuncta brevis descriptio situs
continentur: - - - . / His rebus fi- Helvetiorum intercedit.
ebat, ut et minus late vagarentur et
minus facile finitimis bellum inferre
possent.

b.c.11.25,4 - - - subsidio DC equites Prius membrum enuntiato re-
 Numidae ex oppido peditesque CCCC mit- lativo augetur.
 tuntur a Varo, quos auxilii causa rex
 Iuba - - - Uticam miserat. / Huic et
 paternum hospitium cum Pompeio et si-
 multas cum Curione intercedebat.

Iam adferam quattuor exempla, quae pronomine "is"
 leniuntur.

b.G.VII.26,2 Omnia experti Galli, quod
 res nulla successerat, postero die con-
 silium ceperunt ex oppido profugere
 hortante et iubente Vercingetorige. /
 Id silentio noctis conati non magna
 iactura suorum sese effecturos spera-
 bant.

b.G.III. 2,2 - - certior factus est - -
 omnes noctu discessisse montesque - -
 - - teneri. / Id aliquot de causis ac-
 ciderat.

b.G. I.28,4 ipsos oppida vicosque resti-
 tuere iussit. / Id ea maxime ratione
 fecit, quod noluit eum locum, unde Hel-
 vetii discesserant, vacare.

b.G.III.17,7 tantanque opinionem timo-
 ris praebuit, ut iam ad vallum castro-
 rum hostes accedere auderent. / Id ea
 de causa faciebat, quod - -

Post adiectiva demonstrativa, quae sunt "tantus", ¶ "talis"

coniunctio "enim" crebro omittitur, ut in his

duobus exemplis :

b.c.II.37,1 Nuntiabantur haec eadem Curioni, sed aliquamdiu fides fieri non poterat; / tantam habebat suarum rerum fiduciam.

b.c.II.20,1 Hoc vero magis properare Varro, ut cum legionibus quam primum Gadis contenderet, ne itinere aut traiectu intercluderetur; / tanta ac tam secunda in Caesarem voluntas provinciae reperiebatur.

Secuntur dissolutiones adverbio demonstrativo lenitae:

b.G.IV. 1,6 - - illi domi remanent. / Sic neque agri cultura nec ratio atque usus belli intermittitur.

b.G. I.12,6 Hic pagus - - - L.Cassium Prius membrum huius exempli consulem interfecerat et eius exercitus est bipartitum. tum sub iugum miserat. / Ita sive casu sive consilio deorum immortalium quae pars civitatis Helvetiae insignem calamitatem populo Romano intulerat, ea princeps poenas persolvit.

b.G.VII.28,4 Nec fuit quisquam, qui praedae studeret. / Sic et Cenabensi caede et labore operis incitati non aetate confectis - - - pepercerunt.

Asyndeton explicativum semel lenitur verbo initio

enuntiati posito:

b.G.VII.42,2 - - Haedui primis nuntiis
ab Litavico acceptis nullum sibi ad
cognoscendum spatium relinquunt. / Im-
pellit alios avaritia, alios iracundia
et temeritas - - - ut levem auditionem
habeant pro re comperta.

Asyndeton lenitur enuntiato secundario, quod alterum
enuntiatum principale antecedit.

b.c.II. 9,1 Id hac ratione perfectum
est. / Ubi turris altitudo perducta
est ad contabulationem, eam in parietes
instruxerunt, ita ut - -

b.c.II.41,6 at equitatus hostium ab
utroque cornu circumire aciem nostram
et aversos proterere incipit. / Cum
cohortes ex acie procucurrissent, Nu-
midae integri celeritate nostrorum im-
petum effugiebant.

Vox demonstrativa enuntiato secundario anteit:

b.G.III.14,6 Una erat magno usui res
praeparata ab nostris, falces praeacu-
tae insertae adfixaeque longuriis non
ab simili forma muralium falcium. /
His cum funes, qui - - - destinabant,
comprehensi adductique erant - - prae-
rumpebantur.

b.G.IV.12,5 In eo proelio ex equitibus nostris interficiuntur quattuor et septuaginta, in his vir fortissimus Piso Aquitanus - - - amicus a senatu nostro appellatus. / Hic cum fratri intercluso ab hostibus auxilium ferret, illum ex periculo eripuit, ipse equo vulnerato deiectus - - - Altera parte huius dissoluti-
onis explicatur, quo modo factum sit, ut Piso Aquitanus interficeretur.

b.G. I.12,5 is pagus appellabatur Tigurinus; nam omnis civitas Helvetia in quattuor partes vel pages divisa est. / Hic pagus unus cum domo exisset, - - - L.Cassium consulem interfecerat. Caesar causam dicit, qua commotus pagum Tigurinam nominatim attulerit.

Sequitur appendix, qua continentur exempla asyndeti explicativi
inter

enuntiata principalia orationis obliquae.

α) Asyndeton nullo modo lenitur.

b.G. I.31,13 Ariovistum autem - - - superbe et crudeliter imperare, obsides - - - poscere - - - siqua res non ad nutum - - - facta sit. / Hominem esse barbarum - - -

b.G.VII.14,4 Id esse facile, quod equitatu ipsi abundant et quod anni tempore sublevantur. / Pabulum secari non posse.

b.G. I. 44,8 Quid sibi vellet, cur in suas possessiones venerit? / Provin- Altero membro asyndeti explicatur, cur Ariovistus adventu Cae-

ciam suam hanc esse Galliam, sicut illam nostram. sarris ita miratus atque iratus sit.

b.G.VII.14,5 Praeterea salutis causa rei familiaris commoda neglegenda; / vicos atque aedificia incendi oportere - -

b.G.VII.45,9 hoc una celeritate posse vitari; / occasionis esse rem, non proelii.

b.G. I.45,2 neque se iudicare Galliam potius esse Ariovisti quam populi Romani. / Bello superatos esse Arvernos et Rutenos a Quinto Fabio Maximo - -

b.G.VII.14,2 - - longe alia ratione esse bellum gerendum atque antea gestum sit; / omnibus modis huic rei studendum, ut pabulatione et commeatu Romani prohibeantur.

b.G. I.42,4 uterque cum equitatu veniret. / Alia ratione sese non esse venturum. Altero enuntiato postulatum Ariovisti explicatur.

Prius membrum dissolutionis est bipartitum.

b.G. I.13,6 ne ob eam rem aut suae magnopere virtuti tribueret aut ipsos despiceret. / Se ita a patribus maioribusque suis didicisse, ut magis virtute quam dolo contenderent.

b.G.IV. 6,3 (Caesar) - - - ea, quae suspicatus erat, facta cognovit: missas

legationes ab nonnullis civitatibus ad Germanos invitatosque eos, uti ab Rhe-no discederent; / omnia, quae postulas-sent ab se fore parata.

b.G. 1.44,3 Non sese Gallis, sed Gallos sibi bellum intulisse; / omnes Galliae civitates ad se oppugnandum venisse ac contra se castra habuisse

Hic alterum membrum dissolu-tionis est bipartitum.

In quinque exemplis, quae secuntur,
oratio recta subito in orationem obliquam mutatur,
ita ut asyndeta inter enuntiatum orationis rectae
et enuntiatum orationis obliquae oriantur.

b.G.VII.29,2 Postero die concilio con-vocato consolatus cohortatusque est, ne se admodum animo demitterent neve perturbarentur incommodo. / Non virtu-te neque in acie vicisse Romanos, sed
- - -

b.G.VII.32,3 - - legati ad eum princi-pes Haeducorum veniunt oratum, ut maxi-me necessario tempore civitati subve-niat; / summo esse in periculo rem, quod - - -

b.G. 1.30,5 petiverunt, uti sibi concilium in diem certam indicere idque Cae-saris voluntate facere liceret; / se-se habere quasdam res, quas - - - ab eo petere vellent.

Alterum membrum enuntiatio relative augetur.

b.G. 1.33,1 His rebus cognitis Caesar Gallorum animos verbis confirmavit

pollicitusque est sibi eam rem curae
futuram; / magnam se habere spem - -
Ariovistum finem iniuriis facturum.

b.G.I.43,8 Docebat etiam, quam veteres
quamque ^uinstae causae necessitudinis
ipsis cum Haeduis intercederent - -
- - ut omni tempore totius Galliae
principatum Haedui tenuissent, prius:***
etiam quam nostram amicitiam appetis-
sent. / Populi Romani hanc esse con-
suetudinem, ut - -

3) Asyndeton explicativum

inter enuntiata principalia orationis obliquae
aliquo modo lenitur.

ab
Incipiam ^{ab}exemplis, quae pronomine demonstrati-
^ova leniorem fiunt :

b.G.I.40,11 qui suum timorem in rei
frumentariae simulationem angustias-
que itineris conferrent, facere arro-
ganter, cum aut de officio imperato-
ris desperare aut praescribere vide-
rentur. / Haec sibi esse curae;

b.G.VII.14,6	vicos atque aedificia in-	Quod imperium vicorum incen-
cendi oportere hoc spatium a via - - -, dendorum Gallis alienum et cru-		
quo pabulandi causa adire posse vide-	dele videtur, Vercingetorix cau-	
antur. / Harum ipsis rerum copiam sup-	sas adfert, e quibus intellegant,	
petere, quod - -	hoc imperium illis non obesse.	

b.G.IV. 3,1 - - maximam putant esse
laudem quam latissime a suis finibus

vacare agros. / Hac re significari

magnum numerum civitatum suam vim sustinere non potuisse.

b.c.11.31,1 Curio - - - quantum alteri sententiae deesset animi, tantum alteri superesse dicebat; / hos turpissimae fugae rationem habere, illos - -

b.G. 1.40,15 - - tamen secum sola decima legione iturum, de qua non dubitaret, sibi eam praetoriam cohortem futuram. / Huic legioni Caesar et indulserrat praecipue et propter virtutem confidebat maxime.

In his duobus exemplis, ut iam supra apud asyndeta non lenita vidimus, alterum membrum dis-solutionis orationis rectae, alterum obliquae est.

Hic prius membrum asyndeti orationis obliquae, alterum rectae est. Praeterea utrumque membrum est bipartitum.

Asyndeton lenitur pronomine, quod est "is")

in his duobus exemplis :

b.G.1V.16,6 Ubi autem orabant, ut sibi auxilium ferret, quod graviter ab Suebis premerentur; vel si id facere - - - prohiberetur, exercitum modo Rhenum transportaret; / id sibi auxilium spemque - - - satis futurum. (Tantum esse nomen atque opinionem eius exercitus - - - etiam ad ultimas Germanorum nationes, uti opinione et amicitia populi Romani tuti esse possent.)

b.G. 1.22,2 (Considius) - - - dicit montem - - - ab hostibus teneri: / id se a Gallicis armis atque insignibus cognovisse.

Hic quoque Caesar subito ad orationem obliquam transit.

Dissolutio adiectivo demonstrativo lenior fit

in hoc uno exemplo :

b.G.IV.16,7 id sibi auxilium spemque - Iam aliquanto supra dixi usi-
 - - satis futurum. / Tantum esse nomen tatissimum fuisse apud scripto-
 atque opinionem eius exercitus - - - res Romanos post adiectiva "tan-
 etiam ad ultimas Germanorum nationes, tus", "talis" coniunctionem ex-
 uti opinione et amicitia populi Romani plicativam omittere.
 tuti esse possent.

Sequitur exemplum adverbio demonstrativo

lenitum :

b.G.VII.17,5 - - Caesar cum - - - se Enuntiata principalia orati-
 dimissurum oppugnationem diceret, uni- onis rectae et obliquae disso-
 versi ab eo ne id faceret petebant: / lute iunguntur.
 sic se complures annos illo imperante
 meruisse, ut nullam ignominiam accipe-
 rent.

Asyndeton verbo ineunte in enuntiato posito

lenius fit:

b.G.VII.17,7 hoc se ignominiae loco
 laturos, si inceptam oppugnationem re-
 liquissent; / praestare omnes perferre
 acerbitates quam non civibus Romanis
 - - - parentarent.

b.G. I.40,5 Aut cur de sua virtute aut
 de ipsius diligentia desperarent? /
 Factum eius hostis periculum patrum
 nostrorum memoria - -

Hic locus sic fere in nostram
 linguam verti potest: Denn man
 habe diesen Feind doch erprobt - -

In tribus exemplis, quae secuntur, Caesar statim
ab oratione recta ad obliquam transit :

b.G. 1.42,4 - - Ariovistus postulavit,
ne quem peditem ad colloquium Caesar
adduceret: / vereri se, ne per insi-
dias ab eo circumveniretur;

b.G. 1.42,6 - - non inridicule quidam
ex militibus decimae legionis dixit
plusquam pollicitus esset Caesarem fa-
cere: / pollicitum se in cohortis praep-
toriae loco decimam legionem habiturum,
ad equum rescribere.

b.G. 1.34,1 - - placuit ei, ut ad Ario-
vistum legatos mitteret, qui ab eo po-
stularent, uti aliquem locum medium
utriusque colloquio deligeret: / velle
se de re publica - - - cum eo agere.

Asyndeton bis lenitur enuntiatio secundario alteri membro
dissolutionis praeposito :

b.G. 1.18,9 favere et cupere Helvetiis
propter eam adfinitatem, odisse etiam
suo nomine Caesarem et Romanos, quod
eorum adventu - - - Diviciacus fra-
ter in antiquum locum gratiae - - sit
restitutus. / Siquid accidat Romanis,
summam in spem per Helvetios regni ob-
tinendi venire.

b.G. 1.35,4 - - haec esse, quae ab eo
postularet: primum - - - ; deinde -

recusaturum populi Romani amicitiam
quam adpetierit.

b.G. I. 7,6 (Caesar) legatis respondit
diem se ad deliberandum sumpturum; /
si quid vellent, ad idus Apriles re-
verterentur.

b.G. I.13,5 reminisceretur et veteris
incommodi populi Romani et pristinae
virtutis Helvetiorum. / Quod improvi-
so unum pagum adortus esset - - - ne
ob eam rem aut suae magnopere virtu-
ti tribueret aut ipsos despiceret.

Alterum membrum huius exempli
est bipartitum.

1.) e) Duorum membrorum asyndeton
summativum.

Asyndeto summativo enuntiatum adiungi solet, quo omnia, quae antea
narrata sunt, breviter colliguntur aut sententia iam supra indicata re-
petitur. Nulla coniunctio ad id significandum apta est.

d) Enuntiata principalia dissolute iunguntur.

b.G.VII.15,2 - - hac sententia probata
uno die amplius XX urbes Biturigum in-
cenduntur. Hoc idem fit in reliquis
civitatibus. / In omnibus partibus in-
cendia conspiciuntur.

Asyndeton lenitur adverbio demonstrativo :

b.G.IV.33,3 aurigae interim paulum ex
proelio excedunt atque ita currus con-
locant, ut si illi multitudine hosti-
Prius membrum dissolutionis
est bipartitum, cum in exemplo
sequente alterum in duas partes

- - ne Haeduos iniuria lacesseret neve
his sociisque eorum bellum inferret.

∠ Si id ita fecisset, sibi populoque
Romano perpetuam gratiam atque amicitiam
cum eo futuram;

1.) d) Duorum membrorum asyndeton
c o n s e c u t i v u m .

α) Asyndeton inter duo enuntiata principalia nullo modo
lenitur.

b.G. I. 4,1 Ea res est Helvetiis per indicium
enuntiata. ∠ Moribus suis Orgetorigem ex
vinculis causam dicere coegerunt.

b.G. I. 21,2 - - - qualis in circuitu
ascensus, qui cognoscerent, misit. Renuntiatum
est facilem esse. ∠ De tertia vigilia T. Labienum
legatum - - - summum iugum montis ascendere iubet.

b.G. I. 22,3 (Considius) dicit montem
ab hostibus teneri: id se - - - insignibus
cognovisse. ∠ Caesar suas copias in proximum
collem subducit.

b.G. I. 26,6 - - - in fines Lingonum die
quarto pervenerunt, cum - - - nostri triduum
morati eos sequi non potuissent. ∠ Caesar ad
Lingonas litteras nuntiosque misit, ne eos
frumento - - - iuvarent.

b.G. 1.47,4 Legatum ex suis sese magno
cum periculo ad eum missurum existima-
bat. / Commodissimum visum est Gaium
Procillum - - - ad eum mittere.

b.G. 1.23,1 - - rei frumentariae pro-
spiciendum existimavit, / iter ab Hel-
vetiis avertit.

Omnes codices praebent hanc
lectionem: - - existimavit iter

Nonnulli autem, qui Caesaris
libros aut ediderunt aut tracta-
verunt, inter vocabula "existi-
mavit" et "iter" aliquid excidis-
se putaverunt. Itaque proposuerunt:

1.) Alfredus Klotz:

existimavit iter que

2.) Vascosanus:

existimavit et iter

3.) Henricus ^uMensel:

existimavit itaque iter .

Harum sententiarum Henrici ^uMensel optimam iudico. Nam hoc loco
sententia consecutiva manifesta
est. Tamen satis causae non vi-
deo, cur lectio omnium codicum
probanda non sit, praesertim cum
Caesar multis aliis locis asyn-
deto consecutivo usus sit.

b.G. 1V.17,2 Itaque etsi summa difficul-
tas faciendi pontis proponebatur - -
tamen id sibi contendendum - - - existi-
mabat. / Rationem pontis hanc instituit:

b.G.IV.17,1 Navium magnam copiam ad transportandum exercitum pollicebantur. / Caesar his de causis, quas commemoravimus, Rhenum transire decreverat:

b.G. I.25,5 Gallis magno ad pugnam erat impedimento, quod - - neque - - satis commode pugnare poterant, multi ut praeoptarent scutum manu emittere et nudo corpore pugnare. / Tandem vulneribus defessi et pedem referre et - - se recipere coeperunt.

b.G.III.26,1 equites Crasso renuntiaverunt non eadem esse diligentia ab decumana porta castra munita facilemque aditum habere. / Crassus equitum praefectos cohortatus, ut magnis praemiis - - - suos excitarent, quid fieri vellet, ostendit.

b.c.II.41,7 hostium copiae - - - auxiliis crebro augebantur; / nostros vires - deficiebant.

b.G.VII.40,2 nec fuit spatium tali tempore ad contrahenda castra, quod res posita in celeritate videbatur; / C. Fabium legatum cum legionibus duabus castris praesidio relinquit.

b.G.VII.47,1 ac tanta fuit in capiendis castris celeritas, ut Teutomatus - -

in tabernaculo oppressus - - - vix se
ex manibus - - militum eriperet. / Con-
secutus id, quod animo proposuerat,
Caesar receptui cani iussit - -

b.G.VII.42,3 Impellit alios avaritia,
alios iracundia et temeritas - - - ,
ut levem auditionem habeant pro re com-
perta. / Bona civium Romanorum diripi-
unt, caedes faciunt - -

b.c.II.34,4 tum Rebilus, legatus Caesa-
ris, - - - "perterritum", inquit, "ho-
stem vides, Curio; / quid dubitas, uti
temporis opportunitate?"

b.G.VII.35,6 Celeriter effecto opere -
- - reliquas copias revocavit. / Ver-
cingetorix re cognita, ne contra suam
voluntatem dimicare cogeretur magnis
itineribus antecessit.

Prius membrum asyndeti enuntiato relativo
augetur.

b.c.II.34,3 ad eos Curio - - - duas
Marrucinatorum cohortis mittit; quorum
primum impetum equites hostium non tu-
lerunt, sed - - - ad suas refugerunt;
/ relictis ab his, qui una procurrerant,
levis armaturae circumveniebantur at-
que interficiebantur ab nostris.

Alterum membrum asyndeti enuntiato relativo
augetur:

b.G. I. 6,4 Allobrogibus sese vel persua-
suros - - - existimabant, vel vi coac-
turos, ut per suos fines eos ire pate-
rentur. / Omnibus rebus - - - compara-
tis diem dicunt, qua - - - omnes conve-
niant.

Prius membrum dissolutionis est bipartitum.

b.G. I.52,4 Ita nostri acriter in hostes
- - impetum fecerunt itaque hostes re-
pente celeriterque procurrerunt, ut
spatium pila in hostes coliciendi non
daretur. / Relictis pilis comminus gla-
diis pugnatum est.

b.c.II.26,3 eodemque tempore vis magna Hoc exemplum praeterea in al-
pulveris cernebatur et vestigio tempo- tera parte enuntiato relativo
ris primum agmen erat in conspectu. / augetur.
Novitate rei Curio permotus praemittit
equites, qui - - - - sustineant.

Secuntur duo exempla, quorum alterum membrum
in duas partes est divisum:

b.c.II. 4,5 Adventus enim L.Nasidii sum-
ma spe et voluntate civitatem comple-
verat. / Nacti idoneum ventum ex portu
exeunt et Taurcenta - - - ad Nasidium
perveniant.

b.c.II.39,6 Ita spei Curioni militum
studia non deerant. / Equites sequi

iubet sese iterque accelerat.

Utrumque membrum asyndeti est bipartitum in hoc
uno exemplo:

b.c.II.40,3 - - Saburra copias instruit Ea, ~~quae~~ quae Saburra impera-
atque his imperat, ut simulatione ti- verat, consilium Curionis copi-
moris paulatim cedant ac pedem refe- arum in campum deducendarum se-
rant: sese - - - signum - - daturum, cutum est.
et quod rem postulare cognovisset, im-
peraturum. / Curio ad superiorem spem
addita praesentis temporis opinione
- - copias - - - in campum deducit.

Alterum membrum dissolutionis est tripartitum:

b.c. I.46,2 - - Caesari nuntiatum est
equites Ariovisti - - accedere, - - -
lapides - - in nostros conicere. /
Caesar loquendi finem fecit seque - -
recepit suisque imperavit - -

Iam addam pauca exempla asyndeti consecutivi
inter enuntiata principalia orationis obliquae, quae nullo
modo leni^{un}tur:

b.c.VII.32,4 Fabulum secari non
posse; / necessario dispersos hostes
ex aedificiis petere;

b.c.VII.32,5 Summo esse in periculo Enuntiatum, quod a pronomine
rem, quod - - - - duo magistratum ge- demonstrativo incipit, inter duo
rant et se uterque eorum legibus cre- enuntiata dissolute iuncta inter-
atum dicat. Horum esse alterum Convic- cedit.
tolitavem - - - - , alterum Cotum,

cuius frater - - - . / Civitatem esse
omnem in armis.

b.G. 1.47,1 - - velle se de iis rebus,
quae inter eos agi coeptae neque per-
fectae essent, agere cum eo; / uti aut
iterum conloquio diem constitueret aut
- - - ex suis legatis aliquem ad se
mitteret.

b.G. 1.42,4 vereri se, ne per insidias
ab eo circumveniretur; / uterque cum
equitatu veniret;

b.G. 1.44,8 nunquam ante hoc tempus
exercitum populi Romani Galliae fines
ingressum; / quid sibi vellet, cur in
suas possessiones venerit?

b.G. 1.36,4 haeduos sibi - - - sti-
pendiarios esse factos. / Magnam Cae-
sarem iniuriam facere, qui suo adven-
tu vectigalia sibi deteriora faceret.

Asyndetum consecutivum

inter enuntiata principalia

aliquo modo lenitur :

Primum adferam exempla pronomine vel adiectivo
demonstrativo lenita.

b.G. 1. 3,1 pro multitudine autem ho-
minum - - - angustos se fines habere
arbitrabantur, qui - - - in latitu-
dinem CLXXX patebant. / His rebus ad-

Utrumque membrum augetur
enuntiato relativo.

ducti - - constituerunt ea, quae ad
proficiscendum ^ertinerent, comparare.

His quinque locis asyndeton consecutivum voce
demonstrativa lenitum cum ablativo absoluto
cohaeret:

b.G.III. 9,8 - - ac longam aliam esse
navigationem in concluso mari atque
in apertissimo Oceano perspiciebant.
/ His initis consiliis oppida muniunt
- - -

b.G.III.18,1 Id ea de causa faciebat,
quod - - - dimicandum non existimabat.
/ Hac confirmata opinione timoris ido-
neum quendam hominem et callidum dele-
git callum - -

In S et β legitur "hac",
in χ B M L autem "ac".

In libris S et β rectam lec-
tionem esse servatam puto, quod
unus quoque ex codicibus, qui
littera α colliguntur, "hac" ha-
bet et quod littera h, quae eo
tempore iam non pronuntiabatur,
facile ^omitti potuit. Accedit,
quod coniunctio "ac" semper gra-
dationem quandam adferre solet,
quae hoc loco minime sentitur.

b.G.III.24,4 - - impeditos in agmine -
- - - adoriri cogitabant. / Hoc con-
silio probato ab ducibus productis Ro-
manorum copiis sese castris tenebant.

b.c.II.32,13 an paenitet vos - - - .
quod ex portu sinuque CC naves - - ab-
duxerim eoque illos compulerim, ut ne-

que pedestri itinere neque navibus com-
meatu iuvare possint? / Hac vos fortu-
na atque his ducibus repudiatis Corfi-
niensem ignominiam - - - sequimini!

b.c.vii. 9,6 Eo cum pervenisset (Caesar),

Prius membrum huius exempli
est bipartitum.

ad reliquas legiones mittit priusque
omnes in unum locum cogit quam de eius
adventu Arverni nuntiari posset. / Hac
re cognita Vercingetorix rursus in Bi-
turiges exercitum reducit - -

Ut iam in exemplo supra scripto sic in his quoque
tribus exemplis prius membrum est bipartitum.

b.c.ii.28,2 - - legionesque eas tradu-
xerat Curio, quas - - Corfinio rece-
perat Caesar, adeo ut idem ordines ma-
nipulique constarent. / Hanc nactus
appellationis causam Quintilius cir-
cumire aciem Curionis - - - coepit.

b.c.iv. 5,1 - - flumen transierunt at-
que - - - se eorum copiis aluerunt.
/ His de rebus Caesar certior factus
et infirmitatem Gallorum veritus - -
nihil his committendum existimabat.
vit.

b.c.vii. 1,3 Addunt ipsi et adfingunt
Galli - - - retineri urbano motu Cae-
sarem neque in tantis dissensionibus
ad exercitum venire posse. / Hac im-
pulsu occasione - - - liberius atque
audacius de bello consilia inire in-
cipiunt.

Asyndeton consecutivum quater pronomine, quod
est "is", lenitur^{us} fit:

- b.G.I.25,6 Capto monte - - - Boii et
Tulingi - - - ex itinere nostros - - -
circumvenerunt. / Id conspicati Helve-
tii - - - rursus instare et proelium
redintegrare coeperunt.
- b.G. I.38,2 - - nuntiatum est ei Ariovi-
stum - - - contendere triduique viam a
suis finibus processisse. / Id ne ac-
cideret, magnopere sibi praecavendum
existimabat.

Praeposition pronomen demonstrativum antecedit:

- b.c.II. 1,4 - - difficilem habet oppug-
nationem. / Ad ea perficienda opera C.
Trebonius magnam iumentorum atque ho-
minum multitudinem ex omni provincia
vocat.
- b.G. I.10,3 Id si fieret, intellegebat
magno cum periculo provinciae futurum,
ut homines bellicosos - - - finitimos
haberet. / Ob eas causas ei munitioni,
quam fecerat, T.Labienum praefecit.

Asyndeton pronomibus, quae sunt, "ille", "idem"
lenitur.

- b.c.II.14,4 fit in hostes impetus - - - Alterum membrum huius exempli
sed muro sagittis tormentisque fugien- est bipartitum.
tes persequi prohibentur. / Illi sub
morum se recipiunt ibique musculum - -
incendunt.

b.c.11.20,7 - - (Varro) ad Caesarem Dignum est admiratione, quam
mittit paratum se esse legionem - - - breviter et clare Caesar hic sua
tradere. / Ille ad eum Sex.Caesarem et Varronis facta descripsit.
mittit atque huic tradi iubet.

b.c.11.16,3 - - se virtute nostris ad-
aequare non posse intellegunt, / ad
easdem pacis condiciones recurrunt.

Asyndeton lenitur adverbio demonstrativo.

In adverbis "ita" aut "sic" vis quaedam consecutiva sentitur,
ita ut coniunctionem consecutivam minime requiramus.

b.G.III.12,2 Erant eius modi - - situs
oppidorum, ut posita in extremis lin-
gulis promonturiisque neque pedibus
aditum haberent neque navibus - - - - .
/ Ita utraque re oppidorum oppugnatio
impediebatur.

b.G.IV.29,2 Eadem nocte accidit, ut es- Utrumque membrum huius asyn-
set luna plena, qui dies maritimos ^b deti est tripartitum.
aestus - - in Oceano efficere consue-
rit, nostrisque id erat incognitum.
/ Ita uno tempore et longas naves - -
aestus complebat et onerarias - - tem-
pestas adfliebat.

b.c.11.41,6 - - Numidae integri cele- Prius membrum huius asyndeti
ritate impetum nostrorum effugiebant, est tripartitum.
rursusque ad ordines suos se recipi-
entes circumibant et - - - excludebant.
/ Sic neque in loco manere - - - neque
procurrere tutum videbatur.

Asyndeton lenitur verbo ineunte in enuntiato
posito.

b.c.II.32,10 sacramento quidem vos tenere qui potuit, cum prolectis fascibus - - - privatus et captus ipse in alienam venisset potestatem? / Relinquitur nova religio, ut eo neglecto sacramento, quo tenemini, respiciatis illud, quod - - - sublatum est.

b.G.VII.15,6 facile se loci natura defensuros dicunt, quod - - - unum habeat et perangustum aditum. / Datur petentibus venia dissuadente primo Vercingetorige, post concedente.

b.G.VII.38,6 - - exponunt: omnes equites - - - interfectos - - - ; ipsos se occultasse atque - - - fugisse. / Conclamant Haedui et Litavicum obsecrant, ut sibi consulat -

Altero enuntiato principali, quod est bipartitum, certiores fimus, quid narratione servorum a Litavico productorum in animis Haeduorum sit effectum.

Prius membrum est tripartitum, alterum bipartitum in hoc exemplo:

b.G.VII.45,6 Legionem unam eodem iugo mittit et paulum progressam inferiore constituit loco silvisque occultat. / Augetur Gallis suspicio atque omnes illo ad munitionem copiae traducuntur.

Verbum necessario primum locum enuntiati obtinet,

quia totum enuntiatum efficit:

b.G.VII.37,7 - - ratio perficiendi

quaerebatur, quod civitatem temere ad suscipiendum bellum adduci posse non confidebant. / Flacuit, uti Litaviccus decem illis milibus, quae Caesari ad bellum mitterentur, praeficeretur.

Asyndeton lenitur enuntiato secundario,

quod alteram partem dissolutionis antecedit :

b.G. I.16,5 diem ex die ducere Haedui:

conferri - - - dicere. / Ubi se diutius duci intellexit et diem instare, quo - - - oporteret, convocatis eorum principibus - - - graviter eos accusat.

b.G.VII. 3,1 - - tempore eius rei con-

stituto a concilio disceditur. / Ubi ea dies venit, Carnutes - - - Cenabum signo dato concurrunt.

Subiectum enuntiato secundario et principali commune coniunctionem, a qua enuntiatum secundarium incipit, antecedit.

b.G.IV.26,5 Caesar - - - navigia militibus compleri iussit et quos laborantes conspexerat, his subsidia submittebat. / Nostri, simul in arido constiterunt, suis omnibus consecutis in hostem impetum fecerunt.

b.G.IV.32,2 ii, qui pro portis castrorum in statione erant, Caesari nunti-

averunt pulverem maiorem, quam consuetudo ferret, in ea parte videri, quam in partem legio iter fecisset. / Caesar id, quod erat suspicatus, cohortes - - - secum - - - proficisci - - iussit.

b.G. 1.11,2 Helvetii iam - - - copias traduxerant et in Haednorum fines pervenerant eorumque agros populabantur. / Haedui, cum se suaque - - - defendere non possent, legatos ad Caesarem mittunt.

b.G. 1.42,5 - - Ariovistus postulavit, ne - - peditem - - - adduceret: vereri se, ne - - - circumveniretur; uterque cum equitatu veniret; alia ratione sese non esse venturum. / Caesar, quod neque conloquium - - - tolli volebat neque salutem suam - - - committere audebat, commodissimum esse statuit - - -

Enuntiatio secundario pronomen demonstrativum

anteit:

b.G. 1.40,1 Nonnulli etiam Caesari nuntiabant - - - non fore dicto audientes milites neque propter timorem signalaturos. / Haec cum animadvertisset, convocato consilio - - - vehementer eos incusavit.

b.G. I.52,7 - - a dextro cornu vehementer multitudine suorum nostram aciem premebant. / Id cum animadvertisset Publius Crassus adolescens - - - quod expeditior erat quam ii, qui inter aciem versabantur, tertiam aciem laborantibus nostris subsidio misit.

b.G. I.32,2 Animadvertit Caesar unos -
- Sequanos nihil earum rerum facere
- - - sed tristes - - - terram intueri. / Eius rei quae causae esset, miratus ex ipsis quaesivit.

Prius membrum dissolutionis enuntiato relativo
augetur in hoc uno exemplo :

b.G. I. 9,2 Relinquebatur una per Sequanos via, qua Sequanis invitis propter angustias ire non poterant. / His cum sua sponte persuadere non possent, legatos ad Dumnorigem Haeduum mittunt.

Ablativus absolutus una cum voce demonstrativa
enuntiato secundo anteit:

b.G.VII. 6,1 Bituriges eorum discessu statim se cum Arvernibus coniungunt. / His rebus in Italiam Caesari nuntiatis cum iam ille urbanas res virtute Cn.Pompei commodiorem in statum pervenisse intellexeret, in Transalpinam Galliam profectus est.

b.G.III.23,6 - - non cunctandum existi-
mavit, quin pugna decertaret. / Hac
re ad consilium delata ubi omnes idem
sentire intellexit, posterum diem pug-
nae constituit.

hac β ac α
Lectionem librorum β sequor,
quia narratio voce demonstrativa
multo clarior fit ac sententia
loci potius "hac" quam "ac" po-
stulatur. Accedit quod apud Cae-
sarem creberrime ablativi absolu-
ti a voce demonstrativa incipiunt,
raro autem coniunctione copulati-
va cum enuntiato antecedente iun-
guntur. Itaque lectionem "ac" ex
errore librarii, qui codicem
scripsit, ex quo omnes libri α
pendent, ortam esse censeo.

Ablativus absolutus sine demonstrativo prono-
mine enuntiatum secundarium antecedit:

b.G.III.14,1 - - nostris navibus casus
erant extimescendi. / Compluribus ex-
pugnatis oppidis Caesar ubi intellexit
- - - , statuit expectandam clas-
sem.

Iam addam nonnulla exempla asyndeti consecutivi
leniti inter enuntiata principalia orationis obliquae :

Bis asyndeton pronomine, quod est "hic", lenius fit :

b.G.VII.17,6 sic se complures annos il-
lo imperante meruisse, ut - - - nun-
quam infecta re discederent; / hoc se
ignominiae loco laturos, si inceptam

oppugnationem reliquissent;

b.G.VII.44,5 Huic loco vehementer illos Hic pronomine demonstrativo
timere nec iam aliter sentire, uno col- et substantivo loci anaphora
le ab Romanis occupato si alterum ami- quaedam efficitur, ita ut hoc
sissent, quin paene circumvallati - - asyndeton superius vi superet.
- - viderentur; / ad hunc muniendum
locum omnes a Vercingetorige evocatos.

Dissolutio fit lenior verbo finito ineunte
in enuntiato posito:

b.G. I.44,10 - - non se tam barbarum
neque tam imperitum esse, ut non sci-
ret neque bello Allobrogum proximo
Haeduos Romanis auxilium tulisse ne-
que ipsos - - - auxilio populi Romani
usos esse. / Debere se suspicari si-
mulata Caesarem amicitia, quod exer-
citus in Gallia habeat, sui opprimendi
causa habere.

b.G. I.31,11 Sed peius victoribus Se-
quanis quam Haeduis victis accidisse,
propterea quod Ariovistus in eorum fi-
nibus consedisset - - - et nunc - - -
Sequanos decedere iuberet, propterea
quod - - - . / Futurum esse paucis
annis, uti omnes ex Galliae finibus
pellerentur.

In his duobus exemplis verbum necessario initio enuntiati
est positum, quia totum enuntiatum efficit :

b.G.VII.29,3 Non virtute neque in acie

vicisse Romanos, sed artificio quodam et scientia oppugnationis - - - . / Errare siqui in bello omnes secundos rerum proventus exspectent.

b.G. 1. 7,3 (Helvetii) - - legatos ad eum mittunt, qui dicerent sibi esse in animo sine ullo maleficio iter per provinciam facere, quod aliud iter haberent nullum; / rogare, ut eius voluntate id sibi facere liceat.

Alterum membrum asyndeti enuntiato secundo anteceditur, qua re dissolutio lenitur:

b.G. 1.31,14 non posse eius imperia diutius sustinere. / Nisi quid in Caesare populoque Romano sit auxilii, omnibus Gallis idem esse faciendum, quod Helvetii fecerint - -

b.G. 1.36,2 item populum Romanum victis non ad alterius praescriptum, sed ad suum arbitrium imperare consuesse. / Si ipse populo Romano non praescriberet - - - non oportere se a populo Romano in suo iure impediri.

b.G. 1.44,5 Amicitiam populi Romani sibi - - praesidio, non detrimento esse oportere idque se hac spe petisse. / Si per populum Romanum stipendium remittatur - - - , non minus se libenter

recusaturum populi Romani amicitiam
quam adpetierit.

b.G. I. 7,6 (Caesar) legatis respondit
diem se ad deliberandum sumpturum; /
si quid vellent, ad idus Apriles re-
verterentur.

b.G. I.13,5 reminisceretur et veteris
incommodi populi Romani et pristinae
virtutis Helvetiorum. / Quod improvi-
so unum pagum adortus esset - - - ne
ob eam rem aut suae magnopere virtu-
ti tribueret aut ipsos despiceret.

Alterum membrum huius exempli
est bipartitum.

1.) e) Duorum membrorum asyndeton
summativum.

Asyndeto summativo enuntiatum adiungi solet, quo omnia, quae antea
narrata sunt, breviter colliguntur aut sententia iam supra indicata re-
petitur. Nulla coniunctio ad id significandum apta est.

d) Enuntiata principalia dissolute iunguntur.

b.G.VII.15,2 - - hac sententia probata
uno die amplius XX urbes Biturigum in-
cenduntur. Hoc idem fit in reliquis
civitatibus. / In omnibus partibus in-
cendia conspiciuntur.

Asyndeton lenitur adverbio demonstrativo :

b.G.IV.33,3 aurigae interim paulum ex
proelio excedunt atque ita currus con-
locant, ut si illi multitudine hosti-
Prius membrum dissolutionis
est bipartitum, cum in exemplo
sequente alterum in duas partes

um premantur, expeditum ad suos recep- sit divisum.
tum habeant. / Ita mobilitatem equitum,
stabilitatem peditum in proeliis prae-
stant.

b.c.11. 9,9 - - summam contabulationem
storiasque elevabant. / Ita tuto ac
sine ullo vulnere ac periculo VI ta-
bulata extruxerunt fenestrasque - -
in struendo reliquerunt.

Usque ad tabulatum alterum
late describitur, quo modo turris
sit aedificata. De reliquis quat-
tuor tabulatis uno enuntiato solo
certiores fimus.

b.G.VII.23,4 His conlocatis et coagmen-
tatis alius insuper ordo additur, ut
idem - - intervallum servetur neque
inter se contingant trabes, sed - - -
singulae singulis saxis interiectis
arte contineantur. / Sic deinceps om-
ne opus contexitur, dum iusta muri al-
titudo expleatur.

Iam adferam duo exempla, in quibus verbum primum
locum enuntiati obtinet, qua re asyndeton fit
lenius:

b.G.III.10,1 auxilii^a ex Britannia - - - In enuntiato altero summa ea-
arcessunt. / Erant hae difficultates rum rerum, de quibus in capite
belli gerendi - - - , sed multa Caesa- superiore actum est, inest.
rem tamen ad id bellum incitabant.

b.c.11.41,8 Hi de sua salute desperan-
tes - - - aut suam mortem miseraban-
tur aut parentes suos commendabant,
siquos ex eo periculo fortuna servare
potuisset. / Plena erant omnia timo-
ris et luctus.

Haec dissolutio magna vi rhe-
torica est, quae praeterea verbo
ineunte in enuntiato posito auge-
tur.

2.) a) Trium membrorum asyndeton
enumerativum.

α) Enuntiata principalia dissolute iunguntur neque
 asyndeton ullo modo lenitur.

b.G. I. 5,3 oppida - - - vicos aedificia incendunt; / frumentum omne, praeter quod secum portaturi erant, comburant - - - , / trium mensium molita cibaria sibi quemque domum efferre iubent.

b.G.VII.42,3 Bona civium Romanorum diripiunt, / caedes faciunt, / in servitutem abstrahunt.

Caesar asyndeto ostendere voluit, quam celeriter aliud factum aliud secutum sit.

b.c.II.13,1 - - - legati milites ex opere deducunt, / oppugnatione desistunt, / operibus custodias relinquunt.

b.G.VII. 7,4 Eo cum venisset, timentes confirmat, / praesidia - - - - constituit, / partem copiarum ex provincia supplementumque - - - in Helvetios - - - convenire iubet.

b.G. VII. 4,7 - - - omnibus his civitatibus obsides imperat, / certum numerum militum ad se - - adduci iubet, / armorum quantum quaeque civitas - - - efficiat, constituit.

Haec tria enuntiata ea de causa artius cohaerent, quod imperia a Vercingetorige sociis suis data enumerantur.

b.c.11.22,5 Massilienses arma tormenta-
que ex oppido - - - proferunt, / navis
ex portu navalibusque educunt, / pecu-
niam ex publico tradunt.

b.c.11.19,3 simul ipse Cordubae conven-
tus per se portas Varroni clausit, /
custodias vigiliasque in turribus mu-
roque disposuit, / cohortis, quae co-
lonicae appellabantur, tuendi oppidi
causa apud se retinuit.

b.c.111.11,3 Publium Crassum - - - in
Aquitaniam proficisci iubet, ne auxi-
lia mittantur ac - - - coniungantur.
/ Quintum Titurium Sabinum legatum in
Venellos mittit, qui - - - curet. /
Decimum Brutum - - - classi - - prae-
fecit et - - - in Venetos proficisci
iubet.

b.c.1V.26,3 Hostes vero notis omnibus
vadis - - - incitatis equis impedi-
tos adoriebantur, / plures paucos cir-
cumsistebant, / alii ab latere aperto
in universos tela coniciebant.

Duobus membris prioribus enun-
tium additur, ex quo intelligen-
mus, ad quem finem imperium datum
sit. Tertium autem membrum est
bipartitum.

Altero et tertio enuntiato
modus adoriendi latius describi-
tur.

Tria enuntiata dissolute iunguntur, quartum
enuntium coniunctione "atque" additur:

b.c.VII.11,9 Oppidum diripit, / praedam
militibus donat, / exercitum Ligerim
traduxit atque in Biturigum fines per-
venit.

Asyndeton

trium membrorum aliquo modo

lenitur.

Primum adferam exempla, quae aliquo anaphorae
genere leniora fiunt.

b.c.11. 8,2 - - magno sibi esse praesidio posse, si ibi pro castello et receptaculo turrim - - sub muro fecissent. Quam - - - humilem parvamque fecerunt. Huc se referebant; / hinc si qua maior oppresserat vis propugnabant; / hinc ad repellendum et prosequendum hostem procurrebant.

b.c. 1.48,6 cum his in proeliis versabantur, / ad hos se equites recipiebant; / hi si quid erat durius concurrebant.

b.c.11.32,8 Nonne extremam pati fortunam paratos proiecit ille? / Non sibi clam vobis salutem fuga petivit? / Non proditi per illum Caesaris beneficio estis servati?

Anaphora efficitur toto enuntiato conditionali:

b.c. 1.48,6 hi si quid erat durius concurrebant; / si qui graviore vulnere accepto equo decideret, circumstabant; / si quo erat longius prodeundum

aut celeriter recipiendum, tanta erat
horum - celeritas, ut - - - equorum
cursum adaequarent.

Dissolutio fit lenior verbo ineunte in enuntiato
posito:

b.G. 1. 1,6 Belgae ab extremis Galliae
finibus oriuntur, / pertinent ad in-
feriorem partem fluminis Rheni, / spec-
tant in septentrionem et orientem so-
lem.

Addam quoque duo exempla asyndeti inter enuntiata
principalia orationis obliquae:

b.G. 1.18,6 atque huius potentiae cau-
sa matrem in Biturigibus homini illic
nobilissimo ac potentissimo conlocasse,
/ ipsum ex Helvetiis uxorem habere,
/ sororem ex matre et propinquas suas
nuptum in alias civitates conlocasse.

Alterum membrum asyndeti pro-
nomine, quod est "ipse", lenitur.

Exemplum, quod sequitur, constat ex duobus membris
anaphora lenitis et ex uno, quod nullo modo
lenitur:

b.G.VII.32,5 civitatem esse omnem in
armis; / divisum senatum, / divisum
populum, suas cuiusque clientelas.

2.) a) / Trium enuntiatorum secundariorum
asyndeton enumerativum.

Asyndeton non lenitur:

b.G.IV.20,2 tamen magno sibi usui fore arbitrabatur, si modo insulam adisset, / genus hominum perspexisset, / loca portus aditus cognovisset.

b.G.IV.16,5 Ubi autem, qui uni ex / Transrhenanis ad Caesarem legatos mi-
/ amicitiam fecerant,
serant, / obsides dederant, magno opere orabant - - -

b.G.VII. 24,5 Tamen - - - celeriter factum est, ut alii eruptionibus resisterent, / alii turres reducerent, / omnis vero ex castris multitudo ad restringendum recurreret.

Asyndeton anaphora lenius fit his duobus locis:

b.G.IV.19,4 quod ubi Caesar comperit, omnibus iis rebus confectis, quarum rerum causa exercitum traducere constituerat, ut Germanis metum iniceret, / ut Sugambrus ulcisceretur, / ut Ubios obsidione liberaret - - - se in Galliam recepit.

b.c.II.17,2 neque se ignorare, quod esset officium legati, qui fiduciarum operam obtineret, / quae vires suae, / quae voluntas erga Caesarem totius provinciae.

3.) a) Quattuor vel plurium membrorum asyndeton enumerativum.

α) Enuntiata principalia dissolute iunguntur.

b.c.11.36,1 Erat in oppido multitudo insolens belli - - -, / Uticenses pro quibusdam in se beneficiis illi amicissimi, / conventus is, qui ex variis generibus constaret, terror ex superioribus proeliis magnus.

Exempla, quae iam adferam, alia ex parte leniuntur.

b.G. 1.18,2 quaerit ex solo ea, quae in convertu dixerat. / Dicit liberius atque audacius. / Eadem secreto ab aliis quaerit; / reperit esse vera.

b.G. 1.20,6 - - quae in eo reprehendat ostendit, / quae civitas quaeratur proponit; / monet, ut in reliquum tempus omnes suspensiones vitet; / praeterita se - - - condonare dicit.

Primo et alteri membro enuntiatum secundarium anteit, tertium verbo monendi, quod primum locum obtinet, lenitur.

Caesar hic dissolutione egregie brevitatem et severitatem colloqui imitatus est.

Bis quina enuntiata principalia dissolute iunguntur.

b.G.VII.43,1 concurrunt ad Aristium, / nihil publico factum consilio demon-

Hic locus magna vi rhetorica eminet. Quae vis auctur praesen-

strant; / quaestionem de bonis direp- ti historico. Brevitate enim scri-
tis decernunt, / Litavicii fratrumque bendi Caesar nobis ostendere völu-
bona publicant, / legatos ad Caesarem it, quanto opere Haedui Romanos
purgandi sui causa mittunt. placare studuissent.

b.G.III. 9,8 His initis consiliis oppi- Veneti omnia respicientes,
da muniunt, / frumenta ex agris com- quae in bello usui esse possint,
portant, / naves in Venetiam - - - co- oppidis suis munitis naves socios
gunt. / Socios sibi - - Osismos - - - auxilia comparanda curant.
adsciscunt; / auxilia ex Britannia -
- - arcessunt.

Sex enuntiata principalia dissolute iun-
guntur :

b.c.II.18,1 Dilectum habuit tota pro- Magna industria Varronis in
vincia, / legionibus completis duabus bello contra Caesarem parando
circiter XXX alarias addidit. / Fru- dissolutione crebra optime illu-
menti magnum numerum coegit, quod - - stratur.
- - mitteret. / Naves longas X Gadita-
nis, ut facerent, imperavit, / complu-
res praeterea Hispali faciendas cura-
vit. / Pecuniam omnem - - - in oppi-
dum Gadis contulit.

3.) a) β Enuntiata secundaria dissolute
iunguntur.

Asyndeton anaphora lenius
fit.

b.G.VII.20,1 Vercingetorix cum ad suos
redisset, proditiōnis insimulatus,

quod castra propius Romanos movisset,
 / quod cum omni equitatu discessisset,
 / quod sine imperio tantas copias reliquisset, / quod eius discessu Romani tanta opportunitate et celeritate venissent - - -

b.c.11.32,12 an paenitet vos, quod salvum - - - exercitum - - - traduxerim?
 / quod classem hostium - - - profligaverim? / quod bis per biduum equestri proelio superaverim? / quod ex portu ^{nu} si~~que~~que adversariorum CC naves oneratas abduxerim eoque impulerim, ut - - -

b.c. 1.19,1 quibus rebus cognitis cum ad has suspensiones certissimae res accederent, quod per fines Sequanorum Helvetios traduxisset, / quod obsides inter eos dandos curasset, / quod ea omnia non modo iniussu suo - - , sed etiam inscientibus ipsis fecisset, / quod magistratu Haeduorum accusaretur - -

In utroque exemplo iuxta scripto lex observatur, qua postulatur, ut membra enumerata magis magisque crescant.

Hic non ultimum, sed paenultimum membrum est longissimum.

Cum iam ad finem capitis, quo agitur de enuntiatis dissolute iunctis pervenerim, pauca de singulis libris dicam, quotiens Caesar in unoquoque ex iis diversis generibus asyndeti usus sit quaeque discrimina inter eos inveniantur. Haec omnia optime tabulis explicabo.

Duorum membrorum as. enumerativum.

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enunt.princip.	129	30	39	109	87
enunt.secundar.	9	3	3	2	4
Summa exemplorum in singulis li- bris	138	33	42	111	91

numerus asyndetorum in II. libro belli civilis cum longitudine huius libri non consentit. Nam numerus asyndetorum in dimidia parte libri VII. belli Gallici multo maior est, quamquam longitudines horum duorum librorum inter se ita cohaerent: b.G.VII. : b.c.II. = 5 : 6 .

Iam fusius exponam, quo modo asyndeta lenita et non lenita inter singulos libros sint divisa.

X

secundariorum

Duorum enuntiatorum principalium as.enum.

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
As. non lenit.	1	1	1	-	4
As. lenita	8	2	2	2	-
Summa omnium locorum	9	3	3	2	4

Hic libri I. b.G. et II. b.c. optime inter se consentiunt, cum liber VII. b.G. numero asyndetorum libris III. et IV. b.G. superetur.

Sequitur tabula, ex qua intellegatur, quibus modis Caesar dissolutiones leniverit.

x Errore eius, qui hunc libellum descripsit, tabula cum annotatione omissa est, quae sequitur in pagina 206 a.

Duorum enuntiatorum principalium as. enumerat.

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Asyndeta non lenita	45	7	13	49	18
As. lenita	84	23	26	60	69
Summa omnium locorum	129	30	39	109	87

Hic quoque numerus asyndetorum non lenitorum, qui inest in libro II. belli civilis minime cum longitudine libri congruit. Numeri asyndetorum lenitorum autem bene pro longitudinibus in libris sunt divisi.

Asyndeta enumerativa lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Demonstrat.	56	17	18	37	49
Anaphora	8	1	1	2	-
A.St.	13	3	1	13	12
aliquo modo	6	2	5	3	4
enunt.secund.	6	3	4	6	6
Summa omnium locorum	89	26	29	61	71

A.St. = verbum ineunte in enuntiato positum.

aliquo modo: = 1.) adiectivo reliqui
 vel 2.) " numerali
 " 3.) aliqua voce parvo intervallo repetita.

Vidimus igitur Caesarem ad leniendum asyndetum saepissime pronomine aut adverbio demonstrativo usum esse, sed multis locis dissolutionem verbo ineunte in enuntiato posito leniorem reddidisse.

Duorum membrorum as. adversativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enunt.princip.	69	14	21	47	26
" secundar.	4	2	-	3	4
Summa omnium locorum	73	16	21	50	30

Mirus est parvus numerus dissolutionum in libro II. belli civilis.

Duorum enuntiatorum principalium as. adv.

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as.non lenita	31	11	7	15	14
as.lenita	38	3	15	32	13

Ex tabula supra scripta vidimus exempla plurima asyndeti adversativi non leniti in libro III. belli Gallici inesse.

Duorum enuntiatorum secundariorum as.adv.

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non len.	-	2	-	-	2
as. lenita	4	-	-	3	2

Tabula supra scripta manifestum fit asyndeta inter duo enuntiata secundaria in libro IV. belli Gallici omnino deesse.

Asyndeta adversativa lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Demonstrat.	13	1	6	14	7
A. St.	2	-	-	3	3
Anaph.	4	-	-	3	1
aliquo modo	3	-	3	1	1
enunt.secund.	20	2	6	14	3

Hac tabula perspecta dici potest Caesarem ad asyndeton adversativum leniendum multo rarius verbo finito initio enuntiati posito usum esse quam ad asyndeton enumerativum. Aliquantum quoque est momenti in libris III. et IV. belli Gallici exempla omnino deesse, quae aut verbo ineunte in enuntiato posito aut anaphora leniantur.

Duorum membrorum as. oppositivum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enunt.princ.	10	4	4	12	9
enunt.secund.	-	-	-	-	-

Exempla asyndeti oppositivi inter enuntiata secundaria in libris, ex quibus locos elegi, omnino desunt.

Enuntiatorum principalium as. oppositivum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	7	1	3	2	4
as. lenita	3	3	1	3	5

Cum adhuc semper exempla asyndeti aliquo modo leniti plura essent, hic asyndeta non lenita ea, quae aliquo modo leniora fiunt, numero superant.

Asyndeta oppositiva lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Demonstr.	1	2	-	2	1
aliquo modo	-	-	-	-	3
enunt. secund.	2	1	1	1	1

Plurima exempla asyndeti oppositivi leniti insunt in libro II. belli civilis.

Duorum membrorum as. explicativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enunt.princip.	24	5	9	14	13
enunt.secund.	-	-	-	-	-

Hic quoque, ut iam apud asyndeton oppositivum in pagina 208 vidimus, exempla asyndeti inter duo enuntiata secundaria omnino desunt.

Enuntiatorum principalium as. explicativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.Ē.II.
as. non len.	10	2	4	7	7
as. lenita	14	3	5	7	6

In tabula supra scripta numeri exemplorum parvis discriminibus neglectis optime cum longitudine singulorum librorum consentiunt.

Asyndeta explicativa lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Demonstr.	7	2	4	5	4
A. St.	4	-	-	2	-
enunt. secund.	3	1	1	-	2

Duorum membrorum as. consecutivum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.Ē.II.
enunt. princ.	33	7	6	17	16
enunt. secund.	-	-	-	-	-

Mirus est magnus numerus exemplorum, qui inest in primo libro belli Gallici. Nam numeri librorum belli Gallici I. et belli civilis II. ita inter se cohaerent: $b.G.I. : b.c.II. = 2 : 1$, cum longitudines horum librorum sint sicut $7 : 6$.

Enuntiatorum principalium as. consecutivum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	14	1	2	6	7
as. lenita	19	6	4	11	9

Hic quoque numeri librorum b.G.VII., b.c.II. pro longitudinibus minores sunt.

Asyndeta consecutiva lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Demonstr.	4	4	2	4	7
A. St.	3	-	-	5	1
enunt.secund.	12	2	2	2	1

Creberrime asyndeton consecutivum demonstrativa voce lenitur in libro belli civilis.

Duorum membrorum as. summativum:

	b.G.I.	b.G.III.	B.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enunt. princ.	-	1	1	2	2
enunt. secund.	-	-	-	-	-

Enuntiatorum principalium as. summativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	-	-	-	1	-
as. lenita	-	1	1	1	2

Asyndeta summativa lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Demonstr.	-	-	1	1	1
A. St.	-	1	-	1	1

Sequitur tabula, qua demonstrabo, quotiens diversa genera asyndeti duorum membrorum in singulis libris inveniantur.

Asyndeta inter duo enuntiata:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.	Summa singulorum generum as. in omni libris: 1
as.enumerativum	138	33	42	111	91	415
as.adversativum	73	16	21	50	30	190
as.oppositivum	10	4	4	12	9	39
as.explicativum	24	5	9	14	13	65
as.consecutivum	33	7	6	17	16	79
as.summativum	-	1	1	2	2	6
Summa omnium generum asyndeti in singulis libris:	278	66	83	206	161	<u>794</u>
						Summa omnium exemplorum asyndeti duorum membrorum.

Videmus Caesarem longe saepissime asyndeto enumerativo usum esse, deinde quoque crebro coniunctiones adversativas et consecutivas omisisse, cum asyndeto explicativo non tam saepe sit usus. Minimus autem est numerus exemplorum asyndeti summativi.

Plurima exempla uniuscuiusque generis asyndeti insunt in libro I belli Gallici, qui omnium librorum longissimus est. Exemplum asyndeti summativi autem in hoc libro requirimus. Mirum quoque est in libro II belli civilis minorem numerum exemplorum diversorum generum dissolutionis inesse quam in libro VII b.Gallici, quamquam ille liber hoc libro longior est.

Trium membrorum as. enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
enunt. princ.	5	1	1	5	5
enunt. secund.	-	-	3	1	1

In libro quarto belli Gallici numerus asyndetorum inter tria enuntiata secundaria maior est quam numerus enuntiatorum principalium dissolute iunctorum. Quae res, ut ex tabulis manifestum fit, rarissima est.

Trium enuntiatorum principalium as.enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	1	1	1	4	3
as. lenita	4	-	-	1	2

Hic numerus asyndetorum, quae nullo modo leniuntur, maior est quam aliquo modo lenitorum. In aliis autem tabulis legimus asyndeta saepius lenita quam non lenita esse.

Trium enuntiatorum secundariorum as. enumerat.

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	-	-	2	1	-
as. lenita	-	-	1	-	1

Trium membrorum asyndeta lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Anaphora	2	-	1	-	3
/ A. St.	1	-	-	-	-
aliqua ex parte lenita	1	-	-	1	-

aliqua ex parte lenita = non omnia membra asyndeta leniuntur

Hic liber I. et VII. belli Gallici multum inter se differunt.

Quattuor vel plurium membrorum as. enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b,c, II.
enunt. princ.	2	1	-	1	2
enunt. secund.	1	-	-	1	1

Enuntiatorum principalium as. enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	-	1	-	1	2
as. lenita	2	-	-	-	-

Enuntiatorum secundariorum as. enumerativum:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
as. non lenita	-	-	-	-	-
as. lenita	1	-	-	1	1

Quattuor vel plurium membrorum asyndeta lenita:

	b.G.I.	b.G.III.	b.G.IV.	b.G.VII.	b.c.II.
Anaphora	1	-	-	1	1
A. St.	1	-	-	-	-
enunt. secund.	1	-	-	-	-

In libris III. et IV. belli Gallici nullum exemplum asyndeti leniti inter quattuor vel plura enuntiata inveni, cum in solo primo libro belli Gallici tria ex quinque exemplis insint.

In fine libelli mei dico Caesarem scriptorem classicum asyndeto saepius usum esse quam putes. Nam in libris, de quibus egi quique dimidia fere pars omnium librorum Caesaris sunt, qui nostrae memoriae sunt traditi, octingentis viginti quinque locis asyndeta enuntiatorum et centum duodequingenta locis asyndeta singularum vocum inveni. Nonnulla autem genera dissolutionis inter singulas voces velut: as. synonymum, temporale, condicionale, quae W. Puttfarken in pagina 67 dissertationis suae, quae inscripta est: "Das Asyndeton bei den römischen Dichtern der archaischen und klassischen Zeit" ^{de} apud Terentium et Plautum invenisse dicit, apud Caesarem omnino deesse animadverti. Quae res sine dubio cum natura commentariorum cohaeret. Nam in alacri oratione fabularum facultas asyndeti ad vim rhetoricam efficiendam adhibendi multo saepius datur quam in literis ad senatum, quibus imperator severo sermone res gestas renuntiat. Tamen Caesarem commentarios saepius dissolutionibus alacriores et orationes fortiores reddidisse vidimus. Multis vero locis discerni non potest, utrum Caesar asyndeto consulto usus sit necne.

Manifestum autem fit ex tabulis supra scriptis asyndeta enuntiatorum secundariorum multo rariora esse quam enuntiatorum principalium. Item dissolutiones enuntiatorum purae (nullo modo lenitae) numero inferiores sunt quam eae, quae aliquo modo leniuntur. Trecentis enim triginta septem locis asyndeta non lenita inveniuntur, cum quadringenta duodenonaginta asyndeta lenita numeraverim.

Singulis libris comparatis vidimus in libro II belli civilis pro longitudine minus exemplorum asyndeti inter enuntiata inesse quam in libris I et VII belli Gallici. In libro I autem belli Gallici, quamquam omnium longissimus est, pro longitudine nimia asyndeta insunt.

De asyndeti ergo apud Caesarem usu dicere possumus Caesarem dissolutione neque nimis usum esse neque eam vitavisse, sed occasione data eam

gratum instrumentum existimasse, quo vis rhetorica augeretur orationis.

